

የነቢዩ

-በእሳቸው ላይ የአላህ ሰላምና እዝነት ይሁን-

ፈለጎችና እለታዊ አዝካሮች

አዘጋጅ

ዶ/ር ዐብዱላህ ቢን ሐሙድ
አል-ፋረይከ

መቅደም

ፕሮፌሰር ካሊድ ቢን ዐሊይ
አል-ሙሸዩቂይከ

የነቢዩ

-በእሳቸው ላይ የአላህ ሰላምና እዝነት ይሁን-
ፈለጉትና እለታዊ አዝካሮች

አላህ (ሱ.ወ) በሐዲሁ-ልቁድሲይ ላይ እንዲህ ይላል፤

«እስከወደው ድረስ ባሪያዬ በውዴታ የሚተገበሩ በሆኑ ሰላቶች ወደኔ ከመቅረብ አይታከትም::»

አዘጋጅ

ዶ/ር ዑብዱላህ ቢን ሐሙድ አል-ፋረይሕ

መቅደም

ፕሮፌሰር ካሊድ ቢን ዐሊይ አል-ሙሸይቂይሕ

ይህ መጽሐፍ ከአስር ቋንቋዎች በላይ ተተርጉሟል

ከአዘጋጁ ጋር ከተገናኙ በኋላ የዚህ መጽሐፍ የማሳተም መብት ለጽድቅ ተግባር ለማዋል ወይም ወደሌሎች ቋንቋዎች ለመተርጎም ለፈለጉ ሁሉ የተፈቀደ ነው

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

የመጽሐፉ ርዕሶች ማውጫ

ማውጫ	ርዕስ
◆ የአዘጋጁ መቅደም	21
◆ መግቢያ	24
▶ የነቢያዊ ፈለግ ትርጓሜ	24
▶ የቀደምት-ተምሳሌታዊ ትውልዶች ለነቢያዊ ፈለግ የነበራቸው ጉጉት ምሳሌዎች መካከል	24
▶ ነቢያዊ ፈለግን በመከተል ካለው ትሩፋቶች መካከል	26

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

ማውጫ	ርዕስ
◆ አንደኛ:- ከንጋት በፊት ያለው ወቅት	30
◆ የመጀመሪያው ክፍል:-	30
① አፋቸውን በመፋቂያ ይሟጩ ወይም ይፍቁ ነበር	30
② ከእንቅልፍ መንቃት በኋላ የሚባለውን ዚክር ይሉ ነበር	31
③ እንቅልፋቸውን ከፈታቸው ላይ ያብሱ ነበር	31

ማውጫ	ርዕስ
④ ወደሰማይ ይመለከቱ ነበር	31
⑤ ከአል-ዒምራን ምዕራፍ የመጨረሻዎቹን አስር አንቀጾች ያነቡ ነበር	31
⑥ እጆቻቸውን ሶስት ሶስት ጊዜ ያጥቡ ነበር	32
⑦ ውሃ ወደአፍንጫቸው ሶስት ሶስት ጊዜ ይስቡና ውሃውን ከአፍንጫቸው ያስወጡ ነበር	32
⑧ ከዚያ በኋላ ዉዱእ ያደርጉ ነበር	32
▶ ከዉዱእ ነቢያዊ ፈለጎች መካከል	33
① መፋቂያ	33
② የአላህን ስም ማውሳት	34
③ መዳፎችን ሶስት ሶስት ጊዜ ማጠብ	34
④ እጆችንና እግሮችን ሲያጥቡ ቀኝን ማስቀደም	34
⑤ በመጉመጥመጥና ውሃን ወደአፍንጫ ውስጥ በመሳብ መጀመር	34
⑥ ጸመኛ ላልሆ ሰው በመጉመጥመጥና ውሃን ወደአፍንጫ በመሳብ ሂደት ድንበር ማለፍ	35
⑦ በአንድ መዳፍ እፍኝ ውሃ መጉመጥመጥና ውሃን ወደአፍንጫ ስቦ ማውጣት	35
⑧ የራስ ቅልን በማበስ ላይ ነቢያዊ ፈለግን መከተል	35
⑨ የዉዱእ አካላትን ሶስት ሶስት ጊዜ ማጠብ	36
⑩ ከዉዱእ በኋላ የሚባሉ ዱዓዎችን ማለት	36

ማውጫ	ርዕስ
◆ ሁለተኛው ክፍል፡- የሌሊትና የዊትር ሰላቶች፡፡ በውሰጡ የነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በርካታ ፈለጎችን አካቷል፡፡	38
① የሌሊት ሰላትን በላጭ በሆነው ወቅት መስገድ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው	38
② አሰራ አንድ ረከዐዎች መስገድ ነቢያዊ ፈለግ ነው	40
③ የሌሊት ሰላቱን ቀለል ባሉ ረከዐዎች መ መር ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ነው	41
④ ሐዲሥ ላይ በሰፈሩ ነቢዊ ፈለግ በሆኑ የሌሊት ሰላት መክፈቻዎች መጀመር ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው	41
⑤ መቆሙ፣ ሩኩዑና ሱጁዱ የረዘመ መሆኑና ሁሉም የሰላት ተግባራዊ የሆኑ ምስራቆች ተቀራራቢ መሆናቸው ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ናቸው	42
⑥ በሐዲሥ የተዘገቡ ነቢያዊ ፈለጎችን በቁርአን ንባቡ ውስጥ ማምጣት ነቢያዊ ፈለግ ነው	42
⑦ በየሁለቱ ረከዐዎች ሰላቱን በሰላምታ ማጠናቀቁ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው	43
⑧ በሶስቱ የመጨረሻ ረከዐዎች ላይ የተወሰኑትን የቁርአን ምዕራፎች መቅራት (ማንበብ) ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ነው	43
⑨ ግለሰቡ አንዳንድ ጊዜ በዊትር ሰላቱ ላይ ቁኑት ማድረግ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው	44
⑩ በመጨረሻው የሌሊቱ አንድ ሶስተኛ ክፍል ዱዓእ ማድረግ	45
⑪ የዊትር ሰላቱን በሰላምታ ካጠናቀቀ በኋላ፣ ሶስት ጊዜ ((ሱብሐን መሊከ-ል-ቁዱስ)) /የተቀደሰው ንጉሥ በእሱ ላይ ከሚባለው ከንቱና ውድቅ የሆነ ነገር ሁሉ ጠራ፡፡/ ይልና ሶስተኛው ላይ ድምጹን ከፍ ያደርጋል	46
⑫ ቤተሰቡን ለሌሊት ሰላት መቀስቀሱ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው	46
⑬ ለሌሊት ሰላት የሚነሳ ሰው በሰላቱ ውስጥ ያለው ተመስጥኦ ላይ ተጽእኖ እንዳትፈጥር ለነፍሱ የሚራራ ሰው መሆን አለበት	46
⑭ ሌሊት ላይ የሌሊት ሰላት ያመለጠው ሰው ቀን ላይ ይተካው ዘንድ ይሰግዳል	47

ማውጫ	ርዕስ
◆ ሁለተኛ፡- የፈጅር ወቅት	48
▶ አዛን፤ በውስጡ በርካታ ነቢያዊ ፈለጎች አሉ	48
① አዛንን መከታተል	48
② የሚከተለውን ዚክር ከሸሃደተይን በኋላ ማለት	49
③ ከአዛን በኋላ በነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ላይ ሰላዋት ማድረግ	49
④ ከአዛን በኋላ የሚባሉ ዱዓዎችን ማለት	49
⑤ ከአዛን በኋላ ዱዓእ ማድረግ	50
▶ የፈጅር ሰላት ነቢያዊ ፈለግ	50
① እነዚህ ነቢያዊ ፈለጎች ቤት ውስጥ መስገዳቸው በላጭ ነው	50
② ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ጠበቅ ያለው ነቢያዊ ፈለግ	51
▶ ወደመስጂድ መሄድ	52
① ወደመስጂድ በጊዜ መሄድ ነቢያዊ ፈለግ ነው	52
② እርምጃዎቹ ይመዘገቡ ዘንድ ከቤቱ ወዲህ አድርጎ መውጣት አለበት	53
③ ወደሰላት በተረጋጋና በሰከነ መንፈስ መውጣት አለበት	53
④ መስጂድ ውስጥ ሲገቡ ቀኝ እግርን ማስቀደም፤ ሲወጡ ደግሞ ግራ እግርን ማስቀደም	53
⑤ መስጂድ ሲገባ ከመስጂድ ሲወጣ የሚባለውን ዘክር ማለት	54
⑥ ሁለት ረከዐህ ተሒያቱ-ል-መስጂድ መስገድ	54

ማውጫ	ርዕስ
⑦ ለወንዶች በመጀመሪያው ሰልፍ ላይ መቻኮላቸው ነቢያዊ ፈለግ ነው	54
⑧ ኢማሙን ተከትሎ ለሚሰገድ ሰው ለኢማሙ ቀረብ ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው	55
▶ ሰላት በርካታ ነቢያዊ ፈለጎች ያሉት ሲሆን ከእነርሱ መካከል የሚከተሉትን እንጠቅሳለን፡ -	56
◆ ግርዶሽ፡- በዚህ ሥር የሚከተሉት መፈጸም ነቢያዊ ፈለግ ነው	56
① ግርዶሽ ማድረግ ነቢያዊ ፈለግ ነው	56
② ወደግርዶው መጠጋቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው	57
③ ከሰጋጁ ፊት ለፊት የሚያልፍን ሰው መመለስ ነቢያዊ ፈለግ ነው	57
④ በእያንዳንዱ ሰላት መፋቂያ መጠቀም ነቢያዊ ፈለግ ነው	58
◆ ለሰላት በሚቆምበት ጊዜ የሚከተሉትን መፈጸም ነቢያዊ ፈለግ ነው	58
① በተክቢረተ-ል-ኢሕራም ላይ እጆችን ከፍ ማድረግ	58
② እጆችን በሚያነሱበት ወቅት ጣቶችን ማራራቅ ነቢያዊ ፈለግ ነው	59
③ እጆችን ነቢያዊ ፈለግ በሆነበት ሥፍራ ላይ ማድረግ ነቢያዊ ፈለግ ነው	59
④ የሚሰግድ ሰው ቀኝ አጁን በግራ እጁ ላይ ማድረግ ነቢያዊ ፈለግ ነው	60
⑤ በቀኝ እጁ የግራ እጁን አጥብቆ መያዝ ነቢያዊ ፈለግ ነው	60
⑥ የሰላት መክፈቻ ዱዓእ ማድረግ ነቢያዊ ፈለግ ነው	60
⑦ ከሸይጣን ተንኮልና ጉትጎታ በአላህ መጠበቅ	61

ማውጫ	ርዕስ
⑧ በአላህ ሥም መጀመር	62
⑨ ከኢማም ጋር አሚን ማለት	62
⑩ ከአል-ፋቲሐ ምዕራፍ በኋላ አንድ የቁርአን ምዕራፍ ማንበብ	62
◆ በሩኩዕ ላይ የሚከተሉትን ነቢያዊ ፈለጎች መፈጸም	63
① በሁለቱ መዳፎች ጉልበትን በመያዝ፣ ጣቶችንም በማራራቅ ሁለቱን መዳፎች ጉልበት ላይ ማድረግ ነቢያዊ ፈለግ ነው	63
② ሩኩዕ የሚያደርግ ሰው ወገቡን ቀጥ አድርጎ መዘርጋቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው	63
③ ሩኩዕ የሚያደርግ ሰው ረኩዕ ላይ ክርኖቹን ከጎኖቹ ማራራቁ ነቢያዊ ፈለግ ነው	64
④ ረኩዕ የሚያደርገው ሰው በረኩዕ ላይ የሚባሉ ዚክሮችን ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው	64
◆ ከሩኩዕ መነሳት፣ በውስጡ በርካታ ነቢያዊ ፈለጎች አሉ	65
① ይህን የሰላት ሩኩዕን (መሠረት፣ አምድ) ማስረዘም	65
② “ረብበና ወለከልሐምድ” የሚለውን አገላለጽ በሚከተለው አኳኋን መለያየት	65
③ ከሩኩዕ ከተነሱ በኋላ የሚበሉ ነቢያዊ ፈለጎችን ማለት ነቢያዊ ፈለግ ነው	66
◆ ሱጁድ፡- በውስጡ በርካታ ነቢያዊ ፈለጎች አሉ	67
① ሱጁድ የሚያደርግ ሰው ክርኖቹን ከጎኖቹ እንዲሁም ሆዱን ከጭኖቹ ማራራቁ ነቢያዊ ፈለግ ነው	67
② ሱጁድ የሚያደርግ ሰው የእግሮቹን ጣቶች ወደቁብላህ አቅጣጫ ማቆሙ ነቢያዊ ፈለግ ነው	67
③ ሱጁድ የሚያደርግ ሰው ነቢያዊ ፈለግ የሆነ አዝካሮችን ሱጁድ ላይ ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው	68
④ ሱጁድ ላይ ዱዓእ ማብዛት ነቢያዊ ፈለግ ነው	69

ማውጫ	ርዕስ
◆ በሁለት ሱጁዶች መካከል ባለው መቀመጥ ላይ ያሉ ነቢያዊ ፈለጎች	70
① አንድ የሚሰግድ ሰው በሁለቱ ሱጁዶች መካከል ለማረፍ ሲቀመጥ ግራ እግሩን በማንጠፍ በእሱ ላይ መቀመጡና የቀኝ እግሩን ደግሞ ማቆሙ ነቢያዊ ፈለግ ነው	70
② ይህን የሰላት መሰረት ማርዘም	70
③ ለሁለተኛ ወይም ለሶስተኛው ወይም ለአራተኛው ረከባ መነሳት የፈለገ ከመነሳቱ በፊት ቀለል ያለ መቀመጡ ነቢያዊ ፈለግ ነው	70
◆ ተሸሁድ ውስጥ ያሉ ነቢያዊ ፈለጎች	71
① የሚሰግደው ሰው ተሸሁድ ላይ ግራ እግሩን ማንጠፉ፤ ቀኝ እግሩን ደግሞ ቀጥ አድርጎ ማቆሙ ነቢያዊ ፈለግ ነው	71
② የሚሰግድ ሰው በተሸሁድ ላይ የእጆቹን የአቀማመጥ ሁኔታ መቀያየሩ ነቢያዊ ፈለግ ነው	71
③ ተሸሁድ ላይ የጣቶችን አቀማመጥ ሁኔታ ማለዋወጥ ነቢያዊ ፈለግ ነው	72
④ የሚሰግደው ሰው የተሸሁድ ዓይነቶችን መለዋወጡ ነቢያዊ ፈለግ ነው	72
⑤ ሶስት ወይም አራት ረከባ በሚሰገድባቸው ሰላቶች ውስጥ በመጨረሻው ተሸሁድ ላይ የሚሰግደው ሰው በመቀመጫው ላይ መቀመጡ ነቢያዊ ፈለግ ነው	73
⑥ የሚሰግደው ሰው በነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ላይ ሰለዋት በሚያደርግበት ወቅት የሰለዋት ዓይነቱን መለዋወጡ ነቢያዊ ፈለግ ነው	74
⑦ የሚሰግደው ሰው ሰላቱን በሰላምታ ከማጠናቀቁ በፊት ከአራት ነገሮች በአላህ ጥበቃን መጠየቁ ነቢያዊ ፈለግ ነው	75
◆ በሐዲሥ የተዘገቡ አዝካሮችን ግዴታ የሆኑ ሰላቶችን በሰላምታ ካጠናቀቁ በኋላ ማለት ነቢያዊ ፈለግ ነው	77

ማውጫ	ርዕስ
◆ ከፈጅር ሰላት በኋላ ጸሐይ እስክትወጣ ድረስ በመስገኛው ላይ መቀመጥ	79
▶ የጠዋት አዝካሮች፡-	80
◆ የጠዋትና የማታ አዝካሮች	81
◆ ሰስተኛ፡- የኢድ-ዱሐ ሰላት ወቅት	86
◆ ማስረጃው፡-	86
◆ ወቅቱ	87
◆ በላጩ ወቅት	87
◆ የረከዐዎቹ ብዛት	87
◆ አራተኛ፡- የዙህር ሰላት ወቅት	89
◆ አንደኛው ከዙህር በፊትና በኋላ የሚሰገዱ ሱንናዎች	89
◆ ሁለተኛ የዙህር ሰላት ላይ የመጀመሪያውን ረከዐ መቆም ከሁለተኛው ረከዐ መቆም ማስረዘም ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ነው	89
◆ ሰስተኛ በጣም ሞቃት ለሚሆንበት ጊዜ ሙቀቱ ጋብ እስከ ሚል ድረስ ማዘግየት ነቢያዊ ፈለግ ነው	90
◆ አምስተኛ፡- የዐስር ሰላት ወቅት	92
◆ የንጋትና የምሽት አዝካሮች	93
◆ የንጋት አዝካር ወቅት	93
◆ የምሽት አዝካር ወቅት	93

ማውጫ	ርዕስ
◆ ስድስተኛ:- የመግራብ ሰላት ወቅት	94
◆ የመጀመሪያው ነጥብ:- በመግራብ የመጀመሪያ ወቅት ላይ ሕጻናትን መሰብሰብ	94
◆ ሁለተኛው ነጥብ:- በመግራብ የመጀመሪያው ወቅት ላይ በሮችን መዘጋትና -በእጅጉ የላቀውን- አላህን ማውሳት: :	94
◆ ሶስተኛው ነጥብ:- ከመግራብ ሰላት በፊት ሁለት ረከዐዎችን መስገድ	95
◆ አራተኛው ነጥብ:- ከዲቫእ ሰላት በፊት መተኛት ይጠላል	96
◆ ሰባተኛ:- የዲቫእ ሰላት ወቅት	97
◆ አንደኛ ከዲቫእ ሰላት በኋላ ንግግርና ተሰብስቦ መቀመጥ ይጠላል	97
◆ ሁለተኛ ተከትለው በሚሰጡ ሰዎች ላይ ምንም ችግር የማያስከትል እስከሆነ ድረስ በዲቫእ ሰላት ላይ በላጩ ሰላቱ መዘግየቱ ነው	98
◆ የመኝታ ነቢያዊ ፈለጎች	99
① በመኝታ ወቅት በሮችን መዘጋት	99
② ከመተኛት በፊት እሳትን ማጥፋት	99
③ ከመተኛት በፊት ዉዱእ ማድረግ	100
④ የሚተኛበትን ፍራሽ ከመተኛቱ በፊት ማራገፍ	100
⑤ በቀኝ ጎን መተኛት	100
⑥ መዳፉን በቀኝ ጉንጨፎ ሥር ማስቀመጥ	100
⑦ የመኝታ አዝካሮችን ማለት	101

ማውጫ	ርዕስ
◆ ለመኝታ ከቁርአንና ነቢያዊ ፈለግ የተወሰዱ አዝካሮች	101
◆ የአል-ኢኸላስና የአል-መዕወ-ዊዘተይን በመዳፎች ላይ መቅራት፣ በመዳፎቹ ላይም እትፍ እትፍ ማለት ከዚያ ሶስት ጊዜ በእነሱ (በመዳፎቹ) ሰውነትን ማበስ	102
◆ ሌሊት ላይ ከእንቅልፉ የነቃ ሰው ይህን ዚክር ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው	108

በጊዜ ያልተገደቡ ነቢያዊ ፈለጎች

ማውጫ	ርዕስ
◆ አንደኛ፡- የአመጋገብ ሱንናዎች	112
① በምግቡ መጀመሪያ ላይ የአላህን ስም ማውሳት	112
② ከፊት ለፊት መመገብ	113
③ የወደቀችውን ቁራሽ ማንሳትና በላዩዋ ላይ ያለውን ነጂ ነገር ማስወገድና መመገብ	113
④ ጣቶችን መላስ	114
⑤ የመመገቢያ ትሪውን ማጽዳት	114
⑥ በሶስት ጣቶች መመገብ	115
⑦ ከእቃው ውጭ ሶስት ጊዜ መተንፈስ	115
⑧ ከምግብ በኋላ -በእጅጉ የላቀውን- አላህን ማመስገን	116
⑨ በምግብ ላይ መሰብሰብ	116
⑩ አንድ ሰው ምግቡ ደስ ካለው ማወደስ	117
⑪ ለምግቡ ባለቤት ዱዓኔ ማድረግ	117
⑫ የሚጠጣ ሰው ከግራው ይልቅ በቀኙ በኩል ያለውን ሰው ማጠጣቱ የተወደደ ተግባር ስለመሆኑ	118
⑬ ሰዎችን የሚያጠጣ ሰው መጨረሻ ላይ የሚጠጣ ስለመሆኑ	118
⑭ በሚመሽበት ወቅት እቃዎችን መክደንና የአላህ ስምን ማውሳት	119

ማውጫ	ርዕስ
◆ ሁለተኛ፡- በሰላምታ፣ በመገናኛትና አብሮ በመቀመጥ ውስጥ ያሉ ሱንናዎች	120
◆ 1 ሰላምታ ማቅረብ ከነቢያዊ ፈለጎች ነው	120
◆ 2 ችግር እስካስገደደ ድረስ ሰላምታን ሶስት ጊዜ መደጋገም	121
◆ 3 በምታውቀውም ሆነ በማታውቀው ሰው ላይ ሰላምታን ማዳረስ	122
◆ 4 ሰላምታን መጀመር ከነቢያዊ ፈለግ የሚሆነው መጀመሩ በነቢያዊ ፈለግ ላይ በሰፈረው ሁኔታ ሲጀመር ነው	122
◆ 5 ለሕጻናት ሰላምታ ማቅረብ ከነቢያዊ ፈለግ ነው	122
◆ 6 ወደቤት ሲገቡ ሰላምታ ማቅረብ ከነቢያዊ ፈለግ ነው	123
◆ 7 ሰዎች ተኝተው ሳለ አንድ ሰው ወደሰዎች ሲገባና ሰላምታ ሲያቀርብ ድምጹን ዝግ ማድረግ ከነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡	124
◆ 8 ሰላምታን ማድረስ ከነቢያዊ ፈለግ ነው	124
◆ 9 በአንድ ስብሰባ ሥፍራ ላይና በመለያየት ወቅት ሰላምታ ማቅረብ እንዲሁ ከነቢያዊ ፈለግ የሆነ ተግባር ነው	124
◆ 10 ሲገናኙ ከሰላምታ ጋር መጨባበጥ ከነቢያዊ ፈለግ ነው	125
◆ 11 ሲገናኙ ፈገግ ማለትና መልካም ገጽታ ማሳየት ከነቢያዊ ፈለግ ነው	125
◆ 12 መልካም ንግግር ሰደቃህ (ምጽዋት) በመሆኑ መተግበሩ ከነቢያዊ ፈለግ ነው	125
◆ 13 በስብሰባ ሥፍራ -በእጅጉ የላቀውን- የአላህን ስም ማውሳት ስለመወደዱ	126
◆ 14 ስብሰባን በስብሰባ ማካካሻ ማጠናቀቅ ከነቢያዊ ፈለግ ነው	126

ማውጫ	ርዕስ
◆ ሰስተኛ፡- በአለባበስና የመዋብ ያሉ ሱንናዎች	127
◆ 1 ጫማ ሲጫሙ በቀኝ መጀመር ነቢያዊ ፈለግ ነው	127
◆ 2 ነጫጭ የሆኑ ልብሶችን መልበስ ነቢያዊ ፈለግ ነው	128
◆ 3 ሽቶ መቀባት ነቢያዊ ፈለግ ነው	128
◆ 4 ሽቶን መመለስ ይጠላል	129
◆ 5 ጸጉርን በሚያበጥሩበት ወቅት በቀኝ መጀመር ነቢያዊ ፈለግ ነው	129
◆ አራተኛ፡- በማነጠስና በማፋሽግ ውስጥ ያሉ ሱንናዎች	130
◆ የማነጠስ ነቢያዊ ፈለጎች	130
◆ 1 አንድ የሚያነጥስ ሰው ካስነጠሰው በኋላ “አልሐምዱሊላህ” ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው	130
◆ 2 አንድ ሰው አነጥሶት አላህን ካላመሰገነ አላህ ይማርህ አለለት ነቢያዊ ፈለግ ነው	131
◆ የማፈሽግ ነቢያዊ ፈለጎች	132
◆ አምስተኛ፡- ሌሎች እለታዊ ሱንናዎች	134
◆ ወደመጻዳጃ ቤት ሲገቡና ሲወጡ በሐዲሥ የተዘገቡ ዚክችን ማለት	134
◆ ከመጻዳጃ ቤት የሚወጣ ሰው የሚከተለውን ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው	135
◆ ኑዛዜን መጻፍ ነቢያዊ ፈለግ ነው	135
◆ በግብይት ላይ ልስላሴንና መልካምነት መላበስ	136

ማውጫ	ርዕስ
◆ ከእያንዳንዱ ወዲያ በኋላ ሁለት ረከባ ሰላት መስጠት	136
◆ ሰላትን መጠባበቅ	137
◆ መፋቂያ	137
◆ ለእያንዳንዱ ሰላት ወዲያን ማደስ	138
◆ ዱዓን	138
◆ በእጅጉ የላቀውን አላህ ማውሳት እለታዊ ከሆኑ ነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው	143
◆ ዚክር በውሰጡ ለልቦና ሕይወት አለው	143
◆ -በእጅጉ የላቀውና የተከበረው- አላህ እሱን በማውሳት ላይ በበርካታ ሥፍራዎች ላይ አደራ ብሏል	144
◆ ዚክርን አስመልክቶ ከነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በሐዲሥ የተዘገቡ በርካታ ናቸው	145

بسم الله الرحمن الرحيم
 المحمدية وهدى والصلاة والسلام على من لا نبي بعده ، وبعد :
 فقد قرأت في هذا المؤلف للشيخ عبد الله بن حمود
 العزيز (المنهج العلمي في بيان السنن اليومية)
 فقد ألفت مؤلفاً مفيداً حمل على استقصاء السنن
 اليومية (الفعلية والثقلية) في الليل والنهار المنفردة
 والناجئة لغيرها كما ثبت بالليل مجراه الله خيراً
 ونفع مؤلفه آمين ، وبالله التوفيق .

كتبه
 د. خالد بن علي المشيق
 خلتها
 ١٤٣٤/١١/٧ هـ

መቅደም

ዶ/ር ኻሊድ ቢን ዓሊ አል-ሙሸይቂሕ

ምስጋና ለአላህ ይሁን ከእሳቸው በኋላ ነቢይ በሌለባቸው ነቢይ ላይ የአላህ እዝነትና ሰላም ይሁን። በመቀጠል፤

በእርግጥ ሸይኽ ዑብዱላህ ቢን ሐሙድ አል-ረይሕ «አል-መንሐ-ል-ዐሊየህ ፊ በያን አስ-ሱነኑ-ል-የውሚይየህ»

በሚል ርእስ ያዘጋጁትን መጽሐፍ በሚገባ አንብቤዋለሁ። በሌሊትና በቀን የሚተገበሩ ቃላዊና ተግባራዊ እሴታዊ የነቢያዊ ፈለጎችንና ከሌሎች በማሰረጃ የተገኙትንም በማከል በልዩ ሁኔታ አሰናድተው ጽፍውታል።

አላህ መልካም ምንዳ ይመንዳቸው፤ ባዘጋጁትም መጽሐፍ ሰዎች የሚጠቀሙበት ያድርግላቸው አሚን። ስኬትም በአላህ ነው።

ዶ/ር ኻሊድ ቢን ዓሊ አል-ሙሸይቂሕ

በአል-ቀሲይም ዩኒቨርሲቲ ፕሮፌሰር፤ በመካና መዲና መስጂዶች ውስጥ የዲን መምህር

የአዘጋጅ መቅደም

«ለእናንተ ÷ አላህንና የመጨረሻውን ቀን የሚከጅል ለኾነ ሰው ÷ አላህንም በብዙ ለሚያወሳ ÷ በአላህ መልክተኛ መልካም መከተል አላችሁ፤» (አል-አሕዛብ) በማለት ለተናገረው አላህ ምስጋና ይሁን። ከመልክተኞቹ ሁሉ መልካም የሆኑትን መልክተኛ ለላከልን፣ የላቀ መጽሐፉን ላወረደልን፣ መለኮታዊ ርእዮቹን ይሸከሙ ዘንድ ከመልክተኛው ባልደረቦችና እነሱን በመልካም ሁኔታ ከተከተሏቸውና መለኮታዊ ርእዮቹን በቃላቸው ካደረሱት ከነዚያ ቀደምት መልካም ትውልዶች ከነዚያ ታሪክ ተግባሮቻቸውን በድርሳኑ ውስጥ ከከተበላቸውና ለተሸከሙት መልካም ነገር መልካም ተሸካሚ የሆኑትን፣ ነቢያቸውን (የአላህ እዝነትና ሰላም በእሳቸው ላይ ይሁን) ውዴታ በመግለጽ አንጸባራቂ ተምሳሌት የተዘገበላቸውን ሰዎች ላዘጋጀው አላህ ምስጋና ይገባው።

አንባቢያን ሆይ! ከእንቅልፋቸው ከነቁበት እስከሚተኙበት ጊዜ ድረስ ያሉትን የነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ነቢያዊ ፈለጎችን በጊዜ የተወሰኑትን በቅድም ተከትል ከዚያ በኋላ በጊዜ ያልተወሰኑትን ነቢያዊ ፈለጎችን በማሰባት የተወሰኑትን አስቀምጫለሁ። : ተወዳጅ የሆኑ ነቢያዊ ፈለጎች ስል ድንጋጌውን ያሰፈረው አላህ በግዴታነት ያላስቀመጣቸውን በተቃራኒው በማሟያነትና ታዛዥነትን ለመጨመር ለማስቻል የሚረዱ ብሎ ያስቀመጣቸውን ተግባራት ለማለት ፈልጌ ነው። ይህ መጽሐፍ «አል-ሚነሑ-ልዐሊይየህ ፊ በያኒ ሱነኒ-ልየውሚይየህ» ከሚለው መጽሐፍ ላይ የተወሰኑ ጥያቄዎችንና ፋይዳዎችን በማውጣት በማሳጠር ያቀረብኩት መጽሐፍ ነው። በዚህ መጽሐፍ ላይ ለነቢያዊ ፈለጎቹ ማስረጃዎቹን ብቻ አስፈፊያለሁ። ይህም ለአንባቢያን ንብባ ይቀል ዘንድና በሕትመት ረገድም ለበርካታ ሰዎችና የዳዕዋ ተቋማት እንዲዳረስ በማሰብ ነው። ነቢያዊ ፈለጎች ላይ ለመጻፍ ያነሳሳኝ ምዕራባዊያን ያጠለሹትን የነቢዩን -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- አስተምህሮዎች ይፋ ለማውጣት ካለኝ ፍላጎት በመነሳት ነው። ከዚህ በተጨማሪ ነቢያዊ ፈለጎችን (ሱንናዎችን) ባለመፈጸም ምንም ቅጣት አያስከትልም በሚል እሳቤ ከነቢያዊ ፈለጎች

(ሱንዎች) እየራቁና እየተዘናጉ ያሉ ሰዎችን የያዙትን አቋም እንዲተዉና በዚህ እሳቤ እያጡ ያሉትን ታላላቅ ምንዳዎችን እንዲያገኙ በማሰብም ነው። በዚህ መሰረት ትክክለኛና እለታዊ በሆኑት ነቢያዊ ፈለጎች ላይ ብቻ ከማስረጃዎቻቸው ጋር በማቅረብ ላይ ትኩረት አድርጌያለሁ። እኔና እናንተን ነቢያዊ ፈለግ ከሚከተሉት፣ ውስጡ በሰፈሩት ንግግሮቻቸው፣ ተግባሮቻቸውና በሁሉም ሁኔታዎቻቸው ላይ የምንጸና ያደርገን ዘንድ -ልእልና- የተገባውን- አላህን በመልካም ስሞቹና በላቁ መገለጫዎቹ እጠይቀዋለሁ።

ይህን መጽሐፍ የጌታውን የአላህን ምሕረት በጽኑ ፈላጊ የሆነው

ዶ/ር ዐብዱላህ ቢን ሐሙድ አል-ፋረይሕ

በኢ-ሜይል በኩል ለማግኘት

eqtidaa@gmail.com

መግቢያ

የነቢያዊ ፈለግ ትርጓሜ

ነቢያዊ ፈለግ በቃሉ ቀጥተኛ ትርጉም ረገድ በጣም የተወደደና የተፈቀደ ተግባር ማለት ነው።

በቃሉ አገባባዊ ትርጉም ረገድ ደግሞ ኢስላም በግዴታነት ያለስቀመጠው ተግባራዊ ድንጋጌ ነው። አዎንታዊ ተጽእኖው የተገበረው ሰው መልካም ምንዳ ሲያገኝ የተወው ሰው ደግሞ አይቀጣም።

የቀደምት-ተምሳሌታዊ ትውልዶች ለነቢያዊ ፈለግ የነበራቸው ጉጉት ምሳሌዎች መካከል፡-

1

ሙስሊም ትክክለኛ በሆነው የሐዲሥ ዘገባቸው ከአን-ኑዕማን ቢን ሳሊም እንደዘገቡት ዐምር ቢን አውስ -አላህ የሁለታቸውንም መልካም ሥራዎች ይውደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ «ዐንበሳህ ቢን አቢ ሱፍያን እንዲህ አሉኝ፤ “ኡምሙ ሐቢባህ እንዲህ ሲሉ ሰምቻሉ፡- የአላህ መልእክተኛ -በእሳቸው ላይ የአላህ እዝነትና ሰላም ይሁን- እንዲህ ሲሉ ሰምቻለሁ፤ <<በቀንና በማታ አስራ ሁለት ረከዐዎችን የሰገደ፤ በእነርሱ ሰበብ ጀነት ውስጥ ቤት ይገነባለታል : >> ብለዋል፡፡ ሙስሊም በሐዲሥ ቁጥር (1727) ዘግበውታል፡፡ ኡምሙ ሐቢባህ እንዲህ ብለዋል፤ «ይህን ከአላህ መልእክተኛ -በእሳቸው ላይ የአላህ እዝነትና ሰላም ይሁን- ከሰማሁበት ጊዜ አንስቶ ፈጽሞ አልተውኳቸውም፡፡» ዐንበሳህም እንዲህ ብለዋል፤ «ከኡምሙ ሐቢባህ ከሰማሁበት ጊዜ አንስቶ ፈጽሞ አልተውኳቸውም፡፡»

ዐምር ቢን አውስ ደግሞ እንዲህ ብለዋል፤ «ከዐንበሳህ ከሰማሁበት ጊዜ አንስቶ ፈጽሞ አልተውኳቸውም፡፡»

አን-ኑዕማን ቢን ሳሊም ደግሞ እንዲህ ብለዋል፤ «ከዐምር ቢን አውስ ሰማሁበት ጊዜ አንስቶ ፈጽሞ አልተውኳቸውም፡፡»

2

ከዐሊይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደዘገበው፤ «ከእለታት አንድ ቀን ፈጢማህ መጅ በእጅ ላይ የሚያስከትለውን ችግር አስመልክታ ቅሬታ አቀረበች፡፡ ወደነቢዩ -በእሳቸው ላይ የአላህ እዝነትና ሰላም ይሁን- ዘንድ የጦር ምርኮኞች መጡ፡፡ እሷ ወደእሳቸው ዘንድ ሄደች፡፡ አላገኘችቸውም፡፡ ዓኢሻህን አገኘችትና ቅሬታውን ነገረችት፡፡ ነቢዩ -በእሳቸው ላይ የአላህ እዝነትና ሰላም ይሁን- ወደቤታቸው ሲመጡ ፈጢማህ ወደእሷ ዘንድ እንደመጣች ዓኢሻ ነገረችቸው፡፡ እሳቸውም ወደኛ ዘንድ መጡ፡፡ በእርግጥ ለመተኛት መኝታችንን ይዘናል፡፡ ካለንበት ልንነሳ ስንል፡ ነቢዩ -በእሳቸው ላይ የአላህ እዝነትና ሰላም ይሁን- «በቦታችሁ ላይ ሁኑ» አሉን፡፡ የእግራቸውን ቅዝቃዜ ደረቴ ላይ እስካዳምጥ ድረስ መጥተው በመካከላችን ተቀመጡና፤ <<ከጠየቃችሁት ነገር የተሸለን ነገር ላስተምራችሁን? ለመተኛት መኝታችሁን ስትይዙ ሰላሳ አራት ጊዜ ተክቢራ ታደርጋላችሁ፡፡ ሰላሳ ሶስት ጊዜ ተስቢሕ ታደርጋላችሁ፡፡ ሰላሳ ሶስት ጊዜ አል-ሐምዱሊላህ ትላላችሁ፡፡ ይህ ለናንተ ካገልጋይ የተሻለ ነው፡፡» አሉ፡፡» ብለዋል፡፡ ቡኻሪ በሐዲሥ ቁጥር (3705) ሙስሊም ደግሞ በሐዲሥ ቁጥር (2727) ዘግበውታል፡፡

በሌላ ዘገባ ዐሊይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ፤ «ይህን ከነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ከሰማሁ አንስቶ አልተውኩትም፡፡» አሉ፡፡ «የሲፍሬይ ሌሊት ላይም ቢሆን እንኳ?» ተባሉ፡፡ እቸውም፤«የሲፍሬይ ሌሊት ላይም ቢሆን እንኳ» አሉ፡፡ ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (5362) ሙስሊም ደግሞ በሐዲሥ ቁጥር ዘገባ (2727) ዘግበውታል፡፡

እንደሚታወቀው የሲፍሬይን ሌሊት ጦርነት የተካሄደበት ሌሊት ነበር፡፡ በዚህ ጦርነት ላይም ዐሊይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ጦር መሪ ነበሩ፡፡ ይሁን ቢሆን ከዚህ ዓይነቱ ነቢያዊ ፈላግ ጦርነቱ እንዲዘናጉ አላደረጋቸውም፡፡

3 ኢብን ሀ-መር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- አስከሬን ላይ ይሰግዱ ነበር። ነገር ግን ይህ ሁኔታ ነቢያዊ ፈለጉን ማሟያ ነው ብለው ስለሚጠረጠሩ ነበር። ይህን የሚያደርጉት አስከሬንን እስከሚቀበር ድረስ የመሸኘትን ትሩፋት አስመልክቶ የተነገረውን የነቢያዊ አስተምህሮ ፈጽሞ ስለማያውቁ ነበር። ይህን አስመልክቶ በአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የተላለፈው ነቢያዊ አስተምህሮ ሲደርሳቸው ነቢያዊ ፈለጉን በመተዋቸው በጣም ተጸጸቱ። ታዲያ ምን እንዳሉ ታውቃላችሁ? እስኪ አስተውሉ።

በእፍኛቸው ይዘዋቸው በነበረው ጠጠሮች መሬቱን መቱና፤ «በርግጥ በበርካታ ድልቦች ላይ ተዘናግተናል።» አሉ። ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1324) እንዲሁም ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (945) ላይ ዘግበውታል።

ኢማም አን-ነወዊይ -አላህ ይዘንላቸው-፤ «ሰላቦች ትእዛዛት ሲደርሷቸው ለመተግበር ምን ያህል ፍላጎት እንደነበራቸውና ከተእዛዛቱ አንዱ ሲያመልጣቸው ምን ያህል እንደሚያዘኑ እንዲሁም ሁኔታውን አለማወቃቸውን ሲረዱ ሁኔታቸው ምን ያህል እንደሚገዝፍ በዚህ ክስተት ውስጥ እንረዳለን።» ብለዋል።

ነቢያዊ ፈለግን በመከተል ካለው ትሩፋቶች መካከል፡-

ውድ አንባቢያን ሆይ! ነቢያዊ ፈለግን መከተል በርካታ ትሩፋቶች አለው፡፡ ከእርሱም መካከል፡-

1 የውዴታን ደረጃ ያቀዳጃል። ግዴታ ባልሆኑ ተግባራት እጅጉን ወደላቀውና ልእልና ወደተገባው አላህ ዘንድ መቃረብ እጅግ የላቀውና ልእልና የተገባው አላህ ለባሪያው የሚሰጠውን ውዴታ ያስገኛል።

ኢብን አል-ቀይዶም -አላህ ይዘንላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ « በይፋም ሆነ በድብቅ በእሱ ዘንድ ተወዳጅ የሆኑትን ነቢይ እስካልተከተልክ፤ መልእክታቸውን እውነት እስካላላልክ፤ ጥሪያቸውንና ፈለጋቸውን እስካልተከተልክ፤ በፍርዳቸው የሌሎችን ፍርዶች፤ በውዴታቸው የሌሎች ፍጡራንን ውዴታ እንዲሁም ትእዛዛቸውን በመታዘዝ ለሌሎች ያለህን መታዘዝ እንካላጠፋህ ድረስ አላህ አይወድህም። ይህ ካልሆነ በከንቱ አትድከም። ወዳሻህ ስፍራም ተመለስ። በአንዳች ነገር ላይ ስላልሆንክ ብርሃንን ፈልግ።» መዳሪጁ-ስላሊከይን ቅጽ፡ 3 ገጽ ፡ 37ን ይመልከቱ።

2 የላቀው አላህ ለባሪያው የሚሰጠውን እዝ ያቀዳጃል። ነቢያዊ ፈለጎችን የሚከተልን ሰው አላህ መልካም ነገሮች ይገጥመዋል። ጌታው ከሚውደው ነገር ውጭ ከንቱና ውድቅ የሆኑ ተግባራት ከእሱ ዘንድ አይፈልቁም። ምክንያቱም ይህ ዓይቱ ሰው የአላህን ውዴታ በርግት ካገኘ የአላህን እርዳታንም እንዲሁ አግኝቷል።

3 ተወዳጅነትን የተቀዳጀ ሰው የሚያደርገው ዱዓኔ ተቀባይነት ያለው ለመሆኑ ዋስትና አለው። ግዴታ ባልሆኑ ተግባራት ወደላቀውና ልእልና ወደተገባው አላህ ዘንድ የተቃርቦ የአላህን ውዴታ ያገኛል። የአላህን ውዴታ ያገኘ ሰው ደግሞ የዱዓውን ተቀባይነት ያገኛል።

እነዚህን ትሩፋቶች ሶስት ሐዲሆች ያረጋግጣሉ፡-

አቡ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይቀበላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ - የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ብለዋል፤ «በርግጥ አላህ አንዲህ ብሏል፤ - “ለእኔ ባላንጣ ያደረገን ሰው በርግጥ በጦርነት እጋፈጠዋልሁ።። ባሪያዬ እኔ ግዴታ ካደረግኩበት ነገር ውጭ በእኔ ዘንድ ተወዳጅ በሆነ ነገር አይቃረኝም።። ባሪያዬ እክምወደው ድረስ ግዴታ ባልሆኑ ተግባራት ወደኔ ከመቃረብ አይታክትም።። ከወደድኩት የሚሰማበትን መስሚያ ጆሮ፣ የሚያይበትን ዓይን፣ የሚዳስስበትን እጅ፣ የሚራመድበትን እግር እሆንለታለሁ።። ከጠየቀኝ በርግጥ እሰጠዋለሁ።። ጥበቃ ከጠየቀኝም በርግጥ እጠብቀዋለሁ።። እኔ ክፉውን ነገር እንደምጠላለትና ሞትን ከሚጠላው የሙእሚን ነፍስ ይበልጥ ከምፈጽመው አንዳች ነገር ወደኋላ አልልምም።።”» ቡኸሪ በሐዲሆ ዘገባ ቁጥር (6502) ላይ ሐዲሆን ዘግበውታል።

4 ግዴታ የሆኑ ተግባራት ሲጓደሉና ያልተሟሉ ሲሆኑ ግዴታ ያልሆኑ ተግባራት እነዚህን ያልተሟሉ ግዴታ የሆኑ ተግባራትን ይሞላሉ።

ይህንንም የሚያረጋግጥልን ማረስጃ

አቡ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ማለታቸውን ሰምቻለሁ ብለዋል። «በትንሳኤ እለት አንድ የአላህ ባሪያ ከሥራዎቹ መካከል በቅድሚያ የሚተሳሰብበት ነገር ሰግዴቱ ነው። ስግደቱ ከተስተካከለች በርግጥ ነጻ ወጥቷል። ድልም ተቀዳጅቷል። ስግደቱ ከተበላሸችበት በርግጥ ከንቱ ሆነ ከሰረም። ግዴታ ከሆነበት ተግባሩ አንዳች ነገር ከጎደለ እጅግ የላቀውና ልእልና የተገባው አላህ ፤ “ባሪያዬ በፈቀደኝነት የፈጸመው ተግባር አለን? እስኪ ተመልከቱ።” ይላል። በፈቀደኝነት በሰራው ሥራ የጎደለው ይሟላለታል። ከዚያ ቀሪዎቹ ሥራዎቹ በዚያ ሁኔታ ላይ ይሆናሉ።» አቡ ዳዉድ በሐዲሆ ዘገባ ቁጥር (864) እንዲሁም አት-ቲርሚዚይ በቁጥር (413) ሐዲሆን የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒ በትክክለኛ የሐዲሆ ዘገባ ድርሳናቸው ላይ ትክክለኛነቱን አጽድቀዋል። (ሰሐሐ-ል-ጃሚዕ ቅጽ ፡ 1 ገጽ፡ 405)

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈላጎች

በጊዜያት የተወሰኑ ነቢያዊ ፈላጎች ስንል በቀንና በሌሊት ውስጥ ውስን በሆኑ ጊዜያት የተወሰኑ የሆኑ ነቢያዊ ፈላጎች ናቸው። እነዚህን ነቢያዊ ፈላጎች ለሰባት ወቅቶች ከፋፍያቸዋለሁ። እነርሱም፡- ከንጋት በፊት፣ የንጋት ወቅት፣ የጎሕ መውጣት ወቅት፣ የአዝ-ዙህር ወቅት፣ የአል-ዐስር ወቅት፣ የመግሪብ ወቅትና የአል-ዲሻእ ወቅት ናቸው።

አንደኛ፡- ከንጋት በፊት ያለው ወቅት

ይህ ወቅት ከእንቅልፍ ሲነቁ የመጀመሪያው ወቅት ተደርጎ ይወሰዳል። በዚህ ወቅት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ይተገብሯቸው የነበሩ በርካታ ተግባራትን የሚያሳዩ በርካታ ማስረጃዎች ተዘግበዋል። በዚህ ወቅት የሚተገበሩ ነቢያዊ ፈለጎችን ለሁለት ክፍሎች መከፈል ይቻላል።

የመጀመሪያው ክፍል፡-

ከእንቅልፍ መንቃትና ይህን አስከትለው ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ይተገብሯቸው የነበሩ ተግባራት፡-

1 አፋቸውን በመፋቂያ ይሟጩ ወይም ይፍቁ ነበር፡፡

ከሐዘይፋህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደተወራው «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሌሊት ላይ ከእንቅልፍ ሲነቁ አፋቸውን በመፋቂያ ይሟጩ ነበር።» ብለዋል። በጥቅር ሐዲሁን በሐዲሁ ገባ ቁጥር (245)፣ ሙስሊም

ከአል-ፈጅር ሰላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

ደግሞ በቁጥር (255) ሐዲሡን ዘግበውታል። በሌላ የሙስሊም ዘገባ፣ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሌሊት ላይ ለመሰገድ ከእንቅልፋቸው ሲነቁ አፋቸውን በመፋቂያ ይሟጩ ነበር።» የሚል ተዘግቧል። ይህን ሐዲሥ ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (255) ላይ ዘግበውታል። መሟጫት ማለት ጥርስን በመፋቂያ በአግድሞሽ መፋቅ ማለት ነው።

2 ከእንቅልፍ መንቃት በኋላ የሚባለውን ዚክር ይሉ ነበር፡፡

بِسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

ይህ ቡኻሪ ከሐዲዩሩህ አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በዘገቡት ሐዲሥ ላይ ሐዲዩሩህ፣ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንቅልፍ ለመተኛት ሲፈልጉ ፣ «አላህ ሆይ! በስምህ ሕያው እሆናለሁ፣ በስምህም እሞታለሁ።» ይሉ ነበር። ከእንቅልፍ ሲነቁ ደግሞ፣ «ለዚያ ከገደለን በኋላ ሕያው ላደረገን አላህ ምስጋና ይገባው። ከሞት በኋላ መቀስቀስም ወደርሱ ነው።» ይሉ ነበር።» ብለዋል። ሐዲሡን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6324) ሲገቡ ሙስሊም ደግሞ ሐዲሡን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2711) ከአል-በራክ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል።

3 እንቅልፋቸውን ከፊታቸው ላይ ያብሱ ነበር፡፡

4 ወደሰማይ ይመለከቱ ነበር፡፡

5 ከአል-ዒምራን ምዕራፍ የመጨረሻዎቹን አስር አንቀጾች ያነቡ ነበር፡፡

እነዚህ ሶስት ነቢያዊ ፈለጎች ኢብን ዑብሳስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ባስተላለፉት ሐዲሥ ተዘግቧል። ከእሊታት አንድ ቀን ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ይሁን- ለኢብን ዑብሳስ አክሲታቸው ከሆኑትና ለነቢዩ ሚሰት ከሆኑት ዘንድ አድሩ። እኔ በትራሱ አግድሞሽ ስተኛ፣ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ይሁን- እና ባለቤታቸው በትራሱ ቁመት ላይ ተኙ። የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ይሁን- ሌሊቱ እስከተጋመሰ ወይም ለመጋመስ ትንሽ እስከሲቀረው ወይም ትንሽ እስኪጋመስ ድረስ ተኙ። ከዚያም የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ይሁን- ከእንቅልፋቸው ነቁና ተቀምጠው በእጆቻቸው ፊታቸው ላይ ያለውን እንቅልፍ ያብሱ ጀመር። ከዚያ ከአል-ዒምራን ምዕራፍ የመጨረሻዎቹን አስር አንቀጾች አነበቡ። ከዚያም ተሰቅሎ ወደነበረው የውሃ እቃ ሄደው ከእሷ ወዳኝ አደረጉ። ወዳኝነቸውንም አሳመሩ። ከዚያ ተነስተው ይሰግዱ ጀመር።» ብለዋል። ቡኻሪ ሐዲሡን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (183) ሲዘግቡ ሙስሊም ደግሞ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (763) ዘግበውታል።

ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (256) በዘገቡት ሌላ ዘገባ፣ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- የሌሊት የመጨረሻ ክፍል ላይ ከእንቅልፋቸው ነቁና ወደውጭ ወጡ። ከዚያም ሰማይን ተመለከቱ። ከዚያ አል-ዒምራን ምዕራፍ ውስጥ የሚገኘውን ይህን አንቀጽ አነበቡ። ((ሰማይትንና ምድርን በመፍጠር ÷ ሌሊትንና ቀንንም በመተካካት ÷ ለባለ አእምሮዎች በእርግጥ ምልክቶች አልሉ፡፡...)) (አል-ዒምራን ፡ 190) የሚል ተዘግቧል።

ከአል-ዒምራን ምዕራፍ ስላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

-እንቅልፋቸውን ከፊታቸው ላይ ይዳብሱ ነበር ማለት የእንቅልፍ ምልክትን ዓይናቸውን በማሸት ያስወግዱ ነበር ማለት ነው።

በሌላ የሙስሊም ዘገባ ይህን ነቢያዊ ፈለግ ተግባራዊ ማድረግ ለሚፈልግ ሰው የሚያነበው የቁርአን አንቀጽ በግልጽ ሰፍሯል። ይኸውም ሰውየው ሲያነብ((ሰማያትንና ምድርን በመፍጠር፣ ሌሊትንና ቀንም በመተካካት፣ ለባለ አእምሮዎች በእርግጥ ምልክቶች አልሉ።...)) ከሚለው አንቀጽ ጀምሮ እስከ የአል-ዲምራን ምዕራፍ መጨረሻ ድረስ ያነባል።

6 እጆቻቸውን ሶስት ሶስት ጊዜ ያጥቡ ነበር። :

ይህ ነቢያዊ ፈለግ አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደላቸው- ባስተላለፉት ሐዲሥ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን። «አንዳችሁ ከእንቅልፉ ሲነቃ እጆቹን ሳያጥባቸው በፊት እቃ ውስጥ አያስገባ። በርግጥ እጆቹ የት እንዳደሩ አያውቅምና ነው።» ብለዋል። ቡኸሪ ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (182) ላይ ሲዘግቡ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (278) ላይ ዘግበውታል።

7 ውሃ ወደአፍንጫቸው ሶስት ሶስት ጊዜ ይስቡና ውሃውን ከአፍንጫቸው ያስወጡ ነበር። :

ይህ ነቢያዊ ፈለግ አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደላቸው- ባስተላለፉት ሐዲሥ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን። «አንዳችሁ ከእንቅልፉ ሲነቃ ሶስት ጊዜ ውሃ በአፍንጫው ውሃ በመሳብ ያስወጣ። በርግጥ ሸይጣን በላንቃው ውስጥ ያድራልና።» ብለዋል። ቡኸሪ ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (3295) ላይ ሲዘግቡ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (238) ላይ ዘግበውታል። በቡኸሪ ሌላ ዘገባ፣ «አንዳችሁ ከሕልሙ ሲነቃ ዉዱእ ያድርግ፣ ሶስት ጊዜ ውሃ በአፍንጫው ውሃ በመሳብ ያስወጣ።...» የሚል በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (3295) ላይ ተዘግቧል።

8 ከዚያ በኋላ ዉዱእ ያደርጉ ነበር። :

ይህ ነቢያዊ ፈለግ ከዚህ በላይ ባሳለፍነው «ወደተንጠለጠለች የውሃ እቃ ሄደው ከእሷ ዉዱእ አደረጉ።» በሚለው የኢብን ዑብሳስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደላቸው- ሐዲሥ ተዘግቧል።

ከአል-ፊጅር ሰላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

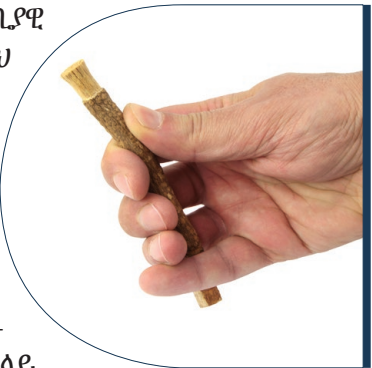
ከወዳእ ነቢያዊ ፈለጎች መካከል፡-

ወዳእን አስመልክቶ ላፍታ ቆም እንበልና ሳናሰፋ አጠር ባለ መልኩ የወዳእ ነቢያዊ ፈለጎችን እናብራራ። ምክንያቱም የወዳእ ነቢያዊ ፈለጎች የሚታወቁ ናቸውና ነው። እዚህ ላይ የምንጠቅሳቸው ነቢያዊ ፈለጎችን እናሟላ ዘንድ ነው።

1 መፋቂያ

ከወዳእ ወይም ከመጠጥመጥ በፊት መፋቅ። ይህ ነቢያዊ ፈለግን የተከተለ ጥርስን የመፋቂያ ወቅት ነው። -ይህን ርዕስ ከዚህ በላይ አሳልፈንዎል። ወዳእ ማድረግ የፈለገ ሰው ጥርሱን መፋቅ ነቢያዊ ፈለግ ነው። ይህም ከአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው በተላለፈው ሐዲሥ ነቢ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ «በሕዝቦቼ ላይ ባላስቸግር ኖሮ ከሁሉም ወዳእ ጋር መፋቂያን ባዘዝኳቸው ነበር።» ብለዋል። ኢብን ኸ-ዘይማህ በሐዲሥ ዘገባ መድብላቸው (ቅጽ፡ 1፣ ሐዲሥ ቁጥር፡ 73፣ ገጽ፡140)፣ አል-ሐኪም በሐዲሥ ዘገባ መድብላቸው (ቅጽ፡ 1 ገጽ፡ 245) ላይ ዘግበውታል። ቡኻ «እርጥብና ደረቅ መፋቂያ» በሚል ርእስ በሐዲሥ ላይ አስተያየት ሰጥተዋል።

ከአል-ፈጅር ሰላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

ከዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደተላለፈው እንዲህ ብለዋል፤ «መፋቂያቸውንና ወዳጅ የሚያደርጉበትን ውሃ እናዘጋጅላቸው ነበር። አላህ ሊያነቃቸው የሻው ሌሊት ላይ ያነቃቸዋል። ጥርሳቸውን ይፍቃሉ፤ ወዳጅ ያደርጋሉ፤ ይሰግዳሉም።...» ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (746) ላይ ዘግበውታል።

2 የአላህን ስም ማውሳት

ከአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደተላለፈው ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን። «የአላህን ስም ላላወሳ ወዳጅ የለም።» ብለዋል። አሕመድ አቡ ዳዊድ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (11371)፤ አቡ ዳዊድ በቁጥር (101) እንዲሁም ኢብን ማጅህ በቁጥር (397) ዘግበውታል።

3 መዳፎችን ሶስት ሶስት ጊዜ ማጠብ

የነቢዩን -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- የወዳጅ አደራረግ አስመልከቶ ከዑሥማን ኢብን ዐፍፋን -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደተላለፈው፤ ዑሥማን ወዳጅ የሚያደርጉበት ውሃ እንዲመጣላቸው አደረጉ። ወዳጅ አደረጉ። መዳፎቻቸውንም ሶስት ሶስት ጊዜ አጠቡ...። ከዚያም፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ይህን ወዳጅን በመሰለ ሁኔታ ወዳጅ ሲያደርጉ ተመልክቻለሁ።» አሉ። ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (164)፤ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (226) ላይ ዘግበውታል።

4 እጆችንና እግሮችን ሲያጥቡ ቀኝን ማስቀደም።

ከዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይቀበላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በሚጫሙበት፤ ጸጉራቸውን በሚያበጠሩበት፤ በወዳጅላቸውና በሁሉም ሁኔታቸው ቀኝን ማስቀደም ይወዳ ነበር።» ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (168)፤ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (268) ላይ ዘግበውታል።

5 በመጉመጥመጥና ውሃን ወደአፍንጫ ውስጥ በመሳብ መጀመር።

ከዑሥማን -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደተላለፈው ጥንቢዩን -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- የወዳጅ አደራረግ ሲገልጹ፤ «...ተጉመጠመጡ ከዚያ ውሃ ወደአፍንጫቸው ስበው አስወጡ ከዚያም ፊታቸውን ሶስት ሶስት ጊዜ አጠቡ።...» ብለዋል። ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (199) ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (226) ዘግበውታል። ወዳጅ የሚያደርገው ሰው ፊቱን ከታጠበ በኋላ መጉመጥመጡንና ውሃ ወደአፍንጫው ስቦ ማስወጣቱን ቢያዘገይም ይፈቀዳል።

ከአል-ፈጅር ሰላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

6 ጾመኛ ላልሆነ ሰው በመጉመጥመጡና ውሃን ወደአፍንጫ በመሳቡ ሂደት ድንበር ማለፍ፡፡

ከለቂጥ ኢብን ሰቡረህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደተላለፈው ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ አሏቸው፤ «ወዱእን አሟላ፤ በጣቶች መካከል ፈልፍል፤ ጾመኛ ካልሆንክ በስተቀር ውሃን ወደአፍንጫ በማስገባቱ ድንበር እለፍ፡፡» አሕመድ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (17846)፤ አቡ ዳወድ በቁጥር (142) ዘግበውታል፡፡ ኢብን ሐጆር፤ «ይህ ሐዲሥ ትክክል ነው፡፡» ብለዋል፡፡ አል-ኢሳብህ (ቅጽ፡ 9 ገጽ፡ 15)፡፡ በመጉመጥመጥ ላይ ድንበር ማለፍ የተወሰደው «ወዱእን አሟላ፡፡» ከሚለው ቃል ነው፡፡

7 በአንድ መዳፍ እፍኝ ውሃ መጉመጥመጥና ውሃን ወደአፍንጫ ስቦ ማውጣት፡፡

ዐብዱላህ ኢብን ዘይድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው የነቢዩን -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ወዱእ አደራረግ ሲገልጹ እንዲህ ብለዋል፤ «እጃቸው የውሃ እቃው ውስጥ አስገቡ በአንድ እፍኝ ውሃም ተጉመጠመጡ፤ ውሃ ወደአፍንጫቸው ስበው አስወጡ፡፡ ይህንንም ሶስት ጊዜ ፈጸሙ፡፡» ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (192) ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (235) ላይ ዘግበውታል፡፡

8 የራስ ቅልን በማበስ ላይ ነቢያዊ ፈለግን መከተል ተገቢ ነው፡፡

ግለሰቡ የራስ ቅሉን በሚያብስበት ወቅት እጆችን በራሱ ቅሉ ፊት ለፊት ላይ ያስቀምጣል፡፡ ከዚያም ከፊት ለፊት ጀምሮ ወደአናቱ ያብሳል፡፡ ከዚያው ወደተበሳበት ስፍራ ይመልሳቸዋል፡፡ ሴትም እንዲሁ ይህኑ ነቢያዊ ፈለግ በዚሁ ዓይነት ትፈጽማለች፡፡ ከአንገት በታች የወረደው የሴት ጸጉር አይታበስም፡፡

ከአል-ፈጅር ሶስት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

ይህን የሚያመለክተው ማስረጃ፡ -

ዐብዱላህ ኢብን ዘይድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው የነቢዩን -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ወዲያ እደራረግ ሲገልጹ እንዲህ ብለዋል፤ «... ከራስ ቅላቸው መጀመሪያ ጀመሩ ከዚያ ወደአናታቸው ደርሰው ወደጀመሩበት እስኪመለሱ በእጆቻቸው አበሱ።» ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (185) ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (235) ላይ ዘግበውታል።

9 የወዲያ አካላትን ሶስት ሶስት ጊዜ ማጠብ

የመጀመሪያው እጥበት ግዴታ ሲሆን ሁለተኛውና ሶስተኛው ደግሞ ነቢያዊ ፈለጎች ናቸው። ከሶስት በላይ አይጨመርም።

ይህን የሚያመለክተው ማስረጃ፡ -

ቡኸሪ በተዘገበውና ከኢብን ዐብባስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው እንደተላለፈው፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- አንድ ጊዜ ወዲያ አደረጉ።» ቡኸሪ ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (157) ሲዘግቡ ከዐብዱላህ ኢብን ዘይድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በዘገቡት ሐዲሥ ደግሞ፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሁለት ሁለት ጊዜ ወዲያ አደረጉ።» ብለዋል። ቡኸሪ ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (159) ዘግበውታል። ቡኸሪና ሙስሊም ከዐሥማን -አላህ መልካም ሥራዎቻቸው ይውደድላቸው- በዘገቡት ሐዲሥ፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሶስት ሶስት ጊዜ ወዲያ አደርገዋል።» ቡኸሪ ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (159) ላይ ዘግበውታል። ስለዚህ አንዳንድ ጊዜ መቀያየሩ ይበልጥ ተመራጭ ነው። ይኸውም እንዳንድ ጊዜ አንድ ጊዜ፤ አንዳንድ ጊዜ ሁለት ሁለት ጊዜ፤ አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ሶስት ሶስት ጊዜ ይትቡ ነበር። ልክ በዐብዱላህ ኢብን ዘይድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በተላለፈው ሐዲሥ መሰረት አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ለምሳሌ ፊታቸውን ሶስት ሶስት ጊዜ ሲያጥቡ እጆቻቸውን ሁለት ጊዜ እንዲሁም እግሮቻቸውን አንድ ጊዜ ያጥቡ ነበር። ዛዲ-ል-ሚዳድ (ቅጽ፡ 1 ገጽ፡ 192)። ነገር ግን አብዛኛውን ጊዜ ሶስት ሶስት ጊዜ በማሟላት ወዲያ ያደርጉ ነበር። ይህ እንግዲህ የነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- አስተምህሮ ነው።

10 ከወዲያ በኋላ የሚባሉ ዱዓዎችን ማለት

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ

ከዐ-መር ኢብን አል-ኸጣብ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደተላለፈው የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ብለዋል፤ «ከመካከላችሁ ማናችሁም ወዲያ አደርጉና ወዲያ አዳርሱ - ወይም አሟልቶ- ከዚያ ከአላህ በስተቀር አምላክ የለም፤ ሙሐመድም የእሱ ባሪያና መልእክተኛ ናቸው ብየዬ እመሰክራለሁ አይልም ለእሱ ሰምንቱ የጀነት በሮች የተከፈቱለትና ከእነሱም መካከል በፈለገው የገባ ቢሆን እንጂ፡ ፡» ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (234) ዘግበውታል።

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

ከአል-ፈጅር ሰላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

ከአቢ ሰዒድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይቀበላቸው- እንደተላለፈው የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ብለዋል፤ «ወዱእ አድርጎና ወዱኡን ካጠናቀቀ በኋላ፤ “ጥራት የተገባህ አላህ ሆይ! በምስጋናህ ይሁን ካንተ በስተቀር አምላክ እንደሌለ እመስክራለሁ፡፡ ምህረትን እጠይቃለሁ ወዳንተም በንሰሐ እመለስልሃለሁ” ያለ ይህችን ቃሉን አላህ ማሕተም ይመታባታል፡፡ ከዚያም ከዐርሻ ሥር እስክትደርስ ድረስ ክፍ ትደረጋለች፡፡ እስከ ትንሳኤ ቀን ድረስ አትሰበርም፡፡» አን-ነሳኢይ ዐመሉ-ል-የውሚ ወልለይለህ (ገጽ፡ 147፤ እንዲሁም አል-ሐኪም በሐዲሥ ዘገባ መድብላቸው (ቅጽ፡ 1 ገጽ፡ 752) ላይ ዘግበውታል፡፡ ኢብን ሐጆር -አላህ ይዘንላቸው- የዘገባውን ትክክለኛነት አረጋግጠዋል፡፡ ነታኢጁ-ል-አፍካር ቅጽ፡ 1 ገጽ ፡ 246፡፡

ከአል-ፈጅር ሰላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

ሁለተኛው ክፍል፡- የሌሊትና የዊትር ሰላቶች። በውሰጡ የነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ተግባረት የሆኑ በርካታ ፈለጎችን አካቷል።

1 የሌሊት ሰላትን በላጭ በሆነው ወቅት መስገድ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው።

◆ «በላጩ የሌሊት ሰላት ወቅት የትኛው ነው?» ከተባለ፡-

ምላሹ፡- እንደሚታወቀው የዊትር ሰላት ወቅት ከዲሻእ ሰላት በኋላ ጀምሮ ጎሕ እስከሚቀድ ድረስ የሚዘልቅ ነው። የዊትር ሰላት ወቅት በዲሻእና በፈጅር ሰላት መካከል ነው።

ይህን የሚያመለክተው ማስረጃ፡-

ከዓሊሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደተላለፈው እንዲህ ብለዋል፤ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላም በእሳቸው ላይ ይሁን- የዲሻእን ሰላት በማጠናቀቃቸውና እስከፈጅር ሰላት ድረስ ባለው ጊዜ መካከል አስራ አንድ ረከዐዎችን ይሰጣዩ ነበር። በየሁለቱ ረከዐዎችም ያሰላምታሉ። በአንድ ረከዐህም ዊትር ያደርጋሉ።» ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2031) ሙስሊም መደግም በቁጥር (736) የዘገቡት ሲሆን ሁለቱም ተስማምተውበታል።

◆ የሌሊት ሰላት ወቅት ደግሞ ከእኩለ-ሌሊት በኋላ ያለው የሌሊቱ ሲሶ (አንድ ሰስተኛው) ክፍል ነው።

ይህም ማለት ማንኛውም ሰው ሌሊቱን ለተለያዩ ክፍሎች ይከፍለዋል። ከዚያ ከሁለተኛው አጋማሽ በኋላ ባለው የሌሊቱ ሲሶ ክፍል ተነስቶ ይሰግዳል፤ ከዚያም በሌሊቱ የመጨረሻ ክፍል ይተኛል ወይም ደግሞ የሌሊቱን የአራተኛና የአምስተኛ አንድ ስድስተኛ የሌሊት ክፍል ቆሞ ሲሰግድ የስድስተኛ አንድ ስድስተኛ ክፍል ደግሞ ይተኛል።

ከአል-ፈጅር ሰላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

ይህንም የሚያረዳ ማስረጃ ደግሞ ከኢብን ዑምር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይቀበላቸው- የተላለፈው ሐዲሥ ሲሆን የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ብለዋል፤ «በአላህ ዘንድ ተወዳጅ የሆነው ጾም የዳዉድ -በእሳቸው ላይ ሰላም ይሁን- ጾም ነው። በአላህ ዘንድ ተወዳጅ ሰላት ደግሞ የዳዉድ ሰላት ነው። ግማሹን ሌሊት ይተኙ፤ ሲሶው ላይ ተነስተው ይሰግዱ፤ አንድ ስድስተኛውን ይተኙ ነበር። አንድ ቀን ይጸማሉ አንድም ቀን ያፈጥሩ ነበር።» ቡኸሪ ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (3420) ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (1159) ዘግበውታል።

◆ አንድ ሰው ይህን ነቢያዊ ፈለግ ለመተግበር ከፈለገ የሌሊት ስሌቱ እንዴት ነው የሚሆነው?

ሌሊት የሚባለው ፀሐይ ከጠቀለችበት ነሕ እስከሚቀድበት ጊዜ ድረስ እንደሆነ ያሰባል። ከዚያ ይህን ጊዜ ለስድስት ይከፋፍለዋል። የመጀመሪያዎቹ ሶስት ክፍልፋዮች የሌሊቱ የመጀመሪያ አጋማሽ ሲሆን ከዚያ በኋላ በአራተኛው የስድስተኛው ክፍልና በአምስተኛው የስድስተኛው ክፍል ተነስቶ ይሰግዳል። ይህ ደግሞ የሌሊቱ ሲሶ (አንድ ሶስተኛ) ተደርጎ ይወሰዳል። ከዚያ በመጨረሻው የስድስተኛው ክፍል ይተኛል። ለዚህም ነው ዓሊሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ፤ « «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እኔ ዘንድ የተኙ ካልሆኑ በስተቀር አገኛቸው ነበር።» ብለዋል። ቡኸሪ ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1133) ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (742) ዘግበውታል።

በዚህ መንገድም በላጩ የሌሊት ሰላት ውስጥ ይሆናል። ይህም ከዚህ በላይ ባሳለፍነው የዐብዱላህ ኢብን ዑምር -አላህ ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደሰፈረው ነው።

▶ የርዕሱ ማጠቃለያ:- የሌሊት ሰላት በላጭ ወቅት በሶስት ደረጃዎች ይመደባል። እነርሱም፡-

የመጀመሪያው ደረጃ:- የሌሊቱን የመጀመሪያ አጋማሽ ከተኛ በኋላ ከዚያ በኋላ ከእንቅልፉ በመንቃት አንድ ሶስተኛውን ይሰግዳል። ከዚያ -ልክ እንዳሳለፍነው- አንድ ስድስተኛውን ይተኛል።

ይህን የሚያመለክተው ማስረጃ:- ከዚህ በላይ ያሳለፍነው የዐብዱላህ ኢብን ዑምር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሥ ነው።

ሁለተኛው ደረጃ:- የመጨረሻውን የሌሊቱን የመጨረሻ አንድ ሶስተኛ ክፍል ከእንቅልፉ ነቅቶ ይሰግዳል።

ይህን የሚያመለክተው ማስረጃ:-

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ብለዋል፤ «እጅግ የተባረከውና የላቀው ጌታችን የሌሊቱ የመጨረሻ ሲሶ ላይ ወደምድራዊው ሰማይ ይወርዳል። «ማነው የሚለምነኝ ልመናውን የምቀበለው፤ ማነው የሚጠቀኝ የሚጠይቀኝን የምሰጠው? ማነው ምህረት የሚጠይቀኝና ምህረት

ከአል-ፈጅር ስላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

የማደርግለት?” ይላል።» ቡኸሪ ሐዲሁን በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (1145) ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (758) ዘግበውታል። ከዚህ ሌላ ጃቢር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ያስተላለፉት ሐዲሁ ይገኛል። ይህን ሐዲሁ ወደፊት እንመለከተዋለን።

የመጨረሻውን ሌሊት እንደማይነሳ የፈራ ሰው የመጀመሪያው ሌሊት ወይም የገራለትን የሊሊቱን ክፍል ይስገድ። ይህ ሰባተኛው ደረጃ ነው።

ሰባተኛው ደረጃ፡ - የመጨረሻውን ሌሊት እንደማይነሳ የፈራ ሰው የመጀመሪያው ሌሊት ወይም የገራለትን የሊሊቱን ክፍል ይስገድ።

ይህን የሚያመለክተው ማስረጃ፡ -

ጃቢር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይወደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ብለዋል፡- «በመጨረሻው የሌሊት ክፍል መነሳትን የፈራ በመጀመሪያው ዊትር ይስገድ። የመጨረሻውን ለመነሳት የጓጓ በመጨረሻው ሌሊት ዊትር ያድርግ። በርግጥ የመጨረሻው ሌሊት -መላክት- የሚታደሙበት የሆነ ነው። ይህ በላጩ ነው።» ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (758) ዘግበውታል።

በዚህም የአላህ መልእክተኛ -የአላህ መልእክተኛ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ለአቢ ዘር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የለገሷቸውና አን-ነሳኢይ በአስ-ሱነኑ-ል-ኩብራ የሐድሥ መድብል በቁጥር (2712) እንዲሁም አል-አልባኒይ በትክክለኛ የሐዲሁ ዘገባ መጽሐፋቸው በቁጥር (2166) የዘገቡት ምክር፣ ለአቢ ደርዳእ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይቀበላቸው- የለገሷቸውና አሕመድ በቁጥር (27481)፣ አቡ ዳዉድ በቁጥር (1433) እንዲሁም የአቢ ዳዉድ ትክክለኛ ሐዲሃች በማለት አል-አልባኒይ ባዘጋጁት መጽሐፍ ቅጽ ፡ 5 ገጽ ፡ 177 ምክር፣ ለአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የለገሷቸውና ሙስሊም በቁጥር (737) በዘገቡት ምክር ሁሉም፣ «ወዳጄ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በሶስት ነገሮች ላይ አደራ አሉኝ።» ካሉ በኋላ ከጠቀሷቸው አደራዎች መካከል፣ «ከመተኛቴ በፊት ዊትር እንድሰግድ» የሚለው ይገኝበታል።

2 አስራ አንድ ረከዐዎች መስገድ ነቢያዊ ፈለግ ነው

ይህ ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይወደድላቸው- ያስተላለፉት ሐዲሁ ይበልጥ ማስረጃ ነው። «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ረመዳን ውስጥም ሆነ ከዚያ ውጭ ከአስራ አንድ ረከዐዎች አይጨምሩም ነበር።» ብለዋል። ቡኸሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (1147) እንዲሁም ሙስሊም በቁጥር (738) ዘግበውታል።

የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- አስራ ሶስት ረከዐዎች መስገዳቸውን ከዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይወደድላቸው- ሐዲሁ ተላልፏል።

ከአል-ፈጅር ሰላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

አላህ ይበልጥ ዐዋቂ ነው። በገሃድ የሚታየው ይህ ርዕስ የዊትርን የተለያየ ሁኔታ ያመለክታል። በአብዛኛው የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- የዊትር ሰላት አስራ አንድ ረከዐህ እንደነበርና አንዳንድ ጊዜም በአስራ ሶስት ረከዐዎች ይሰግዱ ነበር። በዚህም ሁለቱን ከዚህ በላይ የሰፈሩ ሐዲሃችን በእንዲህ መልክ አንድ ልናደርጋቸው እንችላለን።

3 የሌሊት ሰላቱን ቀለል ባሉ ረከዐዎች መጀመር ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ነው

ይህ ዓኢሻህ --አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይወደድላቸው- ባስተላለፉት ሐዲሥ መሰረት የሚፈጸም ነው። ዓኢሻህ --አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይወደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፣ «ሌሊት ላይ ሊሰግዱ ከተነሱ ሰላታቸውን ቀለል ባሉ ረከዐዎች ይጀምሩ ነበር።» ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (767) ላይ ዘግበውታል።

4 ሐዲሥ ላይ በሰፈሩ ነቢያዊ ፈለግ በሆኑ የሌሊት ሰላት መክፈቻዎች መጀመር ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው። ከእነዚህም መካከል ፡-

1 > اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ فَطَافِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ، اهْدِنِي لِمَا اخْتَلَفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ إِنَّكَ تُهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

በሙስሊም ትክክለኛ የሐዲሥ ዘገባ ከዓኢሻህ --አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይወደድላቸው-- እንደተላለፈው፣ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሌሊት ላይ ለሰግዱ ከተነሱ ሰላታቸውን፣ “የጂብረል፣ የሚካኢልና የኢስራፊል ጌታ የሆንከው፣ ሰማያትና የምድር ፈጣሪ የሆንከው፣ ሩቁንም ቅርቡንም በእጅጉ ዐዋቂ የሆንከው አላህ ሆይ! በሕዝቦች መካከል ይለያዩበት በነበረው ነገር ላይ አንተ በእውነት ትፈርዳለህ። በፈቃድህ ከሚለያዩበት ጉዳይ ወደእውነተኛው ምራኝ። አንተ የምትሻውን ወደቀጥተኛው መንገድ በእርግጥ ትመራለህ።» በሚለው ይጀምሩ ነበር።» ብለዋል። ሙስሊም በቁጥር (770) ዘግበውታል።

2 > اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، أَنْتَ الْحَقُّ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ، وَقَوْلُكَ الْحَقُّ، وَلِقَاؤُكَ الْحَقُّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ، وَالسَّاعَةُ حَقٌّ، اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ أَمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ، فَأَعْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

ቡኻሪና ሙስሊም ትክክለኛ በሆነ የሐዲሥ ዘገባ ከኢብን ዐብባስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይወደድላቸው- ባስተላለፉት ሐዲሥ፣ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሌሊት ላይ ሲሰግዱ፣ “አላህ ሆይ! አንተ የሰማያትና የምድር

ከአል-ጂድር ሰላት ወቅት በፊት ያሉ ጉንዳዎች

ብርሃን ነህ። ምስጋናም ላንተ ነው። አንተ የሰማያትና የምድር አስተናባሪ ነህ። ምስጋናም ላንተ ነው። አንተ የሰማያት፣ የምድርና በውስጣቸውም ያሉ ነገሮች ሁሉ ጌታ ነህ። አንተ እውነት ነህ። ቃል-ኪዳንም እውነት ነው። ንግግርም እውነት ነው። መገናኘትም እውነት ነው። ጁነትም እውነት ነው። ጀህንምም እውነት ነው። ሰአቷም እውነት ነች። አላህ ሆይ! ላንተ እጅ ሰጠሁ፣ ባንተም አመንኩ፣ ባንተም ላይ ተመካሁ፣ ወዳንተም ተመለስኩ፣ ባምተም ተፋረድኩ፣ ወዳንተም ፍርድ ሰጠሁ፣ ያሳለፍኩትን ያዘገየኸሁትን፣ የደበቅኩትንም ሆነ ይፋ ያደረግኩትን ወንጀሌን ማርልኝ። አንተ አምላኬ ነህ። ካንተ በስተቀር ሌላ አምላክ የለም።” ይሉ ነበር።» ብለዋል። ቡኻሪ በቁጥር (7499) ሙሰሊም ደግሞ በቁጥር (768) ሐዲሁን ዘግበውታል።

5 መቆሙ፣ ሩኩዑና ሱጁዱ የረዘመ መሆኑና ሁሉም የሰላት ተግባራዊ የሆኑ ምስሶዎች ተቀራራቢ መሆናቸው ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ናቸው።

6 በሐዲሁ የተዘገቡ ነቢያዊ ፈለጎችን በቁርአን ንባቡ ውስጥ ማምጣት ነቢያዊ ፈለግ ነው። ከእነዚህም መካከል፡

- 1 > ረጋ ብሎ ማንበብ አለበት። ይህ ማለት መቸኮል የለበትም።
- 2 > ንባቡን አንቀጽ በአንቀጽ መለያየት አለበት። ይህ ማለት ሁሉንም ሳያቋርጥ ሁለት፣ ሶስት አንቀጾችን አንድ ላይ እያያዘ ማንበብ የለበትም። ስለዚህ በእያንዳንዱ አንቀጽ መቆም አለበት።
- 3 > አላህን በሚያጠራ አንቀጽ ላይ ሲደርስ አላህን ከሚባሉና ከሚነገሩ ነገሮች ማጥራት፣ አላህን በሚጠይቁ አንቀጽ ላይ ሲደርስ አላህን መጠየቅ እንዲሁም በአላህ መጠበቅን በሚጠይቁ አንቀጾች ላይ ሲደርስ በአላህ መጠበቅን መጠየቅ አለበት።

ከዚህ በላይ ላሳለፍነው ሃሳብ ማስረጃው፡-

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ - سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ - سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى

ሐዲዬፋህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት፣ «ከእለታት አንድ ቀን ከነቢዩ የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን ጋር አንዲት ሌሊት ሰገድኩ። ሰላታቸውን በአል-በቀራህ ምዕራፍ ጀመሩ። መቶኛው አንቀጽ ላይ ረኩዕ ያደርጋሉ አልኩ። ከዚያ -ንባባቸውን- ቀጠሉ። በዚያው ሌላ ረከዐህ ይሰግዳሉ አልኩ። አሁንም ቀጠሉ። አሁንም ሩኩዕ ያደርጋሉ አልኩ። የአን-ኢሳእን ምዕራፍ ጀመሩ። ከዚያ የአል-ዊምራንን ምዕራፍ ጀመሩና አነበቡት። ረጋ ብለው ያነቡ ነበር። አላህን ከሚባሉ ነገሮች በሚያጠራ ቦታ ላይ ሲያልፉ አላህን ከሚባሉት ነገሮች ያጠራሉ። አላህን በሚጠይቅ አንቀጽ ላይ ሲያልፉ አላህን ይጠይቃሉ። ከአላህ ጥበቃን በመጠየቅ አንቀጽ ላይ ሲያልፉ በአላህ ይጠበቃሉ። ከዚያ ሩኩዕ አደረጉና፣ “በእጅጉ የላቀው ጌታዬ ጥራት ተገባው።” አሉ። ረኩዐቸው ልክ እንደመቆማቸው ዓይነት ነበር። ከዚያም “አላህ ለሚያሰመሰግነው ምስጋናውን ሰማ።” አሉና ከሩኩዐቸው ተነሱ። ከዚያም ልክ ከሩኩዐቸው ጋር የቀረበ መቆምን ቆሙ። ከዚያ ሱጁዱ አደረጉና “እጅግ ልእልና የተገባው ጌታዬ ጥራት ተገባው” አሉ። ሱጁዳቸው ከመቆማቸው ጋር የተቀራረበ ነበር።» ብለዋል። ሙሰሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (772) ላይ ዘግበውታል።

ከአል-ፈጅር ሰላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

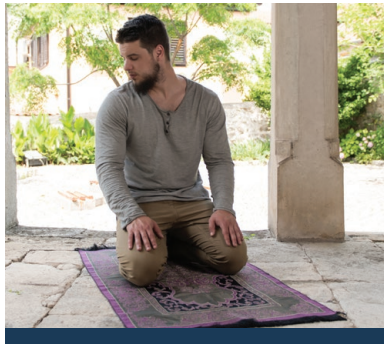

{بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ}

አሕመድ -አላህ ይዘንላቸው- ሙስኒድ በተሰኘው የሐዲሥ ዘገባቸው ከአምሙ ሰለሙህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ስለየአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- የቁርአን አነባብ (አቀራር) ተጠየቁ። እሳቸውም «ንባባቸው አንቀጽን ከአንቀጽ ይለያይ ነበር። {በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩኅሩኅ አዛኝ በኾነው። ምስጋና ለአላህ ይገባው የዓለማት ጌታ ለኾነው። እጅግ በጣም ሩኅሩኅ በጣም አዛኝ። የፍርድ ቀን ባለቤት ለኾነው። አንተን ብቻ እንግግዛለን፤ አንተንም ብቻ ርዳታን እንለምናለን። ቀጥተኛውን መንገድ ምራጉ። የነዚያን በነርሱ ላይ በነ የዋልክላቸውን። በነሱ ላይ ያልተቆጣህባቸውንና ያልተሳሳቱትንም ሰዎች መንገድ (ምራጉ፤ በሉ)።} አሕመድ አሕመድ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (26538) የዘገቡት ሲሆን አድ-ዳረልቁጥኒይ በሐዲሥ ዘገባቸው “የዘገባ ሰንሰለቱ ትክክል ነው። አስተላለፊዎቹ ሁሉም እምነት የሚጣልባቸው ናቸው።” ብለዋል። አን-ነወዊም ትክክለኛነቱን አረጋግጠዋል። (አል-መጅሙዕ ገጽ : 3 ገጽ : 333)።

7 በየሁለቱ ረከዎች ሰላቱን በሰላምታ ማጠናቀቁ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው። :

ኢብን ዑመር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ «አንድ ሰው ተነሳና ለአላህ መልእክተኛ የአላህ መልእክተኛ ሆይ! የሌሊት ሰላት እንዴት ነው? አላቸው። የአላህ መልእክተኛም- የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፤ «የሌሊት ሰላት ጥንድ፣ ጥንድ ነው። ሱብሒን ከፈራሕ በአንድ ረከዐ ሂታር አድርግ። :» አሉ።» በ-ኸሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (990)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (749) ላይ ዘግበውታል።

(ጥንድ፣ ጥንድ) ማለት ሁለት፣ ሁለት ረከዐ ይሰገዳል። በየሁለቱ ረከዐ ሰላቱን በሰላምታ ያጠናቅቃል። አራት ረከዎችን አንድ ላይ አጣምሮ አይሰግድም ማለት ነው።

8 በሶስቱ የመጨረሻ ረከዎች ላይ የተወሰኑትን የቁርአን ምዕራፎች መቅራት (ማንበብ) ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ነው። :

በመጀመሪያው ረከዐ ላይ፣ «ሰብሊሒ-ስመ ረብሊከ-ል-አዕላ»ን፣ በሁለተኛው ረከዐ ላይ፣ «ቁል ያ አይዩሃ-ል-ካፊሩዉን»ን እንዲሁም በሶስተኛው ረከዐ ላይ፣ «ቁል ሁው-ልላሁ አሐድ»ን ያነባል።

ለዚህም ማስረጃው

{سَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى} - {قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ} - {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ}

ኡብይ ኢብን ከዕብ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳአው ላይ ይሁን- በሰብሊሒ-ስመ ረብሊከ-ል-አዕላ፣ በቁል ያ አይዩሃ-ል-ካፊሩዉን እና በቁል ሁው-ልላሁ አሐድ

ከአል-ራጅር ስላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

ዊትር ይሰግዱ ነበር።» አቡ ዳዉድ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1423)፣ አን-ነሳኢይ በቁጥር (1733) እና ኢብን ማጀህ በቁጥር (1171) ሐዲሥን የዘገቡት ሲሁን አን-ነወዊይ (በአል-ኸ-ላሰህ ቅጽ፡ 1 ገጽ፡ 556) እንዲሁም አል-አልባኒይ (በአን-ነሳኢይ ትክክለኛ የሐዲሥ ዘገባ ቅጽ፡ 1 ገጽ ፡ 273) መጽሐፍቻቸው ላይ የሐዲሥን ትክክለኛነት አስፍረዋል።

9 ግለሰቡ አንዳንድ ጊዜ በዊትር ሰላቱ ላይ ቁኑት ማድረግ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው።

ቁኑት ማለት ዱዓእ ማለት ነው። ይህንንም የሚያደርገው የአል-ኢ-ኸላሰን ምዕራፍን በሚያነብበት ሶስተኛው ረከዐህ ላይ ነው።

ቁኑትን የዊትር ሰላት ላይ አንዳንድ ጊዜ ማድረግ፣ አንዳንድ ጊዜ ደግሞ መተወ ነቢያዊ ፈለግ ነው። ሸይኸ-ል-ኢሰላም ኢብን ተይሚይየህ -የአላህ ይዘንላቸው- የመረጡትና ቅድሚያ የሚሰጠው ከማድረግ አብዛኛውን ጊዜ መተወን ነው።

◆ ጥያቄ፡- በዊትር ቁኑት ላይ እጆቹን ከፍ ያደርጋልን?

ትክክለኛው። በርግጥ እጆችን ያነሳል የሚለው ነው። ይህንንም አብዛኞቹ ዑለሞች ደግፈውታል። ይህም ከኢብን ዑመር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የተረጋገጠ በመሆኑና በአል-በይሀቂይ መጽሐፍ ውስጥ የሰፈረ በመሆኑ ነው።

አል-በይሀቂይ -አላህ ይዘንላቸው- እንዲህ ብለዋል፡ «በርካታ ቁጥር ያላቸው ሰላቦች -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በቁኑት ላይ እጆቻቸውን ከፍ አድርገዋል።» (አሰ-ሱነት-ል-ኩብራ ቅጽ፡ 2 ገጽ፡ 211ን ይመልከቱ)

◆ ጥያቄ፡- ዊትር ላይ የሚያደርገውን ቁኑቱን በምን ይጀምራል?

ተመራጩ የዑለሞች አስተያየት -አላህ ይበልጥ ዐዋቂ ነው-፤ አላህን በማመስገንና በማወደስ፣ ከዚያም በነቢዩ ላይ የአላህን እዝነተና ሰላምታ በማቅረብ መጀመሩ ነው። ከዚያ ዱዓእ ያደርጋል። ይህ ለጥያቄው በጣም የቀረበ መልስ ነው።

ለዚህም ማስረጃው፡ -

ፋዳለህ ኢብን ዑባይድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይቀበላቸው- እንዲህ ብለዋል፡ «በነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ላይ የአላህን እዝነትና ሰላምታ ሳያወርድ ዱዓእ ሲያደርግ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሰሙትና፡ “ይህ ሰው ተቻኮለ።» አሉና ሰውየውን ጠርተውት ለእሱና ለሌሎችም እንዲህ አሉ፡ “አንዳችሁ ዱዓእ ካደረገ አላህን በማመስገንና በማወደስ

ከአል-ፈጅር ሰላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

ይጀምር፡፡ ከዚያ ነቢዩ ላይ የአላህን እዝነትና ሰላምታ ያወርድ፡፡ ከዚያ በኋላ ያሻውን ዱዓን ያድርግ። አት-ቲርሚዚይ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (3477) ላይ ሐዲሁን የዘገቡ ሲሆን፤ «ይህ በመልካም ደረጃ ላይ የሚገኝ ትክክለኛ ሐዲሥ ነውም» ብለዋል፡፡

ኢብን አል-ቀይዱም -አላህ ይዘንላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ «በዱዓን ላይ የሚወደደው ዱዓን አድራጊው አላህን በማመስገን መጀመሩ፤ በጉዳዮች መካከል አላህን ማወደሱ ነው፡፡ ከዚያ በኋላ በፉዳላህ ኢብን ዑባይድ ሐዲሥ ላይ እንደተወሰነው ጉዳዩን ይጠይቅ፡፡» (አል-ዋቢሉ-ስሰይዱብ ገጽ፡- 110)

◆ **ጥያቄ፡- ከቁትት ዱዓን በኋላ ፊቱን በመዳፎቹ ያብላልን?**

ትክክለኛው፡- ትክክለኛ የሆነ ሐዲሥ ባለመኖሩ ምክንያት ከዱዓን መጠናቀቅ በኋላ ፊትን ማበስ ነቢያዊ ፈለግ አይደለም የሚለው ነው፡፡

ኢማም ማሊክ -አላህ ይዘንላቸው- በዱዓን ወቅት ፊቱን በመዳፎቹ ፊቱን ስለሚያብስ ሰው ሁኔታ ተጠየቁ፡፡ እሳቸውም ይህን አስተባብሉና፤ «አላወቅኩም፡፡» አሉ፡፡ አል-መርወዚይ አል-ዊትር ገጽ፡ 236፡፡

ሸይኹ-ል-ኢስላም -አላህ ይዘንላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ «ፊቱን በመዳፎቹ ማበስን አስመልክቶ ማስረጃ የሚሆን አንድ ወይም ሁለት ሐዲሦች ፈጸሞ አልተዘገቡም፡፡» አል-ፈታዋ ቅጽ፡ 22 ገጽ፡ 519፡፡

◆ **10 በመጨረሻው የሌሊቱ አንድ ሶስተኛ ክፍል ዱዓን ማድረግ**

በነቢዩ ይዘወተሩ ከነበሩ የሌሊት ሰላት ነቢያዊ ፈለጎች መካከል ዱዓን ማድረግ አንዱ ነው፡፡ በመጨረሻው ላይ ዱዓን ባያደርግም በሌሊቱ መጨረሻ ላይ ቁትት ላይ የሚያደርገው ዱዓን ለአንድ ሰው በቂው ነው፡፡ በዚህ ወቅት ዱዓን ማድረግ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው፡፡ ምክንያቱም ይህ ወቅት ዱዓን ምላሽ እንደሚያገኝ የተረጋገጠበት ወቅት ከመሆኑ ባሻገር ልእልና የተገባው የክብር ባለቤት አላህ ወደምድራዊ ሰማይ የሚወርድበት ወቅትም በመሆኑ ነው፡፡ ይህን በተመለከተ ቡኻሪና ሙስሊም ከአቢ ሁረይረህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በዘገቡት ሐዲሥ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ብለዋል፤

«የተባረከውና ልእልና የተገባው ጌታችን የመጨረሻው ሌሊት አንድ ሶስተኛ ሲቀር ወደምድራዊው ሰማይ ይወርዳል፡፡ «ማነው የሚለምነኝ ምላሽ የምስጠው፣ ማነው የሚጠይቀኝ የጠየቀኝን የምስጠው፣ ማነው ምህረትን የሚጠይቀኝ ምህረትን

ከአል-ፈጅር ስላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

የምለግሰው፡፡” ይላል፡፡ ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1145) ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (758) ላይ ዘግበውታል፡፡

11 የዊተር ሰላቱን በሰላምታ ካጠናቀቀ በኋላ፣ ሶስት ጊዜ «ሱብሓን መሊከ-ል-ቁዱስ» /የተቀደሰው ንጉሥ በእሱ ላይ ከሚባለው ከንቱና ውድቅ የሆነ ነገር ሁሉ ጠራ፡፡ / ይልና ሶስተኛው ላይ ድምጹን ከፍ ያደርጋል፡፡

ለዚህ ማስረጃው፡-

ኡብይ ኢብን ከዕብ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ዊትር ሰላት ላይ፣ {ሰብቢሐ-ሰመረ-ብቢከ-ል-አዕላ}ን፣ {ቁል ያ አይዩሁ-ል-ካፊሩወን}ንና {ቁል ሁ-ልላሁ አሐድ}ን ይቀሩ ነበር፡፡ ሰላታቸውን በሰላምታ ካጠናቀቁ በኋላ ሶስት ጊዜ፣ “ሱብሓን መሊከ-ል-ቁዱስ” ይሉ ነበር፡፡» አን-ነሳኢይ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1702) ሐዲሥን ሲዘግቡ ከዚህ በላይ እንዳሳለፍነው አል-አልባኒይ የሐዲሥን ትክክለኛነት አረጋግጠዋል፡፡ ከዐብዱራሕማን ኢብን አብዘ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በተላለፈው ሐዲሥ ደግሞ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- «ሱብሓን መሊከ-ል-ቁዱስ» ሲሉ በሶስተኛው ላይ ድምጻቸውን ከፍ ያደርጉ ነበር፡፡ አሕመድ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (15354)፣ አን-ነሳኢይ ደግሞ በቁጥር (1734) ሐዲሥን ሲዘግቡ አል-አልባኒይ የሐዲሥን ትክክለኛነት አረጋግጠዋል፡፡ ተሕቂቁ ሚሽካቱል-መሳቢሕ ቅጽ፡ 1 ገጽ ፡ 389፡፡

12 ቤተሰቡን ለሌሊት ሰላት መቀስቀሱ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው፡፡

አንድ ሰው ቤተሰቡንና ሚስቱን ለሌሊት ሰላት መቀስቀሱ እንዲሁም አንዲት ሴት ለሌሊት ሰላት ባሏንና መቀስቀሷ ከነቢያዊ ፈለግ መካከል ነው፡፡ ይህ በመልካም ነገር ላይ የመተባበር አንዱ ምዕራፍ ነው፡፡

ለዚህ ማስረጃው፡-

ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እኔ በእሳቸውና በቁብላህ መካከል ተኝቼ የሌሊት ሰላታቸውን ይሰግዱ ነበር፡፡ ዊትር ሊሰግዱ ሲፈልጉ ይቀስቅሱኛል እኔም ተነስቼ ዊትር እሰግዳለሁ፡፡» ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (512)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (512) ዘግበውታል፡፡

ኡምሙ ሰለመህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላም በእሳቸው ላይ ይሁን- ከእንቅልፋቸው ነቁና፤ “ከሚባለው ከንቱና ውዳቂ የሆነ ነገር አላህ ጠራ ከሃብቱ ምንድን ወረደ፣ ከፈተናዎች ምንስ ወረደ፣ -ሚስቶቻቸውን ለመጥቀስ ፈልገውም- እስኪሰግዱ ድረስ የቤቶቹን ባለቤቶች ማነው ከእንቅልፋቸው የሚያነቃቸው ምናልባት በምድር ላይ የለበሰች የሆነች በወዲያኛው ዓለም እርቃን ትሆናለች፡፡” አሉ፡፡» ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (618) ዘግበውታል፡፡

13 ለሌሊት ሰላት የሚነሳ ሰው በሰላቱ ውስጥ ያለው ተመስጥኦ ላይ ተጽእኖ እንዳትፈጥር ለነፍሱ የሚራራ ሰው መሆን አለበት፡፡

ድካም ከተሰማው ተቀምጦ ይሰግዳል፡፡

ከአል-ፈጅር ሰላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

አነስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ወደመስጊድ ገቡ። በምስሰዎች መካከል ገመድ ተዘርግቶ ነበር። “ይህ ምንድን ነው?” አሉ። ሰላሳቸውም፤ «ለምትሰግደዋ ዘይነብ ነው።ከተሳነፈች ወይም ከደከመች ትይዘዋለች።» አሏቸው። እሳቸውም፤ “ፍቱት፡፡ አንዳችሁ በንቃት ውስጥ በሚሆንበት ወቅት ይሰገድ፡፡ ከተሳነፈ ወይም ከተዳከመ ይቀመጥ፡፡» አሉ።» ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (784) ዘግበውታል።

እንቅልፍ ካንጎላጀው ንቁ ይሆን ዘንድ ይተኛ፡፡ ተኝቶ ሲነሳ የቻለውን ይሰገድ፡፡

ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ብለዋል፤ “አንዳችሁ ሰላት ውስጥ ካንጎላጀ እንቅልፉ እስኪሄድለት ድረስ ይቀመጥ፡፡ አንዳችሁ እያንጎላጀ ከሰገደ ምናልባት አላህን ምህረት ለመጠየቅ ይሄድና ራሱን ሊስድብ ይችላል፡፡” ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (212)፤ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (786) ዘግበውታል።

ሌሊት ላይ ቁርአን ሲቀራ ማንጎላጀት ወይም አንዳች የመሰለ ነገር ከተሰማው ብርታት ያገኝ ዘንድ መተኛቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ብለዋል፤ “አንዳችሁ ሌሊት ላይ ተነስቶ ሲሰግድ ቁርአን አንደበቱ ላይ ባይተዋር ከሆነበትና ምን እንደሚል የማያውቅ ከሆነ ይተኛ፡፡” ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (787) ዘግበውታል።

14 ሌሊት ላይ የሌሊት ሰላት ያመለጠው ሰው ቀን ላይ ይተካው ዘንድ ይሰግዳል፡፡

በሰላት ረከባህ ዊትር መስገድ ልማዱ ከሆነና ዊትር ሳይሰግድ ከተኛ ወይም ከታመመና በዚህ ምክንያት መስገድ ካልቻለ ቀን ላይ አራት ረከባህ አድርጎ ይሰግደዋል። ዊትርን አምስት ረከባህ አድርጎ መስገድ ልማዱ ከሆነና ዊትር ሳይሰግድ ከተኛ ወይም ከታመመና በዚህ ምክንያት መስገድ ካልቻለ ቀን ላይ ስድስት አድርጎ ይሰግዳል። በእንዲህ ዓይነት ሁኔታ ነበር ነቢዩ - የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ይፈጽሙ የነበረው። ነቢዩ - የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በአስራ አንድ ረከባዎች ዊትር መስገድ ልማዳቸው ነበር።ይህን በተመለከተ ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይቀበላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ «እንቅልፍ ወይም ሕመም ከሌሊት ሰላት ካሸነፋቸው ቀን ላይ አስራ ሁለት ረከባዎችን ይሰግዱ ነበር።» ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (746) ዘግበውታል።

ከአል-ፈጅር ሰላት ወቅት በፊት ያሉ ሱንናዎች

ሁለተኛ፡ - የፈጅር ወቅት

በዚህ ወቅት የነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ፈለጎች የሆኑ በርካታ ተግባራት ተዘግበዋል፡፡

◆ አዛን፤ በውስጡ በርካታ ነቢያዊ ፈለጎች አሉ፡-

1 አዛንን መከታተል

لا حول ولا قوة إلا بالله

አዛንን የሚሰማ ሰው ሐይቅ ዐለ-ስሰላህና ሐይቅ ዐለ-ል-ፈላሕ ከሚለው በስተቀር ሙአዚኑ እንደሚለው ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡ ሐይቅ ዐለ-ስሰላህና ሐይቅ ዐለ-ል-ፈላሕ ላይ ግን «ላ ሐውለ ወላ ቁውወተ ኢልላ ቢልላህ» ይላል፡፡

ዐብዱላህ ኢብን ዐምር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- “ሙአዚንን ከሰማችሁ እንደሚለው ዓይነት በሉ፡፡...” ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (384) ዘግበውታል፡፡ ከዐ-መር ኢብን አል-ኸጣብ (ፈ.ዐ) እንደተወራው የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- “አንድ ሙአዚን «አላሁ አክበር አላሁ አክበር» ሲል አንዳችሁ “ከልቡ አላሁ አክበር አላሁ አክበር” ካለ፤ (ሙአዚኑ) «አሽሀዱ አን ላኢላህ ኢልለላህ» ሲል (አንዳችሁ) «አሽሀዱ አን ላ ኢላህ ኢልለላህ» ካለ፤ (ሙአዚኑ) «አሽሀዱ አንን ሙሐመደን ረሱሉላህ» ሲል (አንዳችሁ) «አሽሀዱ አንን ሙሐመደን ረሱሉላህ» ካለ፤ (ሙአዚኑ) «ሐይቅ ዐለ-ስሰላህ» ሲል (አንዳችሁ) “ላ ሐውለ ወላ ቁውወተ ኢልላ ቢልላህ” ካለ፤ (ሙአዚኑ) «ሐይቅ ዐለ-

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

ፈላጎት» ሲል (አንዳችሁ) «ላ ሐውላ ወላ ቁውወተ ኢልላ ቢልላህ» ካለ፣ (ሙአዚኑ) «አላሁ አክበር አላሁ አክበር» ሲል (አንዳችሁ) «አላሁ አክበር አላሁ አክበር» ካለ፣ (ሙአዚኑ) «ላ ኢላህ ኢልለላህ ሲል (አንዳችሁ) ላ ኢላህ ኢልለላህ» ካለ ጀነት ገብቷል፡፡” ብለዋል፡፡ ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (385) ዘግበውታል፡፡

ለፈጅር ሰላት በማነሳሽያ ቃላት ወቅት አዛኑን የሚከታተል ሰው ሙአዚኑ እንደሚለው «አሰ-ሰላቱ ኸይሩን ሚነ-ንነውም» ይላል፡፡

2 የሚከተለውን ዚክር ከሸሃደተይን በኋላ ማለት፡ -

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا

ሙአዚኑ ሁለተኛው ላይ «አሸሃዱ አን-ላ ኢላህ ኢልለላህ» ካለ በኋላ ከሰዕድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የተላለፈውና የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ያሉትን ዚክር ማለት ነቢያ ፈለግ ነው፡፡ “አንድ ሙአዚን አዛን ሲያደርግ የሰማ ሰው ከዚያም “አሸሃዱ አን ላ ኢላህ ኢልለላህ ወሕደሁ ላ ሸሪክ ለሁ ወአንን ሙሐመደን ዐብዱሁ ወረሱሉሁ ረዲይቱ ቢልላሂ ረብበን ወቢ ሙሐመደን ረሱለን ወቢል ኢስላሚ ዲይነን” ያለ ሃጢአቱ ተምሮለታል፡፡” ብለዋል፡፡ ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (386) ዘግበውታል፡፡

3 ከአዛን በኋላ በነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ላይ ሰላዋት ማድረግ፡፡

ከዐብደላህ ኢብን ዐምር ኢብን አልዓስ (ረ.ዐ) እንደተወራው የአላህ መልዕክተኛ (ሰ.ዐ.ወ)፣ “አንድ አዛን የሚያደርግ ሰው (ሙአዚን) አዛን ሲያደርግ ከሰማችሁ (እሱ) እንደሚለው በሉ፡፡ ከዚያ በእኔ ላይ ሰላዋት አድርጉ፡፡ በርግጥ በእኔ ላይ አንድ ሰላዋት ያደረገ አላህ በእርሱ ላይ አስር ሰላዋት ያደርግለታል፡፡ ከዚያ የላቀውን ደረጃ (ከአላህ) ጠይቁልኝ፡፡ ይህች ደረጃ ከአላህ ባሪያዎች መካከል ለአንዱ ካልሆነች በስተቀር ለማንም የተገባች አይደለችም፡፡ ስለዚህ ይህ የአላህ ባሪያ እኔ እሆን ዘንድ እሻለሁ፡፡ ይህችን የላቀች ደረጃ ለእኔ የጠየቀልኝ ሰው በእርሱ ላይ አማላጅነቷ ተረጋገጠችለት፡፡” ሲሉ በርግጥ መሰማታቸውን ተናግረዋል፡፡ ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (384) ዘግበውታል፡፡

اللهم صلِّ على محمد وعلى آل محمد ، كما صليت على إبراهيم

በላጭ የሆነው ሰላዋት፡- ሰላቱ አል-አብራሂሚይየህ ነው፡፡ ይኸውም፡- «አላህ ሆይ! በሙሐመድ ላይና በሙሐመድ ቤተሰቦች ላይ እዝነት አድርግ፡፡ በኢብራሂም ላይና በኢብራሂም ቤተሰቦች ላይ እዝነት እንዳደረግከው ሁሉ...»

4 ከአዛን በኋላ የሚባሉ ዱዓዎችን ማለት

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ، وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

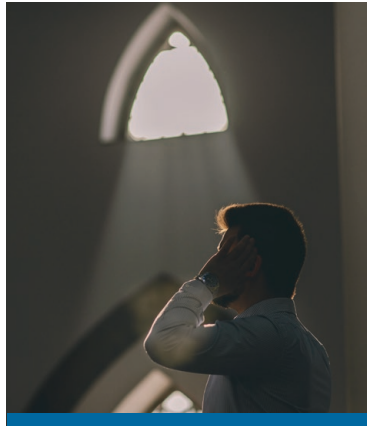

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

ከጃቢር ኢብን ዐብዱላህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደተወራው የአላህ መልዕክተኛ (ሰ.ዐ.ወ) “ጥሪውን በሚሰማ ጊዜ፤ «አልላሁምም ረብብ ሀዚሂ-ድዳዕወቲ አት-ታምመህ ወስ-ሰላቲ-ል-ቃኢመህ ኣቲ ሙሐመደኒ-ል-ወሲለተ ወል ፈዲይለህ ወብዐሥሁ-ልላሁምም መቃመ መሕሙውደኒ-ልለዚይ ወዐድተህ» /የዚህች ምሉዕ የሆነች ጥሪና የምትሰገደው ስላት ጌታ የሆንከው አላህ ሆይ! ለሙሐመድ ከፍ ያለ ደረጃንና ልቅናን ሰጣቸው። የተመሰገነችውን የላቀች ስፍራም ቃል በገባህላቸው መሠረትም ቀስቅሳቸው። ያለ በትንሳኤ እለት አማላጅነቴ ተረጋገጠችለት።” ብለዋል። ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (614) ዘግበውታል።

5 ከአዛን በኋላ ዱዓእ ማድረግ፡ -

ዐብዱላህ ኢብን ዐምር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ «አንድ ሰው ፣ «የአላህ መልእክተኛ ሆይ! ሙአዚኖች ይበልጡናል።» አላቸው። ፡ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- “እንደሚሉት በል፡ ፡ ከጨረሰክ በኋላም ጠይቅ ይሰጥሃል፡ ፡” አሉ። አቡ ዳወድ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (524) ሐዲሁን ሲዘግቡት ኢብን ሐጀር የዘገባው ደረጃ ጥሩ ነው ብለዋል። (ነታኢጁ-ል-አፍካር ቅጽ ፡ 1 ገጽ፡ 367) አል-አልባኒይም ትክክለኛነቱን አረጋግጠዋል። (ሰሐይሐ-ል-ከለሙ-ጥጠይብ ገጽ ፡ 73)

አነስ ኢብን ማሊክ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልዕክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፤ “በአዛንና በኢቃማህ መካከል የሚደረግ ዱዓ ተመላሽ አይሆንም።” ብለዋል። አን-ነሳኢይና በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (9895) የዘገቡት ሲሆን ኢብን አል-ኹዘይመህ ትክክለኛነቱን አረጋግጠዋል። (ቅጽ ፡ 1 ገጽ ፡ 221 እና 425)

የፈጅር ሰላት ነቢያዊ ፈለግ፡ - በውስጡ በርካታ ነቢያዊ ፈለጎች አሉበት

የፈጅር ሰላት ነቢያዊ ፈለግ አንድ የአላህ ባሪያ በቀኑ መጀመሪያ የሚፈጸማቸው ነቢያዊ ፈለጎች ነቸው። በውስጡም በርካታ ነቢያዊ ፈለጎች ይገኙበታል። እነዚህን ነቢያዊ ፈለጎች ከመዘርዘራችን በፊት ነቢያዊ ፈለጎቹን በተመለከተ አንዳንድ ነገሮችን እንመለከት። እነዚህ ነቢያዊ ፈለጎች ቋሚ የሆኑና ግዴታ የሆኑ ሰላቶችን ተከትለው የሚመጡ ነቢያዊ ፈለጎች ናቸው። በቁጠር አስራ ሁለት ረከዐዎች ናቸው።

ከአምሙ ሐቢባህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደተወራው፤ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፤ “በቀንና በሌሊት ውስጥ አስራ ሁለት ረከዐዎችን የሰገደ በእነሱ ሰብብ ጀነት ውስጥ ቤት ተገንብቶለታል፡ ፡” ሲሉ ስምቻለሁ።» ብለዋል። ሙሰሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (728) ላይ ዘግበውታል። ይህንኑ ሐዲሥ አት-ቲርሚዚይ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (415)፤ “ከአዝ-ዙህር በፊት አራት፤ ከአል-ዐስር በፊት ሁለት፤ ከአል-መግሪብ በኋላ ሁለት፤ ከአል-ዒቫእ በኋላ ሁለትና ከአል-ፈጅር በፊት ሁለት ረከዐዎች ናቸው።” የሚለውን ጨምረው ዘግበዋል የሐዲሁን ዘገባም መልካም ነውም ብለዋል።

የአል-ፈጅር ሰላት መቅት ሱንናዎች

እነዚህ ነቢያዊ ፈለጎች ቤት ውስጥ መሰገዳቸው በላጭ ነው።

ዘይድ ኢብን ሣቢት -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይቀበላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “ሰዎች ሆይ! ቤቶቻችሁ ውስጥ ስገዱ። በርግጥ ግዴታ ከሆኑት ሰላቶች በስተቀር ለአንድ ሰው በላጩ ሰላት ቤቱ የሚሰግደው ሰላቱ ነው።” ብለዋል። ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (7290)፣ ሙሰሊም ደግሞ በቁጥር (781) ላይ ዘግበውታል።

◆ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ጠበቅ ያለው ነቢያዊ ፈለግ

ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ጠበቅ ያለው ነቢያዊ ፈለግ የአል-ፈጅር ሰላት ነቢያዊ ፈለግ ነው። ለዚህም ማስረጃው የሚከተለው ነው፡-

1> ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፡ «ከአስ-ሱብሐ በፊት ካሉት ሁለት ረከወዎች በስተቀር በፍላጎት መፈጸሙ ሰላቶች ላይ አንዳችም ከእሳቸው ጋር ብርቱ ቃል-ኪዳን አልነበረም።» ብለዋል። ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1196)፣ ሙሰሊም ደግሞ በቁጥር (724) ላይ ዘግበውታል።

2> ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “የአል-ፈጅር ሁለት ረከወዎች ከምድርና በእሷ ውስጥ ካሉት ነገሮች የተሻሉ ናቸው።” ሙሰሊም ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (725) ላይ ዘግበውታል።

◆ ከአል-ፈጅር ሰላት በፊት የሚሰገዱት ሁለት ረከወዎች በበረካታ ሁኔታዎች ከሌሎች ላይት ይላሉ፡-

አንደኛ፡- ከላይ እንዳሳለፍነው በጉዞ ላይ ሳሉ ወይም በአንድ ሥፍራ ላይ ዘውታሪ በሚኾንበት ወቅት መደንገጋቸው ነው። እንደ የአዝ-ዙህር፣ የአል-ዐስር፣ የአል-መግራብና የአል-ዲሻእ ነቢያዊ ፈለግ የሆኑ ሌሎች ሰላቶችን በጉዞ ላይ ሳሉ ወይም በአንድ ሥፍራ ላይ ዘውታሪ በሚኾንበት ወቅት መተወ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ሁለተኛ፡- ከዚህ በላይ እንዳሳለፍነው ምንዳቸው ከምድርና በውስጡ ከሚገኙ ነገሮች በእጅጉ የሚበልጥ መሆናቸው ነው።

ሶስተኛ፡- ከዚህ በላይ ባሰለፍነው ማስረጃ ላይ እንደተመለከተው እነሱን ቀለል አድርጎ መስገድ ነቢያዊ ፈለግ ይሆናል።

ለዚህ ማስረጃው፡- ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፡- «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በውስጣቸው የአል-ፋቲሐን ምዕራፍ

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ስገናዎች

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

አንባቢዎልን ወይንስ አላነበቡም? እስከምል ድረስ የአል-ፈጅርን ረከዐዎች ቀለል አድርገው ይሰግዷቸው ነበር።» ይሉ ነበር። ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1171)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (724) ዘግበውታል።

ነገር ግን ይህ ቀለል ማድረግ ግዴታ በሆነውን ነገር ላይ ክፍተት የሚፈጥር ወይም ሰላቱን ጎንበስ ቀና በማለት እንዲሰገድና ሰውየውን ክልክል በሆነ ነገር ላይ የሚጥር መሆን የለበትም የሚለው በቅድመ-መስፈርትነት ይቀመጣል።

አራተኛ፡- ከአል-ፈጅር ሰላት በፊት በሚሰገዱት ሁለት ረከዐዎች ላይ ከአል-ፋቲሐ ምዕራፍ በኋላ በመጀመሪያው ረከዐህ ላይ፣ «**ቁል ያ አይዩሃል-ካፊረዉን**»ን በሁለተኛው ረከዐህ ላይ ደግሞ፣ «**ቁል ሁውልላሁ አሐድ**»ን ማንበብ ወይም ከአል-ፋቲሐ ምዕራፍ በኋላ በመጀመሪያው ረከዐህ ላይ፣

« በአላህና ወደኛ በተወረደው (ቁርአን) ÷ ወደኢብራሂምም ÷ ወደኢዕስማዒልና ወደኢስሐቅም ÷ ወደዮዕቁብና ወደነገዶቹም ÷ በተወረደው ÷ በዚያም ሙሳና ዒሳ በተሰጡት ÷ በዚያም ነቢያት ሁሉ ከጌታቸው በተሰጡት ÷ ከነርሱ በአንድም መካከል ማንላይ ስንኾን አምንን፤ እኛም ለርሱ (ለአላህ) ታዛዦች ነን በሉ። :)» (አል-በቀራህ ፡ 136) የሚለውን የቁርአን አንቀጽ ሲያነብ፣

በሁለተኛው ረከዐህ ላይ ደግሞ፡-

«የመጽሐፉ ባለቤቶች ሆይ! በኛና በናንተ መካከል ትክክል ወደኾነች ቃል ኑ፤ (እርሷም) አላህን እንጅ ሌላን ላንገዛ ÷ በርሱ ምንንም ላናጋራ ÷ ከፈላችንም ከፊሉን አማልክት አድርጎ ላይዝ ነው፤ በላቸው። ፡ እምቢ ቢሉም፡- እኛ ሙስሊሞች መኾናችንን መስክሩ በሏቸው። :)» (አል-ዒምራን ፡ 64) የሚለውን የቁርአን አንቀጽ ያነባል። እነዚህ በተለያዩ ዓይነት ሁኔታዎች የተዘገቡ ነቢያዊ ፈለጎች ናቸው። አንዳንድ ጊዜ መጀመሪያ ላይ የተጠቀሰውን ይፋጽማሉ። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ሁለተኛውን ይፈጽሙ ነበር።

አምስተኛ፡- ከአል-ፈጅር ሱንና ሰላት በኋላ በቀኝ ጎን ጋደም ማለት ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡-

ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው። «ነቢዩ -የአላህ እዝንትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሁለቱን የአል-ፈጅር ረከዐዎች ከሰገዱ በኋላ በቀኝ ጎን ጋደም ይሉ ነበር።» በለዋል። ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1160)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (736) ዘግበውታል።

◆ ወደመስጊድ መሄድ፡- በውስጡ በርካታ ነቢያዊ ፈለጎች ይገኛሉ

የአል-ፈጅር ሰላት አንድ ሰው በቀኑ መጀመሪያ ላይ የሚሰግደውና ወደመስጊድም የሚሄድበት ሰላት ከመሆኑ አንጻር ይህ ሰው ወደመስጊድ ለመሄድ ሲነሳ ሊፈጸማቸው የሚገቡ በርካታ ነቢያዊ ፈለጎች አሉ። እነርሱም፡-

1 ወደመስጊድ በጊዜ መሄድ ነቢያዊ ፈለግ ነው። :

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝንትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- «ለሰላት በጊዜ መምጣት

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

ያለውን ነገር ብታውቁ ኖሮ ሰዎች በእሱ ላይ ይሽቀዳደሙ ነበር” ብለዋል። ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (615)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (437) ዘግበውታል።

2 እርምጃዎቹ ይመዘገቡ ዘንድ ከቤቱ ወዲህ አድርጎ መውጣት አለበት፡፡

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “አንድ ሰው የጀማዐህ ሶላት ቤቱ ወይም መገበያያው ውስጥ ከሚሰግደው ሶላት በሃያ አምስት እጥፍ ይበልጣል፡፡ ይህም ውዲህ ካደረገ ውዲህንም ካሳመረ ከዚያም ወደ መስጂድ ለሶላት ሲል ብቻ ከወጣ፣ አንድ እርምጃ አይራመድም በእሷ (በእርምጃዋ) ምክንያት አንድ ደረጃ ከፍ ያለለት አንዲት ሃጢአት የተሰረዘለት ቢሆን እንጂ፡፡ ፡ በሚሰግድ ጊዜ የሰገደበትን ቦታ እስኪለቅ ድረስ ውዲህ ሳያፈርስ (ሳያበላሽ) በመስገጃው ላይ ከሆነ መላኢኮች “አላህ ሆይ! ረድኤትህን በእሱ ላይ አውርድ፣ እዘንለትም፡፡” በማለት ዱዓ ያደርጉለታል፡፡ (ከሰገደው ሶላት ሌላ) ሶላት እስከተጠባበቀ ድረስ ሶላት ውስጥ እንደሆነ ይቆጠራል፡፡” ብለዋል። ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (649) ላይ ዘግበውታል።

3 ወደሰላት በተረጋጋና በሰከነ መንፈስ መውጣት አለበት፡፡

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “ወደሰላት የመግባት ጥሪን በሰማችሁ ጊዜ ወደሰላት ሂዱ፡፡ በሰከነና በተረጋጋ መንፈስ መሄድን አደራችሁን፡፡ ሰላትንም እስካገኛችሁ ድረስ አትቸኩሉ፡፡ ያለፋችሁን አሟሉ፡፡” ብለዋል። ቡኻሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (636)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (602) ላይ ዘግበውታል።

አን-ነወዊይ -አላህ ይዘንላቸው፡- «የሰከነ መንፈስ ማለት እርምጃዎችን በቀስታ ማምጣትና ጨዋታን መራቅ ማለት ሲሆን እርጋታ ማለት እይታን እንደመሰብሰብ፣ ድምጽን መቀነስና ከወዲያ ወዲህ እንዳለመዘር ዓይነት ነው፡፡» ብለዋል። አን-ነወዊይ፡- ሸርሐ ሙስሊም ሐዲሁ ቁጥር (602) «ወደሰላት በርጋትና በሰከነ መንፈስ መምጣት የመወደዱና እየሮጡ መምጣት የመጠላቱ ምዕራፍ»

4 መስጂድ ውስጥ ሲገቡ ቀኝ እግርን ማስቀደም፣ ሲወጡ ደግሞ ግራ እግርን ማስቀደም

አነስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፡- «መስጂድ ውስጥ ስትገባ በቀኝ እግርህ መጀመር፣ ስትወጣ ደግሞ በግራ እግርህ መጀመርህ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ነው፡፡» ብለዋል። አል-ሐኪም በሐዲሁ ዘገባ መድብላቸው ቅጽ፡ 1 ገጽ፡ 338 ላይ ሲዘግቡ በሙስሊም የዘገባ መሰፈርትነት የሐዲሁንም ትክክለኛነት አረጋግጠዋል።

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

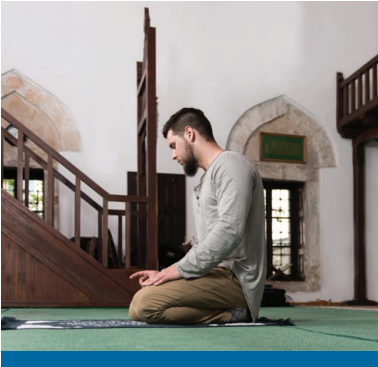
5 መስጂድ ሲገባካ ከመስጂድ ሲወጣ የሚባለውን ዘክር ማለት

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ

አቢ ሐሚድ ወይም አቢ ኡሴይድ እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡፡ “አንዳችሁ መስጂድ ከገባ፣ «አልላሁምመ ኢፍተሕ ሊ ኡብዋበ ረሕመቲክ፣» /አላህ ሆይ! የምህረትህን በር ክፈትልኝ/ ከወጣ ደግሞ «አልላሁምመ ኢንኒ አስአሉክ ሚን ፈድሊክ» /አላህ ሆይ! ከችሮታህ እጠይቅሃለሁ፡፡/ ይባላል፡፡” በለዋል፡፡ ሙስሊም ሐዲሁን በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (713) ላይ ዘግበውታል፡፡

6 ሁለት ረከዐህ የተሰጡት መስጂድ መስገድ አለበት፡፡

ይህ ለሰላቱ በጊዜ ከመጣ ነው፡፡ ከመጣም ሁለት ረከዐዎችን ሳይሰገድ መቀመጥ የለበትም፡፡ አቢ ቀታዳህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡፡ “አንዳችሁ መስጂድ ውስጥ ከገባ ሁለት ረከዐዎችን ሳይሰገድ አይቀመጥ፡፡” ብለዋል፡፡ ቡኸሪ ሐዲሁን በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (1163)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (714) ላይ ዘግበውታል፡፡

እንደየአል-ፈጅር፣ አዝ-ዙሀር ሰላቶች ከሰላቱ በፊት የሚሰገድ የሱንና ሰላት ካለ ፣ ወይም መስጂድ ውስጥ በጠዋት የአድ-ዱሐ ሰላት ለመስገድ የገባ ወይም ዊትርን ወይም ግዴታ የሆነን ሰላት መስጂድ ውስጥ ከሰገደ ለተሰጡት መስጂድ በቂው ነው፡፡ ምክንያቱም የተሰጡት መስጂድ ዓላማ፡- አንድ ሰው መስጂድ ከገባ በኋላ ሁለት ረከዐህ ሳይሰገድ እንዳይቀመጥና መስጂድን በሰላት ማሳዋብና ከሰላት ውጭ መስጂድ እንዳይተው ነው፡፡

7 ለወንዶች በመጀመሪያው ሰልፍ ላይ መቻኮላቸው ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡ ምክንያቱም ይህ ሰልፍ በላጩ የሰላት ሰልፍ ነው፡፡ ለሴቶች በላጩ ሰልፍ ደግሞ የሰላቱ የመጨረሻ ሰልፍ ነው፡፡

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡፡ “ከወንዶች ረድፎች መካከል በላጩ ረድፍ የመጀመሪያው ነው፡፡ መጥፎው ደግሞ የመጨረሻው ነው፡፡ ከሴቶች ረድፎች መካከል በላጩ ረድፍ የመጨረሻው ነው፡፡ መጥፎው ደግሞ የመጀመሪያው ነው፡፡” ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (440) ዘግበውታል፡፡ በላጩ፡ - ማለት በርካታ ምንዳና ትሩፋትን የሚያስገኝ ማለት ሲሆን መጥፎዋ፡- ማለት ደግሞ ዝቅተኛ ምንዳና ትሩፋት የሚያስገኝ ማለት ነው፡፡

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

ይህ ሐዲሥ ወንዶችና ሴቶች ግርዶሽ በሌለበት ሁኔታ ሰላትን በሕብረት (ጀግሳህ) የሚሰግዱ ከሆነ ነው። በዚህ ጊዜ ለሴቶች የሰላቱ የመጨረሻ ረድፍ በላጭ ነው። ምክንያቱም ራሳቸውን ከወንድ ዓይኖች እንዲጠበቁ ምክንያት ይሆንላቸዋልና ነው። እንደግርግዳና ወ.ዘ.ተ የመሳሰሉት ዓይነት ግርዶሽ ያለበት ሥፍራ ወይም ልክ ለሴቶች መስገጃ ይሆን ዘንድ ልዩ ክፍል እንደሚዘጋጅባቸው አብዛኛዎቹ መስጂዶቻችን ዓይነት ከሆነ ለሴቶች በላጩ ረድፍ የመጀመሪያው ነው። ይህም ከወንዶች እኩል ይሆኑ ዘንድ ለማስቻል ነው። በማንኛውም የመጀመሪያ የሰላት ረድፍን አስመልክቶ የተዘገቡ ሐዲሦች በርካታ ናቸው። ከእነርሱም መካከል፡-

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡፡ “ሰዎች በአዛንና በመጀመሪያ ረድፍ ውስጥ ያለውን ምንዳ ቢያውቁ ኖሮና እሱ ላይ እጣ ከመጣጣል በስተቀር ሌላ የማይገኙ ቢሆን እጣ ይጣጣሉ ነበር፡፡ ሰዎች በመክፈቻው ተክቢራ ውስጥ ያለውን ቢያውቁ ኖሮ ወደርሱ ይሸቀዳደሙ ነበር፡፡ በምሽት -በዲሻእ- እና በሰብሐ ሰላቶች ውስጥ ያለውን ቢያውቁ ኖሮ እየዳሁም ቢሆን ይመጡ ነበር፡፡” ብለዋል።ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (615)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (437) ላይ ዘግበውታል።

8 ኢማሙን ተከትሎ ለሚሰገድ ሰው ለኢማሙ ቀረብ ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ከዚህ በላይ እንደሳለፍነው ኢማሙን ተከትሎ ለሚሰገድ ሰው ለሰላቱ ተመራጩ ረድፍ የመጀመሪያው ረድፍ ነው። ከዚያ በኋላ ተከታዩ ለኢማሙ ቀረብ ለማለት መጣር ይኖርበታል። ለኢማሙ በቀኝ በኩልም ሆነ በግራ በኩል መሆን በላጭ ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡ -

ዐብዱላህ ኢብን መስዑድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “ከናንተ መካከል የእውቀትና የአእምሮ ባሌቶች የሆኑ ይቅረቡኝ።” ብለዋል። አቡ ዳዉድ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (674)፣ አት-ቲርሚዲይ ደግሞ በቁጥር (228) ላይ ዘግበውታል። ይህ ሐዲሥ በማንኛውም አቅጣጫ በኩል ለኢማሙ ቅርብ መሆን ተፈላጊ ለመሆኑ ማስረጃ ነው።

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

በሰላት ውስጥ የሚገኙ ነቢያዊ ፈለጎች

መስጊድ ውስጥ በሕብረት ከመሰገድ ወደኋለካ መቅረት በርካታ ትርፋቶችን ያስልጥሃል፤ እያንዳንዱ በሕብረት ለመሰገድ ወደመስጊዱ መራመድ በራሱ በአላህ ዘንድ ያለህን ደረጃ እጅጉን ከፍ ያደርግልሃል፤ ሃጢአቶችህም ይሰረዳልሃል።

ሰላት በርካታ ነቢያዊ ፈለጎች ያሉት ሲሆን ከእነርሱ መካከል የሚከተሉትን እንጠቅሳለን፡-

<1> ግርዶሽ፡- በዚህ ሥር የሚከተሉትን መፈጸም ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

1 ግርዶ ማድረግ

ግርዶሽ ማድረግ ለአማም ሆነ ብቻውን ለሚሰግድ ሰው ነቢያዊ ፈለግ የሆነ ተግባር ነው፡፡ ተከታይ ለሆነ ሰው ግን የኢማሙ ግርዶሽ ለእሱም ግርዶሽ ነው፡፡ ግርዶሽ ማድረግ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

አቢ ሰዒይድ አል-ኸድሪይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ባስተላለፉት ሐዲሥ ላይ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “አንዳችሁ ከሰገደ ከሰዎች የሚከልለውን ግርዶሽ ያድርግ፡፡...” ብለዋል፡፡ ቡኸሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (505) ላይ ዘግበውታል፡፡ ግርዶሽ ማድረግ ነቢያዊ ፈለግ በመሆኑ ላይ በርካታ ሐዲሆች ተዘግበዋል፡፡ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በአልጋ፣ በግርግዳ፣ በእንጨት፣ በጦር፣ በምርኩዝ፣ በእንስት ግመልና ወ.ዘ.ተ በመሳሰሉት ግርዶ አድርገዋል፡፡

በቅጽር ውስጥም ሆነ አውላላ ሜዳ ላይ፣ በአንድ ስፍራ ላይ ዘውታሪ በመሆን ላይም ሆነ በጉዞ ላይ በመሆን፣ አንድ ከፊት ለፊ የሚያልፍን ሰው ፈራም አልፈራ ግርዶ ማድረግ ኢስላማዊ ድንጋጌ ነው፡፡ ምክንያቱም ሐዲሁ በቅጽር ውስጥ ሳሉም ሆነ አውላላ ሜዳ ላይ ሳሉ በሁለቱ መካከል

የአል-ፈጅር ሰላት መቅት ሱንናዎች

ልዩነትን አላሳደረገም። ምክንያቱም ጁሐይሬህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ባስተላለፉት ሐዲሥ ላይ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በአንድ ሥፍራ ላይ ዝውታሪ ሳሉም ሆነ በጉዞ ላይ ሳሉ ግርዶ ያደርጉ ነበር። ቡኻሪ ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (501)፣ ሙስሊም በቁጥር (503) ላይ ዘግበውታል።

2 ወደግርዶው መጠጋቱ

ሰውየው ወደግርዶው ከተጠጋ፣ በግንባሩ መሬት ላይ በሚደፋበት ቦታና በግርዶው መካከል አንድ ፍየል የሚያሳልፍ መጠን ቦታ መኖሩ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ሰህል ኢብን ሰዕድ አስ-ሳዲዲይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት፣ «በአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- መስገጃና በግድግዳው መካከል አንዲት ፍየል የሚያሳልፍ ሥፍራ ነበር።» ብለዋል። ቡኻሪ ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (496)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (508) ላይ ዘግበውታል። በዚህ ሐዲሥ መስገጃቸው ላይ ማለት -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሱጁድ የሚያደርጉበት ሥፍራ ማለት ነው። በአሕመድና በአቢ ዳዉድ ዘገባ ደግሞ «በእሳቸውና በግርዶው መካከል ሶስት ክንድ ርዝመት ነበር።» የሚል ተዘግቧል። አሕመድ ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6231)፣ አቢ ዳዉድ ደግሞ በቁጥር (2024) ላይ ዘግበውታል። አል-አልባኒም የሐዲሥን ትክክለኛነት አረጋግጠዋል (ሰሊሕ አቢ ዳዉድ ቅጽ ፡ 6 ገጽ ፡ 263)። የዚህ ሐዲሥ ምንጩ ቡኻሪ በቁጥር (506) ላይ የዘገቡት ሐዲሥ ነው። ይህም ፍየሷ ባትሄድና በመካከላቸው ያለው ርቀት ነው።

3 ከሰጋጁ ፊት ለፊት የሚያልፍን ሰው መመለስ

አቢ ሰዲድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ብለዋል፣ «አንዳችሁ ከሰገደ ከሰዎች የሚከልለውን ግርዶሽ ያድርግ። አንድ ሰውም በፊት ለፊቱ ለማለፍ ከፈለገ በአንድ ጎኑ ይከልክለው። እሻፈረኝ ካለ ይምታው። በርግጥ እርሱ ሸይጣን ነውና» ሙስሊም ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (505) ላይ ዘግበውታል።

በሚሰግደው ሰው ፊት የምታልፈው ሴት ከሆነች ወይም ጥቁር ውሻ ወይም አህያ ከሆነ በትክክል ሊከለክላቸው ግድ ይላል። ምክንያቱም ከአቢ ዘር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በተላለፈው ሐዲሥ ላይ ሰላት እንደሚያቋርጡ ሰፍሯል። ሙስሊም ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (510) ላይ ዘግበውታል።

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱጉናዎች

4 በእያንዳንዱ ሰላት መፋቂያ መጠቀም

ይህ መፋቂያ ዘውታሪ የሆነ ነቢያዊ ፈለግ መሆኑን የሚረጋገጥበት ሶስተኛ ቦታ ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡-

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነቴና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ብለዋል፤ “በሕዝቦቼ ወይም በሰዎች ላይ ማስቸገር ባይሆንብኝ ኖሮ በርግጥ ከእያንዳንዱ ሰላት ጋር በመፋቂያ ባዘዘኳቸው ነበር።” ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (887) ላይ ዘግበውታል።

<2> ለሰላት በሚቆምበት ጊዜ የሚከተሉትን መፈጸም ነቢያዊ ፈለግ ነው። :

1 በተከቢረቱ-ል-ኢሕራም ላይ እጆችን ከፍ ማድረግ

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ

ኢብን ዑመር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት፤ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሰላታቸውን ሲጀምሩ፤ ሩኩዕ ለማድረግ አላሁ አክበር ሲሉ እንዲሁም ከሩኩዕ ሲነሱ እጆቻቸውን እስከትከሻቸው ድረስ ከፍ ያደርጉ ነበር። ከሩኩዕ ሲነሱ፤ “ሰሚዑ-ልላሁ ሊመን ሐሚደህ ረብበና ወለከልሐምድ /አላህ የአመስጋኙን ምስጋና አዳመጠ፤ ጌታችን ሆይ! ምስጋናም ላንተ ነው። ሆ ይሉ ነበር። ይህን ሱጁድ ላይ አይተገብሩም ነበር።» ብለዋል። ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (735)፤ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (390) ላይ ዘግበውታል።

ኢብን ሁባይራህ -አላህ ይዘንላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ «በተከቢረቱ-ል-ኢሕራም ወቅት እጆችን ማንሳት ነቢያዊ ፈለግ በመሆኑ ላይና ግዴታ ባለመሆኑ ላይ ዑለሞች ሀሃሳባቸውን አንድ አድርገዋል፡ ።» አል-አፍሳሕ ቅጽ ፡ 1 ገጽ፡ 123።

ሐዲሁ የተዘገባቸውና እጆች የሚነሱባቸው ሥፍራዎች አራት ናቸው። እነርሱም፡ - በተከቢረቱ-ል-ኢሕራም፤ በሩኩዕና ከረኩዕ በሚነሱበት ወቅት ናቸው። በእነዚህ ሥፍራዎች ላይ እጆችን ማንሳት በሳለፍነው የኢብን ዑመር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሁ ትክክለኛ በሆነ የሐዲሁ ዘገባ ላይ ሰፍሯል። አራተኛው ሥፍራ፡- ከመጀመሪያው ተሸሁድ (አት-ተሒይያቱ ማለት) ሲነሱ ነው። ይህ በቡኻሪ በተዘገበው የኢብን ዑመር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሁ የጻፈ ነው።

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

በሐዲሥ የተዘገቡት እጆች የሚነሱባቸው የሰላት ቦታዎች አራት ናቸው

የመክፈቻው ተክቢራህ ላይ

ረኩዕ ላይ

ከረኩዕ በመነሳት ላይ

እነዚህ ሶስቱ ከኢብን ዑመር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ከዚህ በፊት እንደተመለከተው በሁለቱ የሐዲሥ ዘገባዎች የተረጋገጡ ናቸው። አራተኛው ርዕስ፦

ከመጀመሪያው ተሸሁድ (አት-ተሐያቱ) በሚነሱ ጊዜ

ይህ ከኢብን ዑመር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዲሁ የተረጋገጠ በሆነው በሰሐሐ-ልቡኻሪ ዘገባ ውስጥ ሰፍሮ የሚገኝ ነው።

2 እጆችን በሚያነሱበት ወቅት ጣቶችን ማራራቅ

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ለሰላት ሲቆሙ እጃቸውን በመዘርጋት ከፍ ያደርጉ ነበር።» አትመድ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (8875)፤ አቡ ዳዉድ በቁጥር (753) እንዲሁም አት-ቴርሚዚይ በቁጥር (240) ላይ ዘግበውታል። የሐዲሁን ትክክለኛነት አል-አልባኒይ አረጋግጠዋል። (ሰሐሐ አቢ ዳዉድ ቅጽ ፡ 3 ገጽ ፡ 341)

3 እጆችን ነቢያዊ ፈለግ በሆነበት ሥፍራ ላይ ማድረግ

እጆችን ማንሳትን በተመለከተ ከነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- የተዘገቡ ሐዲሆች በሁለት ዓይነት ሁኔታ ተዘግበዋል። ወደትከሻዎች አጠገብ ማንሳት ቡኻሪና ሙስሊም ከኢብን ዑመር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በዘገቡት ሐዲሥ ላይ ሰፍሯል። ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ቁጥር (735)፤ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (390) ላይ ዘግበውታል። ወደየጆሮዎች ጫፍም ማስጠጋት የሚለው ሙስሊም ከ ማሊክ አቢን አል-ሐወይሪሥ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (391) ላይ ዘግበውታል። በዚህ መሰረትም ሰላት የሚሰግድ ሰው አንዳንድ ጊዜ የመጀመሪያውን አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ሌላኛው እየለያየ መፈጸም ይችላል።

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

4 የሚሰግድ ሰው ቀኝ እጁን በግራ እጁ ላይ ማድረግ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ኢብን ሁባይረህ እንዳሰፈሩት ይህ ሁኔታ የአብዛኛዎቹ ዑለሞች -አላህ ይዘንላቸው- ስምምነት ነው። አል-ኢፍሳሕ ቅጽ፡ 1 ገጽ ፡ 124።

5 በቀኝ እጁ የግራ እጁን አጥብቆ መያዝ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

የመጀመሪያው ሁኔታ፡- ቀኝ እጁን በግራ እጁ ላይ ያስቀመጣል። ዋኢል ኢብን ሐጀር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፡- «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሰላት ላይ ሲቆሙ በቀኝ እጃቸው የግራ እጃቸውን ሲይዙ ተመልክቻለሁ።» ብለዋል። አቡ ዳዉድ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (755) እንዲሁም አን-ነሳኢይ በቁጥር (888) የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይም ትክክለኛቱን አረጋግጠዋል።

ሁለተኛው ሁኔታ፡- የቀኝ እጁን በግራ ክንዱ ላይ ያስቀምጣል። ሰህል ኢብን ሰዕድ -አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፡ «ሰዎች አንድ ሰው ሰላት ውስጥ ቀኝ እጁን በግራ ክንዱ ላይ እንዲያደርግ ይታዘዙ ነበር።» ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (740) ላይ ዘገበውታል።

በዚህ መሰረት የሚሰግደው ሰው ነቢያዊ ፈለጉን ለመከተል አንዳንድ ጊዜ ቀኝ እጁን በግራ እጁ ላይ አንዳንድ ጊዜ ደግሞ በግራ ክንዱ ላይ በማስቀመጥ እያቀያየረ መፈጸም ይችላል።

6 የሰላት መክፈቻ ዱዓእ ማድረግ

የሰላት መክፈቻ ዱዓእ አገላለጽ የተለያየ ነው። ይህን ዱዓእ በተለያዩ ሁኔታ ማለት የተወደደ ነው። በሐዲሥ ላይ ከተዘገቡ የሰላት መክፈቻ ዱዓእ መካከል፡-

1> **سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، تَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ**

«ሱብሐነክ-ልላለሁም ወቢሐምዲክ፣ ወተባረከ-ስሙክ፣ ወተዓላ ጀድዱክ ወላ ኢላህ ገይሩክ። /ጠራት የተገባህ አላህ ሆይ! ምስጋናም ላንተ ነው። ስምህም የተባረከ ነው። ክብርህም የላቀ ነው። በእርግጥ ካንተ ውጭ ሌላ አምላክ የለም። /» አህመድ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (11473)፣ አቡ ዳዉድ በቁጥር (776)፣ አት-ቴርሚዚይ በቁጥር (243) እንዲሁም አን-ነሳኢይ በቁጥር (900) ዘገበውታል። ሐዲሁ የሚጠናከርበት የተለያዩ መንገዶች ያሉ ሲሆን ኢብን ሐጀር የሐዲሁን በጥሩ ደረጃ መገኘት አረጋግጠዋል። (አል-አፍካር ቅጽ ፡ 1 ገጽ ፡ 412)።

የአል-ፈጅር ሰላት መቅት ሱንናዎች

2> **الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ**

«አል-ሐምዱ-ሊልላሂ ሐምደን ከሚደረገን ጠይቁ-በን ሙባረከን ፊይሂ /በርካታ፣ ያማረና በርከት ያለበት ምስጋና ለአላህ ነው።/» የዚህ ምስጋና ትሩፋት አስመልክተው የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ብለዋል። «ማናቸው ያነሷት ዘንድ አስራ ሁለት መላእክቶች ሲሸቀዳደሙባት በርግጥ ተመልክቻለሁ» ሐዲሁን ሙስሊም ከአንስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (600) ዘግበውታል።

3> **اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنَ الدَّنَسِ بِالثَّلْجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرَدِ**

“አልላሁምመ ባዲድ በይኒ ወበይነ ኸጣያየ ከማ በዐድተ በይነ-ል-መሸሪቂ ወል-መግራብ፡፡ አልላሁምመ ነቅቂኒ ሚን ኸጣያየ ከማ ዩነቀ አሥ-ሠውቡ-ል-ኦብዮዱ ሚነ-ድደነስ፡፡ አልላሁምመ ኢግሲልኒ ሚን ኸጣያየ ቢሥሠልጂ ወል-ማኢል ወል-በረዲ፡፡ /አላህ ሆይ! በምስራቅና በምዕራብ እንዳራራቅከው በእኔና በሐጢአቶቼ መካከል አራርቅ። አላህ ሆይ! ነጭ ልብስ ከእድፍ እንደሚነጻ ሁሉ ከሐጢአቶቼ አንጻኝ። አላህ ሆይ! በበረዶ፣ በውሃና በበቀቅ ከሐጢአቶቼ እጠበኝ።/” ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (744)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (598) ከአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል።

4> **اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُرْءًا وَأَصِيلًا**

“አለሁ አክበር ከቢራ፣ ወልሐምዱ ሊልላሂ ከሲይራ፣ ወሱብሓነ-ልላሂ ቡክረተን ወአሲይላ፡፡ /አላህ በእጅጉ መተለቅን ታላቅ ነው። በርካታ ምስጋና ለአላህ ይገባው። አላህ ዛሬም ምንጊዜም ከሚባለው ውድቅና የማይረባ ንግግር የጠራ ነው።/” የዚህን ዱዓ እ ትሩፋት አስመልክተው የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፣ “በጣም ተደነቄላታለሁ። የሰማያት በሮች ተከፈቱላት።” ብለዋል። ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (601) ከዚህ በላይ ባሳለፍነው የኢብን ዑመር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል።

7 ከሸይጣን ተንኮልና ጉትጎታ በአላህ መጠበቅ

ከሸይጣን ተንኮልና ጉትጎታ በአላህ መጠበቅ እንዲሁ ነቢያዊ ፈለግ ነው። የሚለው ሰው በተለያዩ ጊዜ የተለያዩውን አገላለጽ መጠቀምም እንዲሁ። ይህን አስመልክቶ ከተዘገቡት ሐዲሆች መካከል፡-

1> **“አዑዉዙ ቢልላሂ ሚነ-ሸሸይጣኒ-ርረጂይም፡፡ /ከተረገመው ሸይጣን በአላህ እጠበቃለሁ።/”**

ይህ አገላለጽ አብዛኛዎቹ ዑለሞች -አላህ ይዘንላቸው- የመረጡት አገላለጽ ነው። ይህንንም የመረጡበት አብይ ምክንያት፣ “ቁርአንንም ባንበብህ ጊዜ ርጉም ከኾነው ሰይጣን በአላህ ተጠበቅ።” (አን-ነሐል ፡ 98) በማለት የሰረፈውን የአላህ ቃል በመመርኮዝ ነው።

2> **“አዑዉዙ ቢልላሂ-ስሰሚዲ-ል-ዐሊይሚ ሚነ-ሸሸይጣኒ-ርረጂይም፡፡ /ሰሚና ዐዋቂ በሆነው አላህ ከተረገመው ሸይጣን እጠበቃለሁ።/”**

ይህ፣ “ከሰይጣንም ጉትጎታ ቢያገኝህ ÷ (ከመልካም ጠባይም ቢመልስህ) በአላህ ተጠበቅ፤ እነሆ እርሱ ሰሚው ዐዋቂው ነውና፡፡” (ፉሲለት ፡ 36) ከሚለው የላቀው አላህ ቃል የተወሰደ ነው፡፡

8 በአላህ ሥም መጀመር

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ከሰይጣን በአላህ ከተጠበቁ በኋላ አንድ ሰው በአላህ ሥም የቁርአን ንባቡን መጀመሩ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡ እንዲህም ይላል፡ «ቢስሚ-ልላሂ-ርረሕማኒ-ርረሕይም፡፡ /በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩጎሩጎ በጣም አዛኝ በሆነው፡፡/»፡፡ ይህ ከነዲም አል-ሙጀመር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ከተወራ ሐዲሥ የተወሰደ ነው፡፡ በዚህ ሐዲሥ ላይ ነዲም እንዲህ ብለዋል፡ «ከአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ኋላ ሰገድኩኝ፡፡ “ቢስሚ-ልላሂ-ርረሕማኒ-ርረሕይም፡፡”ን አነበቡ፡፡ ከዚያ የአል-ፋቲሐን ምዕራፍ አነበቡ፡፡» በዚህ ሐዲሥ ላይም፡ «ነፍሴ በእጁ በሆነችው አላህ እምላለሁ! የአላህ መልእክተኛን -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሰላት አስመስልላችኋለሁ፡፡» ብለዋል፡፡ አን-ነሳኢይ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (906) እንዲሁም ኢብን ኹዘይመህ የዘገቡት ሲሆን ትክክለኛነቱንም አረጋግጠዋል (ቅጽ ፡ 1 ገጽ ፡ 251)፡፡ ኡድ-ዳሩ-ል-ቁጥኒይ፡ «ይህ ትክክለኛ ሐዲሥ ነው፤ አስተላላፊዎቹም ሁሉም ተማኞች ናቸው፡፡» ብለዋል (አስ-ሱነን ቅጽ ፡ 2 ገጽ ፡ 46)፡፡

ግዴታ ከመሆን የሚያርቀው ደግሞ ከአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሰላቱን ላበላሸው ሰው ይህን እንዲል አላስተማሩትም፡፡ በአንጻሩ ወደመጽሐፉ የመክፈቻ ምዕራፍ ነበር ያመለከቱት፡፡ ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (757) እንዲሁም ሙስሊም በቁጥር (397) ዘግበውታል፡፡

9 ከኢማም ጋር አሚን ማለት፡፡

ይህም ኢማሙን ድምጹን ይፋ አድርጎ የአል-ፋቲሐን ምዕራፍ ያነበበ((የቀራ) ከሆነ ኢማሙ አሚን ካለ ተከታዩም አሚን ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡ ይህም አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ባስተላለፉት ሐዲሥ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፣ “ኢማሙ አሚን ካለ አሚን በሉ፡፡ በርግጥ አሚን ማለቱ ከመላእክት አሚን ማለት ጋር የተገጣጠመለት ሰው ካሳለፈው ወንጀሎቹ ተምሮለታል፡፡” ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (780) እንዲሁም ሙስሊም በቁጥር (410) ዘግበውታል፡፡

10 ከአል-ፋቲሐ ምዕራፍ በኋላ አንድ የቁርአን ምዕራፍ ማንበብ

በመጀመሪያዎቹ ሁለት ረከዐዎች ላይ ማንበቡ ነቢያዊ ፈለግ ነው የሚለው የአብዛኛዎቹ ዐለሞች -አላህ ይዘንላቸው- ሃሳብ ነው፡፡ አቢ ቀታዳህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው-፣ «ነቢዩ -የአላህ እዝነታና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በአዝ-ዙህር ሰላት የመጀመሪያዎቹ ሁለት ረከዐዎች ላይ የአል-ፋቲሐን ምዕራፍና ሌሎች ሁለት ምዕራፎችን ያነቡ ነበር፡፡ የመጀመሪያውን ያስረዝሙ የነበር ሲሆን በሁለተኛው ላይ ያሳጥሩ ነበር፡፡» ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (759) እንዲሁም ሙስሊም በቁጥር (451) ዘግበውታል፡፡

ድምጽ ይፋ ሆኖ በሚነበብባቸው ሰላቶች ተከታይ የሆነ ሰው ከአል-ፋቲሐ በኋላ ያለውን ምዕራፍን አያነብም፡፡ ዝም ብሎ የኢማሙን ንባብ ያዳምጣል፡፡ ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (756) እንዲሁም ሙስሊም በቁጥር (394) ዘግበውታል፡፡

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

ኢብን ቁዳመህ -አላህ ይዘንላቸው- እንዲህ ብለዋል፡ «በመጀመሪያዎቹ ሁለት ረከዎዎች ላይ ከአል-ፋቲሐ ምዕራፍ በኋላ አንድ የቁርአን ምዕራፍን ማንበብ ነቢያዊ ፈለግ በመሆኑ ላይ በዐለሞች መካከል የሃሳብ ልዩነት መኖሩን አናውቅም፡፡» አል-ሙግኒ ቅጽ ፡ 1 ገጽ ፡ 568፡፡

3 በሩኩዕ ላይ የሚከተሉትን ነቢያዊ ፈለጎች መፈጸም ተገቢ ነው፡፡

1 በሁለቱ መዳፎች ጉልበትን እንደሚይዝ አድርጎ ጉልበትን በመያዝ፣ ጣቶችንም በማራራቅ ሁለቱን መዳፎች ጉልበት ላይ ማድረግ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

አቢ ሐመይድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፡ «የአላህ መልእክተኛን -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሰላት በማወቅ ከናንተ የበለጥኩ ነበርኩ፡፡ ተከቢራህ ሲያደርጉ እጆቻቸውን ወደትከሻቸው ላይ ያስጠጉ እንደነበር፣ ሩኩዕ በሚያደርጉበት ወቅት እጆቻቸውን በጉልበቶቻቸው ላይ ያደላድሉ እንደነበር፣ ከዚያ ወገባቸውን ቀጥ ያደርጉ እንደነበር ተመልክቻቸዋለሁ፡፡...» ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (828) ላይ ዘገበውታል፡፡ በአቢ ሰዒይድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በተወራው ሐዲሁ፡ «ጉልበታቸው ላይ ጣቶቻቸውን አራርቀው ነበር፡፡...» ብለዋል፡፡ ሐዲሁን አሕመድ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (17081)፣ አቢ ዳወድ በቁጥር (683)፣ አን-ነሳኢይ በቁጥር (1038) በጥሩ የዘገባ ሰንሰለት ዘግበውታል፡፡ ለዚህ ሐዲሁም ኢብን ኹዘያመህ በቁጥር (594) ላይ ከዋኢል ኢብን ሐጀር የዘገቡት ሐዲሁ ደጋፊ ማስረጃው ነው፡፡

2 ሩኩዕ የሚያደርግ ሰው ወገቡን ቀጥ አድርጎ መዘርጋቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

አቢ ሐመይድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ረኩዕ ሲያደርጉ እጆቻቸውን ከጉልበታቸው ጋር ያደላድሉ ነበር፡፡ ከዚያ ወገባቸውን ቀጥ አድርገው ይዘረጉ ነበር፡፡...» ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (828) ላይ ዘገበውታል፡፡ ረኩዕ የሚያደርግ ሰው ራሱ ራሱ አፈጣጠር ጋር እኩል ወጥ መሆን አለበት፡፡ ከፍ ማድረግም ሆነ ዝቅ ማድረግ የለበትም፡፡ ከዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የነቢዩን -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ረኩዕ በእንዲህ ሁኔታ ገልጸዋል፡፡ ሐዲሁንም ሙስሊም ዘግበውታል፡፡

«ረኩዕ ሲያደርጉ ራሳቸውን ከፍ አያደርጉም እንዲሁም በጣም ዝቅ አያደርጉም፡፡ ነገር ግን በሁለቱ መካከል ያደርጉ ነበር፡፡» ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (498) ላይ ዘግበውታል፡፡

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

3 ፍኩሶ የሚያደርግ ሰው ረኩሶ ላይ ክርኖቹን ከጎኖቹ ማራራቁ ነቢያዊ ፈለግ ነው። :

ከዚህ በላይ ባሳለፍነው ከአቢ መስዑድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በተዘገበው ሐዲሥ ውስጥ፣ «ከዚያ ረኩሶ ያደርጋሉ እጆቻቸውን ያራርቃሉ። እጆቻቸውን በጉልበታቸው ላይ ያደርጋሉ። በጣቶቻቸውም መካከል ያራርቃሉ።...» ካሉ በኋላ፣ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በእንዲህ መልክ ይሰግዱ ነበር።» ብለዋል። ሐዲሥን አሕመድ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (17081)፣ አቢ ዳዉድ በቁጥር (863)፣ አን-ነሳኢይ በቁጥር (1038) ላይ ዘግበውታል። ከዚህ በላይ በተራ ቁጥር 2 ላይ የሰፈረውን ይመልከቱ።

ከጎኑ ያለውን ሰው እስካላስቸገረ ድረስ በሚል መስፈርት ረኩሶ ላይ እጆችን ከጎኖች ማራራቅ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

አንድ የሚሰግድ ሰው ነቢያዊ ፈለግ በሆነ ተግባር ሌላ የሚሰግድ ሰውን ማስቸገር የለበትም።

ኢማም አን-ነወዊይ -አላህ ይዘንላቸው- ረኩሶ ላይ እጆችን ከጎኖች ማራራቅን በተመለከተ፣ «በወመደዱ ላይ ከአንድ ዓሊም በስተቀር በሌሎች ዑለሞች ዘንድ የሃሳብ ልዩነት አላውቅም። አት-ቲርሚዚይ የዚህን ተግባር በፍኩሶና በሱጁድ ላይ መወደድን በተመለከተ ከዑለሞች አስተላልፏል።» አል-መጅሙዕ ቅጽ : 3 ገጽ : 410።

4 ረኩሶ የሚደርገው ሰው በረኩሶ ላይ የሚባሉ ዜክሮችን ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው። :

سبحان ربي العظيم

ረኩሶ ላይ “ሱብሐነ ረብቢየ-ል-ዐዚይም። : /እጅግ የላቀው ጌታዬ ከሚባሉት ከንቱና ውድቅ የሆኑ ንግግሮች ጠራ/” የሚለውን ዚክር በቅድሚያ ማለት አለበት። ከዚህ ሌላ ፍኩሶ ላይ የሚባሉ በርካታ አዝካሮች አሉ። ከእነዚህ መካከልም፡-

1> سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي

“ሱብሐነኩ-ልላሁምመ ወቢሐምዲክ አልላሁምመ ኢግፊር ሊ። : /ከሚባሉት ከንቱና ውድቅ ንግግሮች የጠራህ የሆንከው አላህ ሆይ! ጌታችን ነህ። ምስጋናም ላንተ ነው። አላህ ሆይ! ሐጢአቶቼን ማርልኝ።/” ቡኻሪ ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (794)፣ ሙስሊም በቁጥር (484) ከዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል።

2> سُبُوْحٌ قُدُوْسٌ رَبُّ الْمَلٰئِكَةِ وَالرُّوْحِ

“ሱብቡሐን ቁድዱሱን ረብቡ-ል-መላኢኩቲ ወርሩሕ። : /ከሚባሉት ከንቱና ውድቅ ንግግሮች እጅግ የተቀደሰም ነው። እጅግ የተቀደሰም ነው። የመላእክትና የጅብሪል ጌታ ነው።/” ከዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (487) ዘግበውታል።

3> اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ ، وَبِكَ أَمَنْتُ ، وَلَكَ أَسَلْتُ ، خَشَعْتُ لَكَ سَمْعِي ، وَبَصَرِي ، وَمُخِّي ، وَعَظْمِي ، وَعَصَبِي

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

“አልላሁምም ለከ ረከቦቱ ወቢከ አመንቱ ወለከ አስለምቱ ኸሸዐ ለከ ሰምዒ ወበሰሪ ወሙኸኸኪ ወወዘሚ ወወሰቢ.፡፡ /አላህ ሆይ! ላንተ አጎነበስኩ፣ ባንተም አመንኩ፣ ላንተም እጅ ሰጠሁ፣ ማድመጫያዬ፣ መመልከቻዬ፣ አንጎሌ፣ አጥንቴ፣ ነርጌ ላንተ ተመሰጠ፡፡” ከዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (771) ዘግበውታል፡፡

4> سبحان ذي الجبروتِ والملَكوتِ والكبرياءِ والعظمة

“ሱብሐነ ዚልጆበሩዉቲ ወልመለኩቲ ወልኪብሪያኢ ወልዐዘመህ፡፡ /የኩብር፣ የንግስና የኩራት ባለቤት የሆነው አላህ ከሚባሉት ከንቱና ውድቅ ንግግሮች በእጅጉ ጠራ፡፡” ሐዲሁን አቢ ዳዉድ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (873) እንዲሁም አን-ነሳኢይ በቁጥር (1050) ከወውፍ ኢብን ማሊክ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይ ትክክለኛነቱን አረጋግጠዋል (ሰሐሐ አቢ ዳዉድ ቅጽ ፡ 4 ገጽ ፡ 27)፡፡

<4> ከሩኩዕ መነሳት፤ በውስጡ በርካታ ነቢያዊ ፈለጎች አሉ፡፡

1 ይህን የሰላት ሩኩን (መሠረት፣ አምድ) ማስረዘም፡፡

ሣቢት አል-ቢናኒይ ከአነስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት አነስ እንዲህ ብለዋል፡ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሲያሰግዱን እንዳየሁት እናንተን ከማሰገድ ፈጽሞ አላጓድልም፡፡» ሣቢት አል-ቢናኒይ፡ «እናንተ ስትፈጽሙት ያላየሁትን አንዳች ተግባር አነስ ይፈጽሙ ነበር፡፡ ራሳቸው ከሩኩዕ ሲያነሱ ካደረጉ በኋላ ያያቸው ሰው፡ “ረስተው ነውን?” እስኪል ድረስ ጸጥ ብለው ይቆሙ ነበር፡፡ ከሱጁድ ራሳቸው ሲያነሱ እንዲሁ ያያቸው ሰው፡ “ረስተው ነውን?” እስኪልብዙ ይቆይ ነበር፡፡” ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (821)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (472) ላይ ዘግበውታል፡፡

2 ረብበና ወለከልሐምድ የሚለውን አገላለጽ በሚከተለው አኳኋን መለያየት፡፡

1> اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَتَكَ الْخَمْدُ

“አልላሁምም ረብበና ወለከልሐምድ፡፡ / አላህ ሆይ! ጌታችን አንተ ነህ፡፡ ምስጋናም ላንተ ነው፡፡” ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (795) ከአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል፡፡

2> اللَّهُمَّ رَبَّنَا تَكَ الْخَمْدُ

“አልላሁምም ረብበና ለከልሐምድ፡፡ / አላህ ሆይ! ጌታችን አንተ ነህ፡፡ ምስጋና ላንተ ነው፡፡” ቡኸሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (796)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (404) ከአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል፡፡

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

3> رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ

“ረብበና ወለክልሐምድ፡፡ /ጌታችን ሆይ! ምስጋናም ላንተ ነው፡፡/” ቡኸሪ ሐዲሁን በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (799)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (411) ከዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል፡፡

4> رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ

“ረብበና ለክልሐምድ፡፡ /ጌታችን ሆይ! ምስጋና ላንተ ነው፡፡/” ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (722) ከአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል፡፡ የሚሰግደው ሰው አንዳድ ጊዜ አንዱን ሌላ ጊዜ ደግሞ ከሌላው ማለት ይችላል፡፡

3 ከሩኩዕ ከተነሱ በኋላ የሚባሉ ነቢያዊ ፈለጎችን ማለት ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

ከሩኩዕ ከተነሱ በኋላ ከሚባሉ ዚክሮች መካከል የሚከተሉትን ለአብነት፡-

1> رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ ، مِنْهُ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ ، وَمِمَّا شِئْتِ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ ، أَهْلُ الثَّنَائِ وَالْمَجْدِ ، أَحَقُّ مَا قَالِ الْعَبْدُ ، وَكُنَّا لَكَ عَبْدٌ ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ ، وَلَا يَنْفَعُ دَا الْجَدِّ مَنْكَ الْجَدُّ

“ረብበና ለክልሐምድ፣ ሚልኦ-ስሰማዋቲ ወልኦርዲ፣ ወሚልኦ ማሲኦተ ሚን ሸይኢን በዕድ፣ አህሉ-ሥሠናኢ ወልመጅድ፣ አሐቅቁ ማ ቃለልዐብድ፣ ወኩልሉና ለክልዐብድ፣ አልላሁም ላ ማኒዐ ሊማ አዕጣይት፣ ወላ ሙዕጢየ ሊማ መነዕት፣ ወላ የነፈዑ ዛልጀድዲ ሚንክልጀድ፡፡ /ጌታችን ሆይ! ምስጋና ላንተ ነው፡፡ የሰማይንና የምድርን ሙሉ፣ ካንዳች ነገር በኋላ የሻትከውን ሙሉ፣ አንተ የውዳሴና የክብር ባለቤት ነህ፡፡ ባሪያው ያለው እውነት ነው፡፡ ሁላችንም ላንተ ባሮች ነን፡፡ አላህ ሆይ! ለሰጠኸው ሰው ክልካይ የለም፡፡ ለከለክልከውም ሰው ሰጪ የለም፡፡ የቸሮቻ ባለቤት ካንተ ይበልጥ አይጠቅምም፡፡” ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (477) ከአቢ ሰዲይድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል፡፡

2> الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ

“አል-ሐምዱ-ሊልላሂ ሐምደን ከሚይሪን ጠይዩብን ሙባሪከን ፊይሂ፡፡ /በውስጡ መልካምና የተባረከ ያለበት በርከት ያለ ምስጋና ለአላህ ይሁን፡፡/” ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ይህን ዚክር አስመልተው፣ “አሰራ ሁለት መላእክቶች የትኛው ያንሳት በሚለው ላይ ሲሸቀዳደሙ በርግጥ አይቻሉም፡፡” ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (799)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (600) ዘግበውታል፡፡

3> اللَّهُمَّ طَهِّرْ نِي بِالطَّلَجِ وَالْبَرْدِ وَالْمَاءِ الْبَارِدِ ، اللَّهُمَّ طَهِّرْ نِي مِنَ الذُّنُوبِ وَالْخَطَايَا كَمَا يَنْقَى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْوَسَخِ

“አልላሁም መ ጠህሂርኒ ቢሥሠልጂ ወልበረዲ ወልማኢ-ልባሪድ፡፡ አልላሁም መ ጠህሂርኒ ሚነ-ዝዙኑዉቢ ወልኸጣያ ከማ ዩነቃ-ሥሠውቡ-ል-አብዩዱ ሚነ-ወሰኸ፡፡ /አላህ ሆይ! በበረዶ፣ በበቀቅና በቀዝቃዛ ውሃ አንጻኝ፡፡ አላህ ሆይ! ከወንጀሎችና ከሐጢአት ልክ ነጭ ልብስ ከቆሻሻ እንደሚነጻው አንጻኝ፡፡” ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (476) ዘግበውታል፡፡

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

አንድ ሙስሊም እነዚህን አዝካሮች ከፋኩዕ ከተነሳ በኋላ የሚል ከሆነ ይህ የሰላት አምድ (አርካን) ማርዘም ይችላል።

5 ሱጁድ፡- በውስጡ በርካታ ነቢያዊ ፈለጎች አሉ።

1 ሱጁድ የሚያደርግ ሰው ክርኖቹን ከጎኖቹ እንዲሁም ሆዱን ከጭኖቹ ማራራቁ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ዑብዱላህ ኢብን ቡሐይነህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው። «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሲሰግዱ የብብታቸው ንጣት እስከሚታይ ድረስ በእጆቻቸውን መካከል ያራርቁ ነበር።» ብለዋል። ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (390)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (495) ላይ ዘግበውታል። መይሙኑህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው። «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሱጁድ ሲያደርጉ አንዲት የበግ ወይም የፍየል ግልገል ለማለፍ ብትፈልግ በእጆቻቸው መካከል ታልፋለች።» ብለዋል። ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ቁጥር (496) ዘግበውታል። ይህ በሁለት እጆች መካከል በማራራቅ ላይ ማጋነን ያሳያል። ነቢያዊ ፈለግ ከጎን ያለን ሰው በማያስቸግር በመጠን ልክ ረኩዕ ላይ እንደሚራራቀው ዓይነት ማራራቅ ነው።

ከነቢያዊ ፈለጎች መካከልም ሱጁድ የሚያደርገው ሰው በጭኖቹ መካከል ማራራቅ አለበት። አንድ ላይ ማታጋጋት የለበትም። እንዲሁም ሆዱን በጭኖቹ አንዳች አካል ላይ ማሳረፍ አይኖርበትም። አቢ ሑመይድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የአላህ መልእክተኛን -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- የሰላት አሰጋገድ ሲገልጹ፣ «ሱጁድ ሲያደርጉ ሆዳቸውን በጭኖቻቸው አንድም ስፍራ ላይ ሳያሳርፉ ጭኖቻቸውን ያራርቁ ነበር።» ብለዋል። አቢ ደዉድ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (735) ላይ ዘግበውታል። አሽ-ሸውካኒና ሌሎችም እንዳሰፈሩት ይህ ተግባር ነቢያዊ ፈለግ በመሆኑ ላይ ዑለሞች ተስማምተዋል።

አሽ-ሸውካኒይ -አላህ ይዘንላቸው። «ይህ ሐዲሥ ሱጁድ ላይ በጭኖች መካከል ማራራቅና ሆድን ከጭኖች ላይ ማንሳት ሽሪዐዊ ድንጋጌ መሆኑን ያመለክታል። በዚህ ላይ የዑለሞች የሃሳብ ልዩነት የለም።» ብለዋል። (ነይሉ-ል-አውጣር ቅጽ ፡ 2 ገጽ ፡ 257)።

2 ሱጁድ የሚያደርግ ሰው የእግሮቹን ጣቶች ወደቂብላህ አቅጣጫ ማቆሙ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

አቢ ሑመይድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት፣ «የአላህ መልእክተኛን -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሰላትን በማጥናት ከእናንተ የበለጥኩ

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱጎኖች

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

ነኝ።» ካሉ በኋላ፣ «ሱጁድ ሲያደርጉ እጃቸውን የተደላለደሉ አሊያም የሰበሰቡ ሳይሆኑ መሬት ላይ ያስቀምጡ ነበር። በእግሮቻቸውን ጣቶች ጫፍ ደግሞ ወደቁብላህ አቅጣጫ ይቆሙ ነበር።» ብለዋል። ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (828) ላይ ዘግበውታል።

ሱጁድ ላይ የእጅ ጣቶችን በተመለከተ ነቢያዊ ፈለግ የሆነው ሱጁድ የሚያደርገው ሰው እጆቹን ወደቁብላህ አቅጣጫ ማስቀመጥ ነው። በኢማም ማለክ ሙወጣእ የተሰኘ መጽሐፍ ውስጥ ይህ ነቢያዊ ፈለግ የሆነ ተግባር ከኢብን ዑመር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ጸንቷል። በአቢ ሸይበህ ዘገባ ደግሞ ከሐፍስ ኢብን ዓሲም -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው-፣ «አንድ ሰው ሰላት ውስጥ መዳፎቹን ዘርግቶ፣ ጣቶቹን ሰብስቦና ወደቁብላህ አቅጣጫ ማዘር ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ነው።» የሚል ተዘግቧል። ሙሰንነፍ አቢ ሸይበህ ቅጽ ፡ 1 ገጽ፡ 236። ዋኢል ኢብን ሐጅር፣ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሱጁድ ሲያደርጉ ጣቶቻቸውን አንድ ላይ ይሰበሰቡ ነበር።» በማለት የተናገሩት ይህን ሐዲሥ ያጠናክራል። የሐዲሁን ደረጃ አል-ሀይሠሚይ በመልካም ደረጃ ላይ የሚገኝ መሆኑን አረጋግጠዋል። (መጅሙዑ-ዝዘዋኢድ ቅጽ፡ 2 ገጽ ፡ 135)

3 ሱጁድ የሚያደርግ ሰው ነቢያዊ ፈለግ የሆነ አዝካሮችን ሱጁድ ላይ ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

سبحان ربي الأعلى

ሱጁድ የሚያደርግ ሰው “ሱብሐነ ረብቢዮል-አዕላ /እጅግ የላቀው ጌታዬ ከሚነገሩት ውድቅና ከንቱ ንግግሮች ጠራ/” ከማለቱ ጋር ሌሎች ሱጁድ ላይ የሚደረጉና ነቢያ ፈለግ መሰረት ያላቸውን አዝካሮችን ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው። ከእነዚህ ነቢያዊ መሰረት ያላቸው አዝካሮች መካከል፡-

1> سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي

“ሱብሐነክ-ልላሁምመ ረብብና ወቢሐምዲክ አልላሁምመ ኢግሬር ሊ። / ከሚነገሩት ውድቅና ከንቱ ንግግሮች አላህ ሆይ በእጅጉ የጠራኸው ። ጌታችንም ነህ። ምስጋንም ላንተ ነው። አላህ ሆይ ወንጀሎቼን ማርልኝ።” ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (794)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (484) ላይ ከዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል።

2> سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ

“ሱብቡሐን ቁደድዱሱን ረብቡል-መላኢከቲ ወርሩሕ። /ከሚነገሩት ውድቅና ከንቱ ንግግሮች በእጅጉ የጠራ ነው። በእጅጉም የተቀደሰ ነው። የመላእክትና የጅብሪል ጌታ ነው።” ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (487) ላይ ከዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል።

3> اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ ، وَبِكَ أَمَنْتُ ، وَلَكَ أَسَلْتُ ، سَجَدَ وَجْهِي لِلذِّي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَّرَهُ، تَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

“አልላሁምመ ለከ ሰጅድቱ፣ ወቢከ አምንቱ፣ ወለከአስለምቱ፣ ሰጅደ ወጅሂ ሊልለዚይ ኸለቀሁ ወሰውወረሁ ወሸቅቀ ሰምዑሁ ወበሰረሁ ተባረከ-ልላሁ አሕሰኩ-ልኻለኪቂይን። /አላህ ሆይ! ላንተ በግንባሬ ተደፋሁ፤ ባንተም አምንኩ፤ ላንተም

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

እጅ ሰጠሁ፤ ፊቴ ለዚያ ለፈጠረው ላስተካከለው፤ መስሚያውንና ማያውን ለሰነጠቀው ጌታ ሱጁድ አደረገ። ከሰአሊዎች ሁሉ በላጭ የሆነው አላህ ላቀ።” ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (771) ከዐሊይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል።

4> اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا بِقَهِّ وَجَلَّةٍ ، وَأَوْلَى وَأَخْرَهُ ، وَعَلَانِيَتِهِ وَسِرِّهِ
“አልላሁም ኢግሬር ሊ ዘንቢ ኩልሊሁ ዲቅቀሁ ወጂልሊሁ ወአውወሊሁ ወአኸረሁ ወዐላኒይየተሁ ወሲርረሁ። /አላህ ሆይ! በጣም ኢምንቱንም፣ ትልቁንም፣ መጀመሪያውንም፣ መጨረሻውንም፣ ይፋውንም፣ ድብቁንም ወንጀሌን ባጠቃላይ ማርልኝ።” ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (483) ላይ ከአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል።

5> اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ ، لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ
سبحان ربي العظيم
سبحان ربي الأعلى

“አልላሁምም አዑዙ በሪዳክ ሚን ሰኸጢክ፣ ወቢሙዓፋ-ቲክ ሚን ዑቁወበቲክ፣ ወአዑዙ ቢክ ሚንክ፣ ላ ኡሕሲ ሠናአን ዐለይክ አንተ ከማአሥነይተ ዐላ ነፍሲክ። /አላህ ሆ! በመልካም ፍላጎትህ ከቁጣህ እጠበቃለሁ። በይቅር ባይነተህ ከቅጣትህ እንጠበቃለሁ። ባንተም ካንተ እጠበቃለሁ። አንተ ባራስህ ላይ እንዳወርድከው ውዳሴ ማወደስን ላወድስ ፈጽሞ አልዘልቅም።” ይህ ሐዲሥ ከዓኢሻ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ተዘግቧል። ከነዚህ አገካሮች መካከል የቻለውን ያህል ሱጁድ ላይ ማለቱና ማለያየቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው። እንደሚታወቀው ረኩዕ ላይ ግዴታው አንድ ጊዜ ብቻ፣ “ሱብሓነ ረብቢየ-ል-ዐዚይም” ማለት ሲሆን ከዚያ በላይ መጨመር ነቢያዊ ፈለግ ነው። በሱጁድ ላይ እንዲሁ፣ “ሱብሓነ ረብቢየ-ል-አዕላ” አንድ ጊዜ ማለት ግዴታ ሲሆን ሁለተኛውና ሶስተኛው ነቢያዊ ፈለግ ነው።

4 ሱጁድ ላይ ደዓእን ማብዛት ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ኢብን ዑብባስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸሰው ላይ ይሁን፣ “ሱጁድ ደግሞ በእሱ ላይ በዱዓእ ታገሉ። ዱዓችሁ ምላሽ ያገኘ ዘንድ።እርሱ ዱዓእ ተቀባይነትን የሚገኝበት ነው።” ብለዋል። ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (479) ላይ ዘግበውታል።

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

<6> በሁለት ሱጁዶች መካከል ባለው መቀመጥ ላይ ያሉ ነቢያዊ ፈለጎች ::

1 አንድ የሚሰግድ ሰው በሁለቱ ሱጁዶች መካከል ለማረፍ ሲቀመጥ ግራ እግሩን በማንጠፍ በእሱ ላይ መቀመጡና የቀኝ እግሩን ደግሞ ማቆሙ ነቢያዊ ፈለግ ነው ::

አቢ ሐመይድ አስ-ሳዲዲይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ባስተላለፉት ሐዲሥ፣ «በሁለቱ ረከዐዎች ሲቀመጡ በግራ እግራቸው ላይ ይቀመጡና ቀኝ እግራቸውን ቀጥ አድርገው ያቆሙ ነበር።» ብለዋል። ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (828) ላይ ዘግበውታል።

2 ይህን የሰላት አምድ (መስረት) ማርዘም ::

ከዚህ በላይ ባሳለፍነው የሣቢት አል-ቢናኒይ -አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሥ ላይ ይህ ሁኔታ ሥፍሯል።

3 ለሁለተኛ ወይም ለሶስተኛው ወይም ለአራተኛው ረከዐህ መነሳት የፈለገ ከመነሳቱ በፊት ቀለል ያለ መቀመጡ ነቢያዊ ፈለግ ነው ::

ይህ ቀለል ያለ መቀመጥ “የርፍት መቀመጥ” በሚል ስያሜ ይታወቃል። ለዚህ የርፍት መቀመጥ ምንም ዓይነት አዝካር የለውም።

ይህ ነቢያዊ ፈለግ በሶስት ሐዲሦች ጸንቷል። ከእነርሱ መካከልም፡-

ማሊክ አል-ሐወይሪሥ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላም በእሳቸው ላይ ይሁን- በዊትር ሰላታቸው ውስጥ ሳሉ በደንብ ተደላድለው ሳይቀመጡ እንደማይቆሙ በርግጥ ተመልክተዋል። ሐዲሥን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (823) ላይ ዘግበውታል። ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- “ስሰግድ እንዳያችሁት አድርጋችሁ ስገዱ።” በማለት የተናገሩትን ሐዲሥ ማሊክ አል-ሐወይሪሥ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ያስተላለፉት ናቸው። ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (631) ላይ ዘግበውታል።

በ«ረፍት መቀመጥ» ነቢያዊ ፈለግ መሆን ላይ ዑለሞች በሃሳብ ተለያይተዋል። ትክክለኛ ግን ነቢያዊ ፈለግ ነው የሚለው ነው። ከዚህ በላይ ባሳለፍነው የማሊክ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ያስተላለፉት ሐዲሥ መስረት ነው። ነቢያዊ ፈለግ መሆኑን ይበልጥ ከተቀበሉት መካከል፡- አን-ነወዊይ፣ ኢብን ባዝ፣ አል-አልባኒይ -አላህ ይዘንላቸው፣ ለጅነቱ-ድዳኢመህ ሲልሁሐሢ-ል-ዲልሚይየህ ወልኢፍታእ ይገኛሉ። ፈታዋ ወመቃላት ሙተነዊዐህ ቅጽ ፡ 11 ገጽ ፡ 99፣ ፈታዋ አል-ለጅኑ-ድዳኢመህ ቅጽ ፡ 6 ገጽ ፡ 445 - 446።

አን-ነወዊይ -አላህ ይዘንላቸው፣ «ይህ በትክክለኛ ሐዲሦች የተረጋገጠ ነው።» አል-መጅመቦ ቅጽ ፡ 3 ገጽ ፡ 441።

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱጉናዎች

<7> ተሸሁድ ውስጥ ያሉ ነቢያዊ ፈለጎች፡-

1 የሚሰግደው ሰው ተሸሁድ ላይ ግራ እግሩን ማንጠፋ፤ ቀኝ እግሩን ደግሞ ቀጥ አድርጎ ማቆሙ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

አንድ የሚሰግደው ሰው ሁለት ወይም ሶስት ወይም አራት ረከዐዎችን ይሰገድ ሁለተኛውን ረከዐህ ከሰገድ በኋላ ለተሸሁድ ሲቀመጥ አቀማመጡ በእንዲህ ዓይነት ነው፡፡ ይህም አቢ ሐመይድ አስ-ሳዲይዲይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ባስተላለፉት ሐዲሥ፣ «በሁለቱ ረከዐዎች ላይ ሲቀመጡ በግራ እግራቸው ላይ ይቀመጣሉ፡፡ ቀኝ እግራቸውንም ቀጥ አድርገው ያቆሙ ነበር፡፡» ብለዋል፡፡ ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (828) ዘግበውታል፡፡ ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፤ «በየሁለቱ ረከዐዎች አት-ተሐይያቱን ይሉ ነበር፡፡ ግራ እግራቸውን አንጠፈው ቀኝ እግራቸውን ቀጥ አድርገው ያቆሙ ነበር፡፡» ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (498) ዘግበውታል፡፡

በባለ ሶስትና አራት ረከዐ ሰላቶች ላይ ያለውን የመጨረሻ ተሸሁድ አስመልክቶ የሰፈረውን አገላለጽ ወደፊት እንመለከተዋለን፡፡

2 የሚሰግደው ሰው በተሸሁድ ላይ የእጆቹን የአቀማመጥ ሁኔታ መቀያየሩ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

በተሸሁድ ላይ መዳፎችን ማስቀመጥ ሁለት ዓይነት መገለጫዎች አሉት፡፡ እነርሱም፡-

አንደኛ፡- መዳፎችን በጭኖች ላይ ማስቀመጥ፡፡

ሁለተኛ፡- መዳፎችን በጉልበቶች ላይ ማስቀመጥ፡፡ ይህም በግራ መዳፉ የግራ እግሩን ጨብጦ ይይዛል፡፡ ቀኝ መዳፉ ደግሞ -ወደፊት እንደምንመለከተው- የአላህን አንድነት ያመለክትበታል፡፡ ግራ መዳፍ ምንጊዜም የተዘረጋ ነው፡፡

ኢብን ዑመር -አላም መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በአሳቸው ይሁን- ሰላት ላይ ሲቀመጡ ቀኝ መዳፋቸውን በቀኝ ማዳፋቸው ላይ ሲያስቀምጡ

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

ጣቶቻቸውን በሙሉ ይሰበስቡ ከአውራ ጣታቸው ቀጥሎ ባለው -አመልካች-ጣታቸው አመለከቱ። የግራ መዳፋቸውን በግራ ጭናቸው ላይ አስቀመጡ።» ሙስሊም ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (580) ላይ ዘግበውታል። በሌላ ዘገባ ደግሞ፣ «ግራ መዳፋቸው የግራ ጉልበታቸውን አጥብቆ ይይዝ ነበር።» ብለዋል። ሙስሊም ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (579) ላይ ዘግበውታል።

3 ተሸሁድ ላይ የጣቶችን አቀማመጥ ሁኔታ ማለዋወጥ ነቢያዊ ፈለግ ነው። :

ተሸሁድ ላይ የጣቶች አቀማመጥ ይዘት ሁለት ዓይነት ነው፡-

የመጀመሪያው፡- የቀኝ እጅቹን ጣቶች በሙሉ ይሰበስባቸውና በአመልካች ጣት ብቻ ያመለክታል። ግራ መዳፋ ግን እንደተዘረጋ ይቀመጣል።

ከዚህ ባለይ ባሳለፍነው የኢብን ዑመር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሥ፣ «...ሁሉንም ጣቶቻቸውን ሰበስቡ። ከአውራ ጣታቸው ቀጥሎ ባለው ጣታቸው አመለከቱ።...» ብለዋል። ሙስሊም ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (580) ላይ ዘግበውታል።

ሁለተኛው፡- በተሸሁድ ላይ የቀኝ እጁን አውራ ጣትና አመልካች ጣቱን ጫፎች በማገናኘት ክብ ያደርግና ሌሎቹን ሶስት ጣቶቹን አጥፎ ይጨብጣቸዋል። በአመልካች ጣቱም ወደፊት ያመለክታል። የግራ እጆቹ ጣቶች ሳይታጠፉ በግራ ታፋ ላይ እንደተዘረጉ ይቀመጣሉ።

የዚህ ማስረጃው ኢብን ዑመር -አላህ መልካም ስራቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት፤ “ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላም በእሳቸው ላይ ይሁን- ለተሸሁድ ሲቀመጡ የግራ እጃቸውን በግራ ታፋቸው ላይ የቀኝ እጃቸውን በቀኝ ታፋቸው ላይ ላይ በማስቀመጥ አውራ ጣቸውንና አመልካች ጣታቸውን በማያያዝ ሌሎቹን ሶስት ጣቶቻቸውን ደግሞ በማጠፍ በአመልካች ጣታቸው ያመልክረቱ ነበር።” (850)

4 የሚስግደው ሰው የተሸሁድ ዓይነቶችን መለዋወጡ ነቢያዊ ፈለግ ነው። :

የሚከተለውን የተሸሁድ አገላለጽ አንዳንድ ጊዜ ሲል አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ሌላኛውን ይላል። በሐዲሥ መሰረት ካለቸው የተሸሁድ ዓይነቶች መካከል፡-

1 > التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ ، وَالصَّلَوَاتُ ، وَالطَّيِّبَاتُ ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

“አት-ተሐይይቱ ሊልላሂ ወስሰለዋቱ ወጥጠይዩባቱ አስ-ሰላሙ ዐለይክ አይዩሃን ነቢዩ ወረሕመቱልላሂ ወበረካቱሁ አስሰላሙ ዐለይና ወዐላ ዒባዲልላላሂ

የአል-ፈጅር ሰላት መቅት ሱጉናዎች

አስሳሊሒይነ አሽሀዱ አን ላ ኢላህ ኢልለልላህ ወአሽሀዱ አንን ሙሐምመደን ዐብዱሁ ወረሱሉሁ፡፡ /ሰላምታዎችም፣ ክብሮችም፣ መልካም ነገሮችም ላአላህ ይሁኑ፡፡ አንቱ ነቢይ ሆይ! በእርስዎ ላይ የአላህ ሰላምታ፣ እዝነተና በረከት ይሁን፡፡ በኛ ላይና በመልካሞቹ የአላህ ባሮች ላይ ሰላም ይሁን፡፡ ከአላህ በስተቀር ሌላ አምላክ እንደሌለ እመስክራለሁ፡፡ ሙሐምመደም ባሪያውና መልእክተኛው መሆናቸውን እመስክራለሁ፡፡” ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (1202)፣ ሙስሊም በቁጥር (402) ከኢብን መስዑድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል፡፡

2> التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ ، الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ

“አት-ተሒይያቱ አል-ሙባረካቱ አስ-ሰላዋቱ ሊልላህ አስ-ሰላሙ ዐለይክ አይዩሃ-ንነቢዩ...” ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (403) ከኢብን ዐብደስ-አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የዘገቡት ሲሆን ቀሪው የሐዲሱ ክልፍ ካሳለፍነው የሚቀጥል ስለሆነ ይህንኑ ይላል፡፡

3> التَّحِيَّاتُ الطَّيِّبَاتُ الصَّلَوَاتُ لِلَّهِ ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ

“አት-ተሒይያቱ አጥ-ጠይባቱ አስ-ሰላዋቱ ሊልላሂ አስ-ሰላሙ ዐለይክ አይዩሃ-ንነቢዩ...” ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (404) ከአቢ ሙሳ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የዘገቡት ሲሆን ቀሪው የሐዲሱ ክልፍ ካሳለፍነው የሚቀጥል ስለሆነ ይህንኑ ይላል፡፡

5 ሶስት ወይም አራት ረከዐህ በሚሰገድባቸው ሰላቶች ውስጥ በመጨረሻው ተሸሁድ ላይ የሚሰግደው ሰው በመቀመጫው መቀመጡ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

ይህ ማለት ሰላቶቹ ረከዐቸው ሶስት ወይም አራት የሆኑ ከሆኑ የሚሰግደው ሰው በመጨረሻ ተሸሁድ ላይ በግራ የመቀመጫ አካሉ መሬት ላይ ተደላድሎ ይቀመጣል፡፡ ይህ ዓይነቱ በግራ የመቀመጫ አካል ላይ መቀመጥ በበርካታ ዓይነት የመጣ ሲሆን እነዚህን መለዋወጡ የተወደደ ተግባር ነው፡፡

በሐዲሁ ከተዘገቡ በመቀመጫ አካል የመቀመጥ ዓይቶች መካከል፡-

- 1> የግራ እግሩን አንጥፎ በቀኙ በኩል ያወጣዋል፡፡ ቀኝ እግሩንም ቀጥ አድርጎ ያቆማል፡፡ የመቀመጫ አካሉንም መሬት ላይ ያስቀምጣል፡፡

ይህን የአቀማመጥ ሁኔታ ቡኻሪ -አላህ ይዘንላቸው- ከአቢ ሐምይድ አስ-ሳዒዲይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (828) ዘግበውታል፡፡

የአል-ፈጅር ሰላት መቀት ስገናዎች

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

- 2> ሁሉቱን እግሮቹን አንጥፎ በቀኝ ጎኑ ያወጣቸዋል። የመቀመጫ አካሉንም መሬት ላይ ያስቀምጣል።

ይህን የአቀማመጥ ሁኔታ አቡ ዳዉድ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (731)፣ ኢብን ሒብባን በቁጥር (1867)፣ አል-ብይሀቲይ በቅጽ ፡ 2 ገጽ ፡ 128 ከአቢ ሐ-መይድ አስ-ሳዲዲይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የዘገበት ሲሆን ትክክለኛነቱን አል-አልባኒይ አረጋግጠዋል። -ሁሉንም አላህ ይዘንላቸው-።

ግልጽ እንዲሆን በመቀመጫ አካል መሬት ላይ የሚቀመጡት በመጀመሪያው ተሸሁድ ላይ ሳይሆን ረከወቸው ሶስት ወይም አራት በሆኑት ሰላቶች የመጨረሻው ተሸሁድ ላይ ነው።

6 የሚሰግደው ሰው በነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ላይ ስለሞት በሚያደርግበት ወቅት የሰለሞት ዓይነቱን መለዋወጡ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

በነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- የሚደረገው ሰለሞት በበርካታ ሁኔታዎች የተዘገበ ሲሆን የሚሰግደው ሁሉንም እየለዋወጠ ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

- 1> اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

“አልላሁምም ሰልሊ ዐላ ሙሐምመዲን ወዐላ አሊ ሙሐምመዲን ከማ ሰልለይተ ዐላ ኢብራሂይመ ወዐላ አሊ ኢብራሂይመ አንነከ ሐሚይዱን መጂይድ። አልላሁምም ባሪክ ዐላ ሙሐምመዲን ወዐላ አሊ ሙሐምመዲን ከማ ባሪክተ ዐላ ኢብራሂይመ ወዐላ አሊ ኢብራሂይመ አንነከ ሐሚይዱን መጂይድ። /አላህ ሆይ! በሙሐመድና በሙሐመድ ቤተሰቦች ላይ ከብርን አውርድ። በኢብራሂምና በኢብራሂም ቤተሰቦች ላይ ከብር እንዳወረድከው። በርግጥ አንተ እጅግ የተመሰገንክ በእጅግም የተከበርክ ነህ። አላህ ሆይ! ሙሐመድንና በሙሐመድ ቤተሰቦች ላይ በረከትን አውርድ። በኢብራሂምና በኢብራሂም ቤተሰቦች ላይ በረከትን እንዳወረድከው። በርግጥ አንተ እጅግ የተመሰገንክ በእጅግም የተከበርክ ነህ።” ቡኻሪ ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (3370) ከከዕብ ኢብን ዑጅረህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል።

- 2> اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، فِي الْعَالَمِينَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

“አልላሁምም ሰልሊ ዐላ ሙሐምመዲን ወዐላ አሊ ሙሐምመዲን ከማ ሰልለይተ ዐላ ኢብራሂይመ ወዐላ አሊ ኢብራሂይመ፣ ወባሪክ ዐላ ሙሐምመዲን ከማ ባሪክተ ዐላ ኢብራሂይመ ወዐላ አሊ ኢብራሂይመ ፊልዓለሚይነ ኢንነከ ሐሚይዱን መጂይድ።” ሐዲሥን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (405) ከአቢ መስዑድ አል-አንሲሪይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል።

የአል-ፊደር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

3> اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

“አልላሁምመ ሰልሊ ዐላ ሙሐምመዲን ወዐላ አዝዋጂሂ ወዙሪይየቲሂ ከማ ሰልሊይተ ዐላ ኢብራሂመ ወዐላ አሊ ኢብራሂይመ ወባሪክ ዐላ ሙሐምመዲን ወዐላ አዝዋጂሂ ወዙሪይየቲሂ ከማ ባረክተ ዐላ ኢብራሂመ ወዐላ አሊ ኢብራሂይመ ኢነከ ሐሚይዱን መጂይድ፡፡ /አላህ ሆይ! በሙሐመድና በሚስቶቻቸው፣ በዘሮቻቸው ላይ ከብርን አውርድ፡፡ በኢብራሂምና በኢብራሂም ቤተሰቦች ላይ በረከትን እንዳወረድከው፡፡ በሙሐመድና በሚስቶቻቸው፣ በዘሮቻቸው ላይ በረከት አውርድ፡፡ በኢብራሂምና በኢብራሂም ቤተሰቦች ላይ በረከትን እንዳወረድከው፡፡” ሐዲሁን ሙስሊም ከአቢ ሐመይድ አስ-ሳዒዲይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በሐዲህ ዘገባ ቁጥር (407) ላይ ዘግበውታል፡፡

7 የሚሰገደው ሰው ሰላቱን በሰላምታ ከማጠናቀቁ በፊት ከአራት ነገሮች በአላህ ጥበቃን መጠየቁ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

ይህ ሃሳብ የአብዛኛዎቹ ዑለሞች -አላህ ይዘንላቸው- የሃሳብ ስምምነት ነው፡፡ አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዘነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “አንዳችሁ የመጨረሻውን ተሸሁድ ካጠናቀቁ ከአራት ነገሮች በአላህ ይጠበቅ፡፡ ከጀህንም ቅጣት፣ ከቀብር ቅጣት፣ ከሕያውያንና ከሙታትን ፈተና፣ ከመሲሐ-ድደጅጃል ተንታል፡፡” ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲህ ዘገባ ቁጥር (588)፣ ቡኻሪ በቁጥር (832) ላይ ዘግበውታል፡፡

በሐዲህ የተዘገቡ በርካታ ዱዳዎች አሉ፡፡ ለሚሰገድ ሰው ዱዳውን በየጊዜው ሰላቱን በሰላምታ ከማጠናቀቁ በፊት መቀያየሩ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡ በሐዲህ ከተዘገቡት ዱዳዎች መካከል፡-

1> اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْتَمِ وَالْمَغْرَمِ

“አልላሁምመ ኢንኒ አዑዙ ቢከ ሚነ-ልመእሠሚ ወልመግረሚ፡፡ /አላህ ሆይ! ወንጀል ከመፈጸምና ከክስረት ባንተ እጠበቃለሁ፡፡” ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲህ ዘገባ ቁጥር (832)፣ ሙስሊም በቁጥር (589) ላይ ዘግበውታል፡፡

2> اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ

“አልላሁምመ አስአሉከ-ልጀንነተ ወአዑዙ ቢከ ሚነ-ንናር፡፡ /አላህ ሆይ! ጀንትን እጠይቅሃለሁ፤ ባንተም ከእሳት እጠበቃለሁ፡፡” ሐዲሁን አቡ ዳዉድ በሐዲህ ዘገባ ቁጥር (792) ሲዘግቡት አል-አልባኒይም የዘገባ ሰነዳቸውን ትክክለኛነት አረጋግጠዋል፡፡ (ሰሐሐ አቢ ዳዉድ ቅጽ ፡ 3 ገጽ ፡ 377)፡፡

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

3> اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَأَعْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَأَرْحَمْنِي ، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

“አልላሁምመ ኢንኒ ዘለምቱ ነፍሲ ዙልመን ከሚይራ ወላ የግፊሩ-ዝዙኑዉበ ኢልላ አንተ ፈ-ግፊር ሊ መግፈረተን ሚን ዒንዲክ ወርሐምኒ ኢንነክ አንተ-ልገፉ-ርረሐይም፡፡ /አላህ ሆይ! ነፍሴን ብዙ በደሎችን በድያሊሁ፤ ወንጀሎችን ደግሞ ካንተ በስተቀር የሚምር የለም፡፡ ካንተ በሆነ ምህረት ወንጀሎቼን ማርልኝ እዘንልኝም፡፡ በርግጥ አንተ እጅግ መሐሪና አዛኝ ነህ፡፡” ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6326)፤ ሙስሊም በቁጥር (2705) ላይ ዘግበውታል፡፡

4> اللَّهُمَّ أَعْنِي عَلَى ذِكْرِكَ ، وَشُكْرِكَ ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

“አልላሁምመ አዒንኒ ዐላ ዚክሪክ ወሹክሪክ ወሐስነ ዒባደቲክ፡፡ /አላህ ሆይ! አንተን በማስተወስ፤ አንተን በማመስገን፤ ማመለከህን በማሳመር ላይ እርዳኝ፡፡” ሐዲሁን አሕመድ በሐዲሥ ቁጥር (2219)፤ አቡ ዳዉድ በቁጥር (1522)፤ አን-ነሳኢይ በቁጥር (1304) ሲዘግቡት አል-አልባኒይ ትክክለነቱን አረጋግጠዋል፡፡ (ሰሐሐ-ል-ጃሚዕ ቅጽ : 2 ገጽ : 1320)፡፡

5> اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ ، وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمْرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

“አልላሁምመ ኢንኒ አዑዙ ቢከ ሚነ-ልቡኻሊ ወአዑዙ ቢከ ሚነ-ልጁ-ብኒ፤ ወአዑዙ ቢከ አን ኡረድደ ኢላ አርዘሊ-ልዑሙሪ ወአዑዙ ቢከ ሚን ፊትነቲ-ድዱንያ ወአዑዙ ቢከ ሚን ዓዛቢ-ልቀብር፡፡ /አላህ ሆይ! ከንፋግነት ባንተ እጠበቃለሁ፡፡ ከፈሪነትም ባንተ እጠበቃለሁ፡፡ ወደእርጅና እድሜ ከመመለስም ባንተ እጠበቃለሁ፡፡ ከምድራዊው ሕይወት ፈተና ባንተም እጠበቃለሁ፡፡ ከቀብር ቅጣትም ባንተ እጠበቃለሁ፡፡” ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6370) ላይ ዘግበውታል፡፡

6> اللَّهُمَّ حَاسِبْنِي حِسَابًا يَسِيرًا

“አልላሁምመ ሓሲብኒ ሐሳብን የሲይራ፡፡ /አላህ ሆይ! ገር የሆነ መተሳሰብን ተሳሰብኝ፡፡” አሕመድ ሐዲሁን በቁጥር (24215) ላይ ሲዘግቡት አል-አልባኒይ ትክክለኛነቱን አረጋግጠዋል፡፡ (ተሕቂይቁ ሚሸካቱ-ልመሳቢይሕ ቅጽ : 3 ገጽ : 1544)

ከዚያ ሰላምታውን እያቀረበ በመዘር ሰላቱን በሰላምታ ያጠናቅቃል፡፡ መዘሩ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡ ሲዘሩም በጣም መዘር እንዲሁ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡ ነቢዩ-የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-ሲዘሩ ከኋላቸው ያለ ሰው የጉንጫቸውን ንጣት እስከሚያይ ድረስ ይዘሩ ነበር፡፡ ከሰዕድ ኢብን አቢ ወቅቃስ-አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው- እንደተላለፈው፤ «የአላህ መልእክተኛ-የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በቀኛቸውና በግራቸው ሰላምታ ሲያቀርቡ የጉንጫቸው ንጣትን እስከሚይ ድረስ እመለከታቸው ነበር፡፡» ብለዋል፡፡ ሙስሊም ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (582) ላይ ዘግበውታል፡፡

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

〈8〉 በሐዲሥ የተዘገቡ አዝካሮችን ግዴታ የሆኑ ሰላቶችን በሰላምታ ካጠናቀቁ በኋላ ማለት ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

አን-ነወዊይ -አላህ ይዘንላቸው፡- «ውላሞች ከሰላት በኋላ ዚከር ማድረግ በመወደዱ ላይ ሃሳባቸውን አንድ አድርገዋል፡፡» አል-አዝካር 78 ፡ 66፡፡

በዚህ ዚከር ድምጽን ከፍ ማድረግ ይወደዳል፡፡ ኢብን ዐብደሰ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደዳላቸው፡- «ግዴታ ከሆኑ ሰላቶች በኋላ ሰዎች ሲበታተኑ በዚከር ድምጽን ከፍ ማድረግ በነቢዩ -በእሳቸው ላይ የአላህ እዝነትና ሰላምታ ይሁን- ዘመን ነበር፡፡» ብለዋል፡፡ ሐዲሥን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (841)፣ ሙስሊም በቁጥር (583) ላይ ዘግበውታል፡፡

አዝካሮቹ የሚከተሉት ናቸው፡-

1> اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ ، تَبَارَكْتَ ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

ሰላት ጊዜ -ከላቀው- አላህ ምህረትን ይጠይቃል (አስተግፍሩ-ልላህ ይላል)፡፡ ከዚያም፡ «አልላሁምመ አንተ-ስሰላም ወሚንከ-ስሰላም ተባረክተ ዚል ጀላሊ ወልኢክራም፡፡ /አላህ ሆይ! አንተ ሰላም ነህ፡፡ ሰላምም ካንተ ነው፡፡ የከብርና የሚግስ ባለቤት የሆንከው ጌታ የተባረከ ነህ፡፡/» ይላል፡፡ ሙስሊም ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (591) ላ ከሠውባን -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደዳላቸው- ዘግበውታል፡፡

2> لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ ، لَهُ النَّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ ، وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ، وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

“አ አላህ ኢልለልላሁ ወሕደሁ ላ ሸሪክ ለሁ ለሁል ሙልኩ ወለሁ-ልሐምዱ ወሁወ ዐላ ኩልሊ ሸይኢን ቀዲይር፤ ላ ሐውለ ወላ ቁውወተ ኢልላ ቢልላህ፤ ላ አላህ አልለላሁ ላ ነዕቡዱ ኢልላ ኢይያሁ፤ ለሁ-ንኒዕመቱ ወለሁ-ልፈድሉ፤ ወለሁ-ሥሠናኡ-ልሐሰን፤ ላ አላህ ኢልለልላህ ሙኸሊሲይነ ለሁ-ድዲይነ ወለው ከሪሀ-ልካፊሪወን፡፡ / ከአላህ በስተቀር ሌላ አምላክ የለም፡፡ ብቻውን ነው፡፡ ብጤ የለውም፡፡ ንግስናም ለርሱ ነው፡፡ ምስጋናም ለርሱ ነው፡፡ እርሱም በሁሉም ነገር ላይ ቻይ ነው፡፡ በርታትም ሆነ ነገሮችን መለወጥ በአላህ ካልሆነ በስተቀር የለም፡፡ ከአላህ በስተቀር ሌላ አምላክ የለም፡፡ ከእርሱ በስተቀር ሌላን አናመልክም፡፡ ጸጋም ለእርሱ ነው፡፡ ቸሮታም ለእርሱ ነው፡፡ መልካም ውዳሴም ለእርሱ ነው፡፡ ከአላህ በስተቀር ሌላ አምላክ የለም፡፡ ከሐዲያን የሚጠሉ ቢሆንም ለእርሱ ቅን ታዛዦች ነን፡፡/” ሐዲሥን ሙስሊም ከኢብን ዘበይር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸው ይውደዳላቸው- በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (596) ላይ ዘግበውታል፡፡

3> لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ ، وَلَا مُعْطِيٍّ لِمَا مَنَعْتَ ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجُدُّ

“አ አላህ ኢልለልላሁ ወሕደሁ ላ ሸሪይከ ለሁ ለሁ-ልሙልኩ ወለሁ-ልሐምዱ ወሁወ ዐላ ኩልሊ ሸይኢን ቀዲይር፤ አልላሁምመ ላ ማኒዐ ሊማ አዕጠይተ ወላ ሙዕጢየ ሊማ መነዕት ወላ የንፈዑ ዛል ጀድዲ ሚንከ-ልጀድ፡፡ /ከአላህ በስተቀር ሌላ አምላክ የለም፡፡ ብቻውን ነው፡፡ ንግስናም ለእርሱ ነው፡፡ ምስጋናም ለእርሱ ነው፡፡ እርሱ

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

በሁሉም ነገር ቻይ ነው- አላህ ሆይ! ለሰጠኸው ከልካይ የለም። ለከለከልከውም ሰጪ የለም። ካንተ ችሮታ ይበልጥ የሌላ ችሮታ ፈጽሞ አይጠቅምም።” ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (593) ዘግበውታል።

4> ከዚያ በሐዲሁ የተዘገቡ ውዳሴዎችን ይላል፡፡ የተለያየ አገላለጾች አሏቸው፡፡ እነርሱም፡ -

سبحان الله، الحمد لله، الله أكبر

የመጀመሪያው፡- “ሱብሐነ-ልላህ” (33) ጊዜ፡፡ “አልሐምዱሊልላህ” (33) ጊዜ፡፡ “አልላሁ አክበር” (33) ጊዜ፡፡ የመቶ መሙያ፡ “ላ ኢላህ አልላህ ወሕደሁ ...” አንድ ጊዜ፡፡

لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير

አቢ ሀ-ሪይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “አላህን ከእያንዳንዱ ሰላት በኋላ ሰላሳ ሶስት ጊዜ ከሚነገሩ ውድቅና ከንቱ ንግግሮች ያጠራ፡ አላህን ሰላሳ ሶስት ጊዜ ያመስገን፡ አላህን ሰላሳ ሶስት ጊዜ ያላቀ እነዚህ ዘጠና ዘጠን ናቸው። መቶኛ መሙያውን፡- ከአላህ በበስተቀር ሌላ አምላክ የለም። ብቻውን ነው።-ብጤም የለውም። ንግስናም ለእርሱ ነው። ምስጋናም ለእርሱ ነው። እርሱም በሁሉም ነገሮች ላይ ቻይ ነው። ያለ ሐጢአቱ የባሕር አረፋ ያህል ቢሆኑም በእርግጥ ተምረውለታል።” ብለዋል። ሙስሊም ሐዲሁን በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (597) ላይ ዘግበውታል።

ሁለተኛው፡- “ ሱብሐነ-ልላህ (33) ጊዜ፣ አልሐምዱሊልላህ (33) ጊዜ፣ አላሁ አክበር (34) ጊዜ፡፡” ይህም ከዕብ ኢብን ዑጅራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “ማጠቃለያ የሆኑትና ከእያንዳንዱ ግዴታ የሆነ ሰላት በኋላ የሚላቸውን ወይም የሚተገብራቸውን ከንቱ የማያስቀሩ የሆኑ ሰላሳ ሶስት ጊዜ አላህን ከሚነገሩ ውድቅና ከንቱ ንግግሮች ማጣራት፣ ሰላሳ ሶስት ጊዜ አላህን ማመስገን፣ ሰላሳ አራት ጊዜ አላህን ማላቅ ናቸው፡፡” ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (596) ላይ ዘግበውታል።

ሶስተኛ፡- “ሱብሐነ-ልላህ (25) ጊዜ፣ አልሐምዱሊልላህ (25) ጊዜ፣ አላሁ አክበር (25) ጊዜ፣ ላ ኢላህ አልላህ (25) ጊዜ፡፡”

ይህን አገላለጽ አት-ቲርሚዚይ ከዑብደላህ ኢብን ዘይድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (3413) የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይ ትክክለኛነቱን አረጋግጠዋል። (ተሕቂይቁ ሚሽካቱ-ልመሳቢይሕ ቅጽ ፡ 1 ገጽ፡ 307)

አራተኛ፡- “ሱብሐነ-ልላህ (10) ጊዜ፣ አልሐምዱሊልላህ (10) ጊዜ፣ አላሁ አክበር (10) ጊዜ፡፡”

ይህን አገላለጽ አት-ቲርሚዚይ ከዑብደላህ ኢብን ዐምር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (3410) የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይ ትክክለኛነቱን አረጋግጠዋል። (ተሕቂይቁ ሚሽካቱ-ልመሳቢይሕ ቅጽ ፡ 2 ገጽ፡ 743)

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

ከዚህ በላይ በሐዲሥ የተዘገቡ ዒባዳዎች እንዴት እንደሚፈጸሙ የሚያመለክት መሰረታዊ መመሪያ እንዳሳለፍነው ይህንንም ዚክር በማለያየት አንድ ጊዜ ሌላውን ደግሞ ሌላ ጊዜ ማለት ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ተሰቢሕን በጣት ማድረግ ነቢያዊ ፈለግ ነው። ይህንንም በተመለከተ አስመድና በአት-ቲርሚዚይ በዘገቡት ሐዲሥ ላይ ነቢዩ -የአላህ እዝንትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፣ “ተሰቢሕ አድርጉ በጣቶች ላይ አድርጉትም። በእርግጥ እነርሱ ተጠያቂዎች፣ ተናጋሪዎችም ናቸው።” ብለዋል። ሐዲሡን አስመድ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (27086)፣ አት-ቲርሚዚይ በቁጥር (3486) የዘገቡት ሲሆን (ተሕቁይቁ ሚሽካቱ-ልመሳቢይሕ ቅጽ ፡ 2 ገጽ፡ 753)

5> አየቱ-ልኩርሲይን መቅራት

አቢ ኡማመህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝንትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፣ “ከእያንዳንዱ ግዴታ የሆነ ሰላት በኋላ አየተ-ልኩርሲይን ያነበበ ከሞት በስተቀር ጀነት ከመግባት የሚከለክለው ነገር የለም።” ሐዲሡን አን-ነሳኢይ በሰነኑ-ልኩብራ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (9928) ላይ የዘገቡት ሲሆን አል-ሙንዚሪይ አት-ርጊይብ ወት-ተርሂይብ በተሰኘው መጽሐፋቸው በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2373)፣ ኢብን ዐብዱ-ልሃዲ አል-ሙሐሪር በተሰኘው መጽሐፋቸው ቅጽ 1 ገጽ ፡ 198፣ ኢብን አል-ቀይዩም ዛዩ-ልሚዳድ በተሰኘው መጽሐፋቸው ቅጽ ፡ 1 ገጽ ፡ 303 ላይ ትክክለኛነቱን አረጋግጠዋል።

6> አል-ሙዐዊዘተይንን “ቁል አዑዙ ቢረብቢ-ልፈለቅ” እና “ቁል አዑዙ ቢረብቢ-ንናስ”ን መቅራት፡፡

ዑቅበት ኢብን ዓሚር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዲህ ብለዋል፣ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝንትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ከእያንዳንዱ ሰላት በኋላ አል-ሙዐዊዘተይንን እንድቀራ አዘዙኝ።» አቡ ዳዊድ ሐዲሡን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1525) ላይ የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይ ፣ «የዘገባ ሰነዱ ትክክል ነው ብያለሁ።» ብለዋል። ከዚህ ሌላ የሐዲሡን ትክክለኛነት ኢብን ኹዘይመህና ኢብን ሒባን አረጋግጠዋል። ሰሐሐ አቢ ዳዊድ ቅጽ ፡ 5 ገጽ ፡ 254።

እነዚህ አጠቃላይ የሆኑና አንድ የሚሰግድ ሰው ቢተገብራቸው የሚወደድ የሆኑ ነቢያዊ ፈለጎች ናቸው። እስካሁንም ድረስ የፈጅሮ ሰላት ወቅት ውስጥ ነው ያለነው። እዚህ ላይ ያቀረብነው በሁለም የሰላት ምዕራፍች ላይ ለመጥቀስ ይቀለን ዘንድ ነው። -አላህ ይበልጥ ዐዋቂ ነው-።

9> ከአል-ፈጅር ሰላት በኋላ ጸሐይ እስክትወጣ ድረስ በመስገጃው ላይ መቀመጥ

ጃቢር ኢብን ሰሙረህ -አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው-፣ «ነቢዩ -የአላህ እዝንትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- የአል-ፈጅር ሰላትን ከሰገዱ መስገጃቸው ላይ ጸሐይ ከፍ ብላ እስከምትወጣ ድረስ ይቀመጡ ነበር።» ብለዋል። ሙስሊም ሐዲሡን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (670) ላይ ዘግበውታል።

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ስገናዎች

የጠዋት አዝካሮች

የጠዋት አዝካሮች ወቅት ጎህ ከቀደደበበት ጀምሮ ይጀምራል። ይኸውም ሙአዚኑ አዛን ለአል-ፈጅር ሰላት አዛን ካደረገበት ጊዜ አንስቶ የጠዋት አዝካሮች ወቅት ይጀምራል። አዝካር ለአንድ የአላህ ባሪያ በምድራዊ ሕይወቱ መጠበቂያ ከለለላው፣ በወዲያኛው ዘላለማዊ ዓለም ደግሞ ትልቅ ሐብቱ በመሆኑ ላይ ምንም ጥርጥር የለውም።

የጠዋትና የማታ አዝካሮች የሚከተሉት ናቸው

1

مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

“ላ ኢላህ ኢልላልላህ ወሕደሁ ላ ሽሪይከ ለሁ ለሁልሙልኩ ወለሁልሐምዱ ወሁው ዐላ ኩልሊ ሸይኢን ቀዲይር፤ ሲያነጋ አስር ጊዜ ያለ በእሷ ምክንያት አንድ መቶ ምንዳዎች ተጽፎለታል። ከእርሱ ላይም አንድ መቶ ሐጢአቶች ተሰርዮውለታል። አንድ ጫንቃን ነጻ ከማውጣት ጋር ትስካከልለታለች። እሷ ምክንያትም በዚያን ወቅት እስከሚያመሽ ድረስ ይጠበቃል። ይህንኑ ሲያመሽ ያለ የዚሁ ዓይነት ይሆንለታል” ሐዲሁን አሕመድ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (8719) ላይ ዘግበውታል። ኢብን ባዝም -አላህ ይዝንላቸው- ዘገባው በመልካም ደረጃ የሚገኝ መሆኑን አረጋግጠዋል።

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

2 **أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَخَيْرِ مَا فِيهَا ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا فِيهَا ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْكَسَلِ وَالْهَرَمِ ، وَسَوْءِ الْكِبَرِ ، وَفِتْنَةِ الدُّنْيَا ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ**

وإذا أصبح قال ذلك أيضًا : أصبحنا وأصبح الملك لله... أسألك خير ما في هذا اليوم وخير ما بعده، وأعوذ بك من شر ما في هذا اليوم وشر ما بعده

“አምሰይና ወአምሰ-ልሙልክ ሊልላህ፣ ወልሐምዱሊልላህ ላ ኢላህ ኢልላላህ ወሕደሁ ላ ሸሪክ ለህ፣ አልላሁምመ ኢንኒ አስአሉክ ሚን ኸይሪ ሀዚሂ-ልለይለቲ ወኸይሪ ማፊይሃ፣ ወአዑዙ ቢከ ሚን ሸርሪሃ ወሸርሪ ማፊይሃ፣ አልላሁምመ አንኒ አዑዙ ቢከ ሚል ከሰሊ፣ ወልሀሪሚ፣ ወሱኢል ኪበሪ፣ ወፊትነቲ-ድዱንያ፣ ወዐዛቢ-ልቀብር፡፡” ሲያነጋም እንዲሁ ይላል፣ “አስበሕና ወአስበሐ-ልሙልኩ ሊልላህ ... አስአሉክ ኸይሪ ማፊሀዘ-ልየውሚ ወኸይሪ ማ በዕደህ፣ ወአዑዙ ቢከ ሚን ሸርሪ ማፊ ሀዘ-ልየውሚ ወሸርሪ ማበዕደህ.../ አመሸን ንግስናም ለአላህ ሆኖ አመሸ።፡፡ ምስጋናም አላህ ነው።፡፡ ከአላህ በስተቀር ሌላ አምላክ የለም።፡፡ ብቻውን ነው።፡፡ ብጤም የለውም።፡፡ አላህ ሆይ! ከዚህች ሌሊት መልካም ነገርንና በውስጧም ካለው መልካም ነገር እጠይቅሃለሁ።፡፡ በመጠይ ነገርቿና በውስጧም ከሚገኝ መጥፎዋ በአንተ እጠበቃለሁ።፡፡ አላህ ሆይ! ከስንፍና፣ ከሽምግልና፣ ከመጥፎ እርጅና፣ ከምድር ፈተና እና ከቀብር ቅጣት ባንተ እጠበቃለሁ።፡፡/ ሲያነጋ ደግሞ የመጀመሪያዎቹን ቃላት በመለወጥ ይህንን ይላል።፡፡ /አንጋን ንግስናም ለአላህ ሆኖ አንጋ።፡፡ የዚህን ቀን መልካምነትና ክርሱ በኋላ የሚገኝን መልካም ነገር እጠይቅሃለሁ።፡፡ ክርሱ መጥፎነትና ከእርሱ በኋላ ካለው መጥፎ ነገር ባንተ እጠበቃለሁ።፡፡” ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2723) ዘግበውታል።፡፡

3 **اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي، وَأَنَا عِنْدَكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ، وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ ، أَبوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبوءُ لَكَ بِذُنُوبِي فَأَغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ**

ስይዱዱ-ልኢስቲግፋር (የምህረት መጠየቂያ ቃላት የበላይ)፡- “አልላሁምመ አንተ ረብቢ ላ ኢላህ ኢልላ አንተ ኸለቅተኒ ወአነ ዐባ ዐህዲክ ወወዕዲክ ማስተጠቅ አዑዙ ቢከ ሚን ሸርሪ ማስነዕቱ አቡዉኡ ለከ ቢኒዕመቲክ ዐለይየ ወአቡኡ ለከ ቢዘንቢ ፈግፊር ሊ ፈኢንሁ ላ የግፊሩ-ዝዙኑዉበ ኢልላ አንተ።፡፡ አላህ ሆይ! አንተ ጌታይ ነህ።፡፡ ካንተ በስተቀር ሌላ አምላክ የለም።፡፡ የፈጠርከኝ አንተ ነህ።፡፡ እኔ ባሪያህ ነኝ።፡፡ በምቸለው አቅም በቃል-ኪዳንህና በቀጠሮህ ላይ ነኝ።፡፡ በእኔ ላይ በለንስከው ጸጋዎችህ ወዳንተ እመለሳለሁ።፡፡ በወንጀሎቼም ወዳንተ እመለሳለሁ።፡፡ ወንጀሎቼን ማርልኝ።፡፡ በርግጥ ካንተ በስተቀር ወንጀሎችን የሚምር ማንም የለም።፡፡” የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “እርግጠኛ ሆኖ በቀኑ ክፍለ-ጊዜ ላይ ያለና በዚያው ቀኑ ሳይመሸ የሞተ እንደሆነ እርሱ ከጀነት ሰዎች ነው።፡፡ እርግጠኛ ሆኖ ሌሊት ላይ ያለና በዚያው ሌሊት ላይ ሳያነጋ የሞተ እንደሆነ እርሱ ከጀነት ሰዎች ነው።፡፡” ብለዋል።፡፡ ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6306) ላይ ዘግበውታል።፡፡

የአል-ፈጅር ሰላት መቅታ ሱንናዎች

4 **اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوتُ، وَإِلَيْكَ النُّشُورُ**
اللَّهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

“አንዳችሁ ሲያጋ፣ ለአልላሁምም ቢከ አስበሕና፣ ወቢከ አመንና፣ ወቢከ አስበሕና ወቢከ አምሰይና ወቢከ ነሕያ ወቢከ ነሙዉት ወኢሊይከ-ልመሲይር፡፡ /አላህ ሆይ! ባንተ አነጋን፣ ባንተም አመሸን፡፡ ባንተም ሕያው እንሆናለን፡፡ ባንተም እንሞታለን፡፡ መመለሻም ወዳንተ ነው፡፡/” ይበል፡፡ ሲያመሽ ለአልላሁምም ቢከ አምሰይና ወቢሊከ አስበሕና ወቢከ ነሕያ ወቢከ ነሙዉት ወኢሊይከ-ንኩሹር፡፡ /አላህ ሆይ! ባንተ አመሸን፡፡ ባንተም አነጋን፡፡ ባንተ ሕያው እንሆናለን፡፡ ባንተም እንሞታለን፡፡ ሞቶ መቀስቀስም ወዳንተ ነው፡፡/ ይበል፡፡ ብለዋል፡፡ ሐዲሁን አቡ ዳዉድ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (5068)፣ አት-ቲርሚዚይ በቁጥር (339)፣ አን-ነሳኢይ በአስ-ሱነን አል-ኩብራ መጽሐፋቸው ላይ በቁጥር (9836)፣ ኢብን ማጀህ በቁጥር (3868) ላይ ዘግበውታል፡፡

5 **اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ، عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكِهِ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سَوْعًا ، أَوْ أَجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ**

“አልላሁምም ፈጢራ-ስሰማዋቲ ወልአርድ፣ ዓሊሚ-ልገይቢ ሽሽሃደህ ላ ኢላህ ኢልላ አንተ ረብብ ኩል ሸይኢን የመሊይከሁ አዑዙ ቢከ ሚን ሸርሪ ነፍሲ ወሚን ሸርሪ-ሸሸይጣኒ ወሸርኪሂ ወአን አቅተሪፈ ዐላ ነፍሲ ሱዉአን አው አጅርረሁ ኢላ ሙስሊም፡፡ /አላህ ሆይ! የሰማያትና የምድር ፈጣሪ፣ ፍቅና ድብቅ እውቀቶችን የምታውቅ የሆነከው ካንተ በስተቀር ሌላ አምላክ የለም፡፡ አንተ የሁሉም ጌታና ገዢ ነህ፡፡ ከነፍሴ ተንኮል፣ ከሸይጣንም ተንኮልና ጉትጎታ ባንተ እጠበቃለሁ፡፡ በነፍሴ ላይ መጥፎ ነገርን ከምስራ ወይም ወደሙስሊም እንዳልወስድ ባንተ እጠበቃለሁ፡፡/” ይህን አስመልክተው ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “ስታነጋ፣ ስታመሽ፣ መኝታህን ስትይዝ ይህችን በላት” ብለዋል፡፡ አሕመድ ሐዲሁን በሐዲሁ (6597)፣ አቡ ዳዉድ በቁጥር (5076)፣ አት-ቲርሚዚይ በቁጥር (3529)፣ አን-ነሳኢይ በቁጥር (7699) ላይ ዘግበውታል፡፡ኢብን ባዝም -አላህ ይዘንላቸው- የዘገባ ሰነዱን ትክክለኛነት አረጋግጠዋል፡፡

6 **بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ**

“ማንኛውም የአላህ ባሪያ በየቀኑ ጠዋት፣ በየምሽቱ ሌሊት፡- ለቢሚልላሂ-ልላዚ ላ የዱርፋ መዐ-ስሚሂ ሸይኢን ፊልአርዲ ወላ ፊስሰማኢ ወሁው-ስሰሚይዑ-ልዐሊይም፡፡ /በዚያ ከስሙ ጋር በምድር ወይም በሰማይ ላይ ያለ አንዳች ነገር የማይጎዳው በሆነው አላህ ስም፡፡ እርሱም ሰሚውና ዐዋቂው ነው፡፡ ሶስት ጊዜ ካለ አንዳች ነገር አይጎዳውም፡፡” ሐዲሁን አሕመድ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (446)፣ አት-ቲርሚዚይ በቁጥር (10179)፣ ኢብን ማጀህ በቁጥር (3869) ላይ ዘግበውታል፡፡

ኢብን ባዝ -አላህ ይዘንላቸው-፣ «አት-ቲርሚዚይ ሐዲሁ መልካም ደረጃ ላይ የሚገኝ ትክክለኛ የሆነ ሐዲሁ ነው ብለዋል ሐዲሁም እሳቸው -አላህ ይዘንላቸው- እንዳሉት ነው። ።» ብለዋል።

7 رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا ، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا ، وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا

“ማንኛውም የአላህ ባሪያ ሲያነጋና ሲያመሽ ሶስት ጊዜ፣ ለረዲይቱ ቢልላሂ ረብብን፣ ወቢልኢስላሚ ዲይነን፣ ወቢሙሐምመዲን ሰልላሁ ዐለይሂ ወሰልለመ ነቢይያ። ። /የአላህን ጌትነት፣ የኢስላምን ሃይማኖትነት፣ የሙሐመድን -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ነቢይነት ወደድሁ።፤/ ካለ በትንሳኤ እለት አላህ እሱን ሊያስድስተው በአላህ ላይ ሐቅ አለ።” ሐዲሁን አሕመድ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (18967)፣ አት-ቲርሚዚይ በቁጥር (3389)፣ ኢብን ማጀህ በቁጥር (3870) ላይ ዘግቦውታል። ኢብን ባዝ -አላህ ይዘንላቸው- የሐዲሁን የዘገባ ሰነድ ትክክለኛነት አረጋግጠዋል።

8 اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ ، وَأَهْلِي وَمَالِي ، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي ، وَأَمِنْ رُوعَاتِي ، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ وَمِنْ خَلْفِي ، وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي ، وَمِنْ فَوْقِي ، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي

“አልላሁምም ኢንኒ አስአሉኩል-ልዓፊየተ ፊድዱንያ ወልአኸሊረህ፣ አልላሁምም ኢንኒ አስአሉኩል አል-ዐፍወ ወልዓፊየተ ፊዲይኒ ወዱንያየ ወአህሊ ወማሊ፣ አልላሁምም-ስቱር ዐውራቲ ወአሚን ረውዓቲ፣ አልላሁምም ኢሕፊዝኒ ሚን በይኒ የደይየ ወሚን ሽልፊ ወዐን የሚይኒ ወዐን ሺማሊ ወሚን ፈውቂ ወአዑዙ ቢዐዘመቲክ አን አግታለ ሚን ተሕቲ። ። /አላህ ሆይ! በሃይማኖቴና በምድራዊ ሕይወቴ ላይ ደህንነትን እጠይቅሃለሁ። አላህ ሆይ! በሃይማኖቴ፣ በምድራዊ ሕይወቴ፣ በቤተሰቤና በገንዘቤ ይቅርታንና ደህንነትን እጠይቅሃለሁ። አላህ ሆይ! ነውሬን ደብቅልኝ። ከብሬን ጠብቅልኝ። አላህ ሆይ! ከፊት ለፊቴ፣ ከበስተኋላዬ፣ በቀኝ፣ በግራዬ፣ ከላዬ ጠብቅኝ። ከሥሬም እንዳልርድ በትልቅነትህ እጠብቃለሁ።” ሐዲሁን አሕመድ ሙስኒድ በተሰኘው መጽሐፋቸው በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (4785)፣ አቡ ዳዉድ በቁጥር (5074)፣ አን-ነሳኢይ ሱነኩልኩብራ በተሰኘው መጽሐፋቸው በቁጥር (10401)፣ ኢብን ማጀህ በቁጥር (3871) ሲዘገቡ አል-ሐኪም ትክክለኛነቱን አረጋግጠዋል።

9 أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

“አዑዙ ቢከሊማቲ-ልላሂ-ትታምማቲ ሚን ሸርሪ ማኸለቅ። ። /ምሉእ በሆኑት የአላህ ቃላት ከተፈጠረው ተንኮል እጠብቃለሁ።።” ሐዲሁን አሕመድ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (7898)፣ አት-ቲርሚዚይ በቁጥር (3437) ከቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የዘገቡት ሲሆን የሐዲሁን የዘገባ ሰነድ ትክክለኛነት ኢብን ባዝ -አላህ ይዘንላቸው- አረጋግጠዋል።

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱንናዎች

10 أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ ، وَكَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ ، وَدِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - وَمِلَّةِ أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ، وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

«የአላህ መልእክተኛ - የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሲያነገጉ፣ “አስበሕና ዐላ ፊጥረቲ-ልኢስላም፣ ወከሊሙቲ-ልኢኸላስ፣ ወዲኒ ነቢይዩና ሙሐምመዲን -ሰልለላሁ ዐለይሂ ወሰልለም- ወሚልለቲ አቢይና ኢብራሂይመ ሐኒይፈን ወማ ካነ ሚነ-ልሙሽሪኪይን፡፡ /በኢስላም ተፈጥሮ ላይ፣ በቅንነት ቃል፣ በነብያቸን ሙሐመድ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ዲን ላይና በቀጥተኛው የአባታችን መንገድ ላይ አነጋገን፡፡ በእርግጥ እሳቸው አጋሪ አልነበሩም፣” ይሉ ነበር፡፡» ሐዲሁን በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (20144፣ 15365) ላይ ዘገበውታል፡፡ ሲያመሹም፣ “አምሴና ዐላ ፊጥረቲል-ኢስላም.../በኢስላም ተፈጥሮ ላይ አመሸን...” ይሉ ነበር፡፡ የሐዲሁን የዘገባ ሰነድ ትክክለኛነት ኢብን ባዝ -አላህ ይዘንላቸው- አረጋግጠዋል፡፡

ከዚህ በላይ ባለፈው የኢብን ባዝ -አላህ ይዘንላቸው- የሐዲሁ ማረጋገጫ ሰነድ ላይ ርዕሱ፣ «ቱሕፈቱ-ልኢኸያር ቢበያኒ ጁምቱ-ንፊዐህ ሚማ ወረረ ፊልክታቢ ወስሱነህ ሚን-ልአድዲየቲ ወልአዝካር» የተሰኘ ሲሆን በውስጡም የጠዋትና የማታ አካሮች ምዕራፍ ይገኛል፡፡

11 يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ أَصْلِحْ لِيْ شَأْنِيْ كَلِّهِ ، وَلَا تَكْنِيْ إِلَى نَفْسِيْ طَرْفَةَ عَيْنٍ

“ያ ሐይዩ ያ ቀይዩሙ ቢረሕመቲክ አሥተጊይሁ አስሊሕ ሸእኒ ኩልለሁ ወላ ተኪልኒ ኢላ ነፍሲ ጠርፈተ ዐይኒ፡፡” ሐዲሁን አን-ነሳኢይ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (10405)፣ አል-በዝዛር በመጽሐፋቸው ቅጽ ፡ 2 ገጽ ፡ 282 የዘገቡት ሲሆን የሐዲሁን በመልካም ደረጃ መገኘት ኢብን አል-ሐጅርና አል-አልባኒይ አረጋግጠዋል፡፡ ነታኢጁ-ልአፍካር ገጽ ፡ 177፣ ሲልሲለቱ-ልሐሐዲሁ አስ-ሰሐሐህ ቅጽ ፡ 1 ገጽ ፡ 449፡፡

12 حَسْبِيَ اللهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

“ሰባት ጊዜ ሕስቢዩ-ልላሁ ላ ኢላህ አልላ ሁወ ዐለይሂ ተወክከልቱ ወሁወ ረብቡ-ልዐርሺ-ልዐዚይም ያለ አላህ ከጭንቁ ይብቃቃዋል፡፡” ሐዲሁን አቡ ዳዉድ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (5081) ከአቢ ደርዳኦ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የዘገቡት ሲሆን ሐዲሁን ያስተላለፉት እምነት የሚጣልባቸው ናቸው፡፡ አል-አልባኒይ ሐዲሁ የመርፉዕ ደረጃ የሚሰጠው ነው ብለዋል፡፡ አስ-ሲልሲለህ ቅጽ ፡ 11 ገጽ ፡ 449፡፡

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ሱጉናዎች

የአል-ፈጅር ሰላት ወቅት ስገናዎች

ሶስተኛ፡- የአድ-ዱሐ ሰላት ወቅት

በአድ-ዱሐ ወቅት አንድ የአላህ ባሪያ የአድ-ዱሐ ሰላት መስገዱ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡-

- 1) አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፤ «ወደጄ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በሶስት ነገሮች ላይ አደራ ብለውኛል። -እነርሱም፡- ከእያንዳንዱ ወር ሶስት ቀናትን በመጸም፤ በአድ-ዱሐ ሁለት ረከዐዎችና ከመተኛቴ በፊት ዊትር በመስገድ ላይ ናቸው።» ብለዋል። እንደዚሁም ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- አባ ደርዳኤን -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በዚሁው ላይ አደራ ብለዋል። ሐዲሁን ሙሰሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (722) ላይ ዘግበውታል። አባ ዘርንም -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- አደራ ብለዋል። ሐዲሁን አን-ነሳኢይ በአስ-ሱነኑ-ልኩ-ብራ መጽሐፋቸው በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2712) ላይ ዘግበውታል። አል-አልበኒይም የሐዲሁን ትክክለኛነት አረጋግጠዋል። አስ-ሱሒሐህ 2166።

የአዝ-ዙህር ሰላት ወቅት ስግናዎች

2> አቢ ዘር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዮ-የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ “ከእናንተ መካከል የአንዳችሁ የአካል መገጣጠሚያዎች ሁሉ ሰደቃህ ጸንቶባቸው ያነጋሉ። እያንዳንዱ ተስቢሕ (ሱብሐነልላህ) ሰደቃህ ነው። እያንዳንዱ ተሕሚድ (አልሐምዱሊላህ) ሰደቃህ ነው። እያንዳንዱ ተህሊል (ላኢላህ ኢልለሷህ) ሰደቃህ ነው። እያንዳንዱ ተክቢር (አላሁ አክበር) ሰደቃህ ነው። በመልካም ማዘዝ ሰደቃህ ነው። ከመጥፎ መከልከልም ሰደቃህ ነው። በአድ ዱሐ የሚሰጣቸው ሁለት ረከዎች እነዚህን ሁሉ (በምንዳ) ያብቃቁታል (ይስተካከሉታል)።” ብለዋል። ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (720) ላይ ዘግበውታል።

ሙስሊም በትክክለኛ የሐዲሥ ዘገባቸው ከዓኢሻህ -አላህ መላክም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- አንድ ሰው ከሶስት መቶ ስልሳ መገጣጠሚያዎች በርግጥ የተፈጠረ መሆኑንና በትንሳኤ እለት በእነዚህ መገጣጠሚያዎች ሰደቃ ይዞ የመጣ በዚያን ወቅት ራሱን ከጀሃነም እሳት ነጻ አውጥቶ እንሚሄድ ያብራሩበትን ሐዲሥ ዘግበዋል።

◆ ወቅቱ፡ -

የአድ-ዱሐ ሰላት ወቅት ጸሐይ ወገግ ብላ ከወጣችበት ወይም ሰላት መስገድ ከልክል ከሆነበት ጊዜ በኋላ ካለው ጊዜ አንስቶ ይጀምራል።

የዙህር ሰላት ወቅት ከመግባቱ ከአስር ደቂቃ በፊት ይጠናቀቃል።

ለዚህ ማስረጃው፡- ከዐምር ኢብን ዐንበሰህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ “የሱብሐ ሰላትን ስገድ ከዚያ ጸሐይ ከወጣችበት በጣም ከፍ አስከምትልበት ጊዜ ድረስ ከሰላት ተቆጠብ። ከዚያ ስገድ፡፡ ይህች ሰላት ጥላ ከራሳ ይዘት ከፍ እስከሚል ድረስ መላእክት የሚታደሙባት የሆነች ሰላት ነች። ከዚያ ከሰላት ተቆጠብ። በዚህ ጊዜ ጀሃነም ትፋፋማለች፡፡...” ብለዋል። ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (832) ላይ ዘግበውታል።

◆ በላጩ ወቅት፡ -

በመጨረሻው ወቅት ላይ ነው፡፡ ይህም ጊዜው በሚሞቅበት ወቅት ነው፡፡

ለዚህ ማስረጃው፡-ዘይድ ኢብን አርቀም -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ “የጸጸት ተመላሾች ሰላት ጊዜው በሚሞቅበት ወቅት ነው፡፡” ብለዋል። ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ቁጥር (748) ላይ ዘግበውታል።

ኢብን ባዝ -አላህ ይዘንላቸው፡- «...ይህ በወቅቱ መጨረሻ ላይ መስገዳቸው በላጭ ከሚሆኑ ሰላቶች መካከል አንዱ ነው፡፡» ብለዋል። ፈታዋ አል-ኢስላሚይየህ ቅጽ ፡ 1 ገጽ ፡ 515።

የአገ-ዙህር ሰላት ወቅት ስንገናዎች

የረከዐዎቹ ብዛት፡ -

ትንሹ የአድ-ዱሐ ሰላት ረከዐህ ሁለት ነው። ለዚህ ማሰረጃው ቡኻሪና ሙስሊም በዘገቡት የአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሥ ላይ፤ «ወዳጄ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በሶስት ነገሮች ላይ አደራ ብለውኛል» ካሉ በኋላ፤ «በአድ-ዱሐ ሁለት ረከዐዎች» የሚል ጠቅሰዋል። ሐዲሥን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1981)፤ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (721) ላይ ዘግበውታል።

በስምንት ረከዐዎች ላይ የገደበውን ለመቃረን አብዛኛው ረከዐወህ ምንም ወሰን የለውም። ስለዚህ የሚሰግደው ሰው ከፈለገ ከስምንት በላይ መጨመር ይችላል። ይህም ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው-፤ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- አራት ረከዐህ ይሰግዱ ነበር። አላህ እስከሻው ድረስም ይጨምሩ ነበር።» ብለዋል። ሐዲሥን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (719) ላይ ዘግበውታል።

◆ ከአድ-ዱሐ ሰላት ትሩፋት የተነሳ ይህን ሰላት መስገድ ነቢዩ (የአላህ ሰላምታና እዝነት በእሳቸው ላይ ይሁን) ለሰላምታቸው አደራ የሉት ሰላት ነው።

የአዝ-ዙህር ሰላት ወቅት ሱገናዎች

አራተኛ፡- የዙህር ሰላት ወቅት

በውስጡ በርካታ ጉዳዮች አሉ፡-

አንደኛው ጉዳይ፡- ከዙህር በፊትና በኋላ የሚሰገዱ ሱንናዎች

ከዚህ በላይ በፍላጎት በሚፈጸሙ ነቢያዊ ፈለጎች ርዕስ ላይ ከዙህር በፊት አራት ረከባ፣ ከዙህር ሰላት በኋላ ሁለት ረከባ ሰላቶች መስገድ እንዳለ ተመልክተናል። ለዚህም የዓኢሻህ፣ የኡምሙ ሐቢባህ፣ የኢብን ዑመር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸው ይውደድላቸው- ሐዲሥ በማስረጃነት ተቀምጧል።

ሁለተኛው ጉዳይ፡- የዙህር ሰላት ላይ የመጀመሪያውን ረከባ መቆም ከሁለተኛው ረከባ መቆም ማስረዘም ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ነው።

አቢ ሰዒይድ አል-ኸድሪይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው-፣ «ለዙህር ሰላት አቃም ይደረጋል። የሚሄድ የፈለገ ወደበቂ ይሄዳል። ጉዳዩን ከፋጸመ በኋላ ወዳጅ ያደርጋል። ከዚያ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- የሚያረዝሙት የመጀመሪያው ረከባ ላይ ሳሉ ዘንድ ይመጣል።» ብለዋል። ሐዲሥን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (545) ላይ ዘግበውታል።

የአል-ዕንር ሰላት ወቅት ስንናዎች

ስለዚህ አንድ የዙህር ሰላትን የሚያሰግድ ሰው የመጀመሪያውን ረከዐህ ማርዘሙ ነቢያዊ ፈለግ ነው። ሰውዬው ለብቻው ቢሰግድም እንደሁ ነው። ማንኛውም ሴት ብትሆን ለዙህር ሰላት ስትቆም ይህን ማድረግ አለባት። ይህ እየተረሳ የመጠ ነቢያዊ ፈለግ ነው። አላህ ነቢያዊ ፈለግን በተሟላ ሁኔታ የምንተገበርና የምንጠብቅ እንዲያደርገን እንለምነዋለን።

ሶስተኛው ነጥብ፡- በጣም ሞቃትማ በሚሆንበት ጊዜ ሙቀቱ ጋብ እስከሚል ድረስ ማዘግየት ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡-

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝንትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን። “ሙቀቱ ከበረታ ሰላትን አቀዝቅዙ። የሙቀት በርቱነት ከጀሃነም እስትንፋስ ነው።” ብለዋል። ሐዲሡን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (533፣534)፣ ሙሰሊም ደግሞ በቁጥር (615) ላይ ዘግበውታል።

ሸይኽ ኢብን ዑሠይሚን -አላህ ይዘንላቸው፡ «ጸሐይ በቢጋ ወቅት ስድስት ሰአት ላይ ከአናት ታዘንፋለች፣ የዐሰር ወቅት በግምት አስር ሰአት ተኩል ላይ ነው ብለን ብንገምት፣ የማቀዝቀዣው ሰአት ወደአስር ሰአት ገደማ ነው ማለት ነው።» አል-ሙምቲዕ ቅጽ ፡ 2 ገጽ ፡ 104።

ማቀዝቀዙ በሕብረት ለሚሰግዱም ሆነ ለብቻው ለሚሰግድ ሰው አጠቃላይ ነው። ሸይኻችን ኢብን ዑሠይሚን -አላህ ይዘንላቸው- ይህን መርጠዋል። በዚህ ሥር ሴቶችም ይጠቃለላሉ። ሴቶችም ሙቀቱ ብርቱ በሚሆንበት ወቅት ማቀዝቀዝ ነቢያዊ ፈለግ መከተል ተደርጎ ይቆጠርላቸዋል። ይህም አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ያስተላለፉት ሐዲሥ ሁሉንም የሚያጠቃልል ስለሆነ ነው።

◆ ነቢዩ (የአለሀ ሰላምታና እዝነት በአሳቸው ላይ ይሁን)፣ «ሰላት ብርሃን ነው።» ብለዋል። ይህ ማለት ለናንተ በምድራዊው ዓለምና በወዲያኛው ዘላለማዊ ዓለም ብርሃን ነው ማለት ነው።

አምስተኛ፡- የዐስር ሰላት ወቅት

ከዚህ በላይ ከግዴታ ሰላቶች በፊት ስለሚሰጡ የሱንና ሰላቶች ስናወሳና ስናብራራ ከዐስር በፊት ምንም አላልንም።

ሸይኹ-ል-ኢስላም ኢብን ተይሚያህ -አላህ ይዘንላቸው፡- «ከዐስር በፊትን በተመለከተ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ከዐስር በፊት ይሰጣዎቹ ነበር ብሎ የተናገረ አንድም የለም። አለ ከተባለም በሐዲሁ ላይ ድክምት እንዲውም ስህተት የሆነ ካልሆነ በስተቀር ምንም የለም።» ብለዋል። አል-ፈታዋ ቅጽ ፡ 23 ገጽ፡ 125።

ትክክለኛው -አላህ ይበልጥ ዐዋቂ ነው፡- ከዐስር በፊት የተገደበ የሱንና ሰላትን መስገድ ነቢያዊ ፈለግ አይደለም። ስለዚህ ይህ ጉዳይ ያልተገደበ ይሆናል። በዚህም መሰረት ሰላት መስገድ ክልክል ከሆነበት ወቅት ውጭ ልክ በማንኛውም ወቅት እንደሚሰገደው የፈለገ ሰው ሁለት ረከዐህ ወይም ከዚያ በላይ በራሱ ፍላጎት ሊሰግድ ይችላል። ነገር ግን የተገደበ የሆነ ሰላት ከዐስር ሰላት በፊት የለም።

የአል-ዐስር ሰላት ወቅት ስንናዎች

◆ የንጋትና የምሽት አዝካሮች

የጠዋትና የምሽት አዝካሮች ወቅት ከመቼ ይጀምራል?

◆ የንጋት አዝካር ወቅት:-

ትክክለኛው ጉሐ ከቀደደበት ወይም የፈጅሮ ሰላት ከገባበት ጊዜ አንስቶ ይጀምራል። ሙአዚኑ ለፈጅሮ ሰላት አዛን ካደረገበት ጊዜ አንስቶ የጠዋት ዚከር ይጀምራል። ይህ የአጠቃላይ ዑለሞች -ለሁሉም አላህ ይዘንላቸው- የጋራ ሃሳብ ነው።

◆ የምሽት አዝካር ወቅት:-

ይበልጥ ሚዛን የሚደፋው -አላህ ይበልጥ ዐዋቂ ነው-፣ ከዐስር በኋላ ጸሐይ እስከምትጠልቅበት ድረስ ባለው ጊዜ ውስጥ ይጀምራል የሚለው ነው። ጸሐይ ከጠለቀች በኋላም ማለት ይቻላል (ይበቃል)።

የአል-ዐስር ሰላት ወቅት ስንገምት
ቶጫላላ ተቀው ትህህ

ስድስተኛ፡ - የመግራብ ሰላት ወቅት

በውስጡ በርካታ ነጥቦች አሉ፡-

◆ የመጀመሪያው ነጥብ፡ - በመግራብ የመጀመሪያ ወቅት ላይ ሕጻናትን መሰብሰብ

◆ ሁለተኛው ነጥብ፡ - በመግራብ የመጀመሪያው ወቅት ላይ በሮችን መዝጋትና -በእጅጉ የላቀውን- አላህን ማውሳት፡፡

እነዚህ ሁለት ተግባራት መፈጸም ከሸይጣኖችንና ከአጋንንት መጠበቂያ ነው። በመግራብ የመጀመሪያው ወቅት ሕጻናትን መሰብሰብ በዚያ ወቅት ከሚሰራጩ ሸይጣኖች ሕጻናቱን መጠበቂያ ነው። በዚህ ወቅት ላይ በሮችን መዝጋትን -እጅግ የላቀውን- አላህን ማውሳት እንዲሁ መጠበቂያ ነው። ስንት ሕጻናት ናቸው በዚህ ወቅት ሳይከለከሉ በሸይጣኖች የተለከፉት። ይህ ዓይነቱ ኢስላም ለሕጻናቱና ለቤታችን ያደረገው ትልቅ እንክብካቤና ጥበቃ እንዴት አያስደስትና አያስገርም!

የአል-መግራብ ሰላት ወቅት ስነናዎች

ለዚህ ማስረጃው፡ -

ጀበር ኢብን ዐብዲላህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ “የምሽቱ ክፍል ሲሆን -ስታመሹ- ሕጻናቶቻችሁን ሰብስቡ፡፡ በርግጥ ሸይጣኖች በዚህ ጊዜ ይሰራጫሉ፡፡ ከምሽቱ የተወሰነ ጊዜ ሲያልፍ ተወዋቸው፡፡ በሮችን ዝጉ፡፡ አላህንም አውሱ፡፡ በርግጥ ሸይጣን የተዘጋጋ ቤት አይክፍትም፡፡” ብለዋል፡፡ ቡኻሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (3304)፤ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2012) ላይ ዘግበውታል፡፡

ሕጻናትን መሰብሰብና በሮችን መዝጋት የሚወደድ ተግባር ከመሆኑ አንጻር ነው ተግባራዊ የሚሆነው፡፡ ፈታዋ ለጅነቱ አድ-ዳኢ መሆን ቅጽ፡ 26 ገጽ፡ 317፡፡

♦ ሰሰተኛው ነጥብ፡- ከመግራብ ሰላት በፊት ሁለት ረከዐዎችን መስገድ

ዐብዲላህ ኢብን መገፍፊል -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ “ከመግራብ በፊት ስገዱ” አሉና ሰዎች ነቢያዊ ፈለግ አድርገው እንዳይዙት ጠልተው በሰሰተኛው ላይ፤ “ለፈለገ ሰው፡፡” አሉ፡፡» ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1183) ላይ ዘግበውታል፡፡

እንዲሁ በእያንዳንዱ አዛንና ኢቃመህ መካከል ሁለት ረከዐዎችን መስገድ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

እነዚህ ሁለት ረከዐዎች እንደፈጅር፤ ዙህር ዓይነት ከሆኑ ብርቱ የሆኑ የሱንና ሰላቶችን መስገድ እነዚህን ሰላቶች ያብቃቃል፡፡ ወይም ሰውዬም መስጂድ ተቀምጦ ከሆነና ሙአዚኑ ለዐስር ወይም ለዲሻእ ሰላት አዛን ያደረገ እንደሆነ ተነስቶ ሁለት ረከዐዎችን መስገዱ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

ለዚህ ማስረጃው፡ -

ዐብዲላህ ኢብን አል-መገፍፊል አል-ሙዘኒይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-ሶስት ጊዜ፤ “በእያንዳንዱ ሁለት አዛኖች መካከል ሰላት አለ፡፡” አሉና በሰሰተኛው ላይ፤ “ለፈለገ ሰው” አሉ፡፡ ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (624)፤ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (838) ላይ ዘግበውታል፡፡

የአል-መግራብ ሰላት ወቅት ሱንናዎች

ከመግራብ በፊትና በእያንዳንዱ ሁለት አዛኞች መካከል የሚሰገዱት ሁለት ረከዎች ብር እንደሆኑት የሱንና ሰላቶች አይደሉም። ምናልባትም አንዳንድ ጊዜ ሊተዉ ይችላሉ። ለዚህም ነው ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በሐዲሣቸው ላይ ሰዎች ነቢያዊ ፈለግ አድርገው እንዳይዙት በመጥላት “ለፈለገ ሰው” ያሉት።

አራተኛው ነጥብ፡ - ከዲቫኦ ሰላት በፊት መተኛት ይጠላል

አቢ በርዘተ-ልአስለሚይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸው ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ዲቫኦን ማዘግየት ይወዱ ነበር።» ብለዋል። እንዲህም ብለዋል፤ «ከአሷ -(ከዲቫኦ)- በፊት መተኛትንና ከአሷ በኋላም ንግግርን ይጠሉ ነበር።» ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (599)፤ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (647) ላይ ዘግበውታል።

ከመግራብ ወቅት ማለትም ከዲቫኦ በፊት መተኛት የተጠላበት አብይ ምክንያት (ምስጢር) መተኛቱ የዲቫኦ ሰላትን ያሳልፋል ተብሎ ስለሚታሰብ ነው።

◆ በቀንና በሌሊት ንስሐ ማድረግ ለአንድ የአላህ ባሪያ የሁሉ ነገር ቁልፍ ነው። በንስሐ ውስጥ ይህ የአላህ ባሪያ ወደአላህ የሚያደርገው ጉዞ የተስተካከለ እንዲሆን የሚረዳ ምክንያት የሆነ ነገር አለ። ነቢዩ (የአላህ ሰላምታና እዝነት በእሳቸው ላይ ይሁን)፤ «የላቀ ልአልና ክብር የተገባው አላህ በቀን ውስጥ ሃጢአት የፈጸመ ሰው ንስሐ አድርጎ ወደርሱ ይመለስ ዘንድ እጆቹን ሌሊት ላይ ይዘረጋል። ሌሊት ላይ ሃጢአት የፈጸመ ሰው ንስሐ አድርጎ ወደርሱ ይመለስ ዘንድ እጆቹን ቀን ላይ ይዘረጋል።» ብለዋል።

የአል-መግራብ ሰላት ወቅት ሱንናዎች

ሰባተኛ፡- የሚሻሻል ሰላት ወቅት

በውስጡ በርካታ ነጥቦች አሉ፡-

አንደኛው ነጥብ፡- ከሚሻሻል ሰላት በኋላ ንግግርና ተሰብስቦ መቀመጥ ይጠላል

ከዚህ በላይ ባሳለፍነው የአቡ በርዘተ-ልአስላሚይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሥ ውስጥ፡፡«ከእሷ -(ከሚሻሻል)- በፊት መተኛትንና ከእሷ በኋላም ንግግርን ይጠሉ ነበር፡፡» የሚል ሰፍሯል፡፡

-አላህ ይበልጥ ዐዋቂ ነው- የተጠላበት ምክንያት፡- ሰውዬው እንቅልፍ መተኛቱ ይዘገያል፡፡ ስለዚህም የሱብሒ ሰላት የመጀመሪያ ወቅት ወይም ሌሊት ላይ ተነስቶ የመስገድ ልምዱ እንዳያልፈው ስለሚፈራ ነው፡፡

የአል-ሚሻሻል ሰላት ወቅት ሱንናዎች

◆ **ሁለተኛው ነጥብ: - ተከትለው በሚሰጡ ሰዎች ላይ ምንም ችግር የማያስከትል እስከሆነ ድረስ በዲቫእ ሰላት ላይ በላጩ ሰላቱ መዘግየቱ ነው። :**

ለዚህ ማስረጃው፡ -

ዓኢሸህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው። «ከእለታት አንድ ቀን ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- አብዛኛው የሌሊት ክፍል እስከሚያልፍና መስጂድ ውስጥ ያሉት ሁሉ እስኪተኙ ድረስ ብቅ ሳይሉ ቀሩ። ከዚያ ሊሰጡ ወጡና፤ “በሕዝቦቼ ላይ ማስቸገር ባይሆንኝ ኖሮ በርግጥ ወቅቱ ይህ ነው።” አሉ።» ብለዋል። ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (638) ላይ ዘግበውታል።

በዚህ ላይ ነቢያዊ ፈለጉ የሴት መብትን በተመለከተ በጀማሪያ ሰላት የልተሳሰረች በመሆኗ ችግር እስከሌለባት ድረስ የዲቫእ ሰላትን ማዘግየቷ ነው። እንደዚሁ አንድ ወንድ ለምሳሌ በጉዞ ላይ ወይም በሌላ ምክንያት በጀማሪያ ከመስጊድ ጋር ያልተሳሰረ ከሆነ የዲቫእ ሰላትን ማዘግየቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

◆ **በየሌሊቱ የአል-ኢኸላስን ምዕራፍ ማንበብ (መቅራት) ከሱንናዎች መካከል አንዱ ሱንና ነው። :**

ከአቢ ኦድ-ደርዳእ (አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው) እንደተላለፈው ነቢዩ (ሰ.ወ)፤ «ከመካከላችሁ አንዳችሁ በአንድ ሌሊት የቁርአንን ሲሶ ከመቅራት ይሳነፉልን?» አሉ። ፡ ሰላቶችም፤ «እንዴት ነው የቁርአንን ሲሶ ሊቀራ የሚችለው?» አሉ። እሳቸውም፤ «ቁል ሁውልላሁ አሐድ የቁርአንን ሲሶ ትስተካከላለች። ።» አሉ። ሙስሊም (811)፤ ይህንኑ ሐዲሁ በፕሪ ከአቢ ሰዲድ አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይቀበላቸው በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (5015) ዘግበውታል።

የአል-ዲቫእ ሰላት ወቅት ሱንናዎች

የመኝታ ነቢያዊ ፈለጎች

መኝታ በርካታ ነቢያዊ ፈለጎች አሉት፡-

1 በመኝታ ወቅት በሮችን መዘጋት፡-

ጃቢር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “ስትተኙ መብራቶችን አጥፋ፤ በሮችን ዝጉ፤ ማጠጫዎችን አስደግፉ፤ ምግብንና መጠጥን ሸፍኑ፡፡” ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (5624)፤ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2012) ላይ ዘግበውታል፡፡

በሮች እንዲዘጉ የታዘዘበት ምስጢሩ፡- ከዚህ በላይ በጃቢር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሁ ላይ እንደሰፈረው ሸይጣኖች እንዳይገቡ ነው፡፡ በዚህ ሐዲሁ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ብለዋል፡፡

“በሮችን ዝጉ፤ የአላህ ሥም አውሱ፤ በርግጥ ሸይጣን የተዘጋ በርን አይከፍትም፡፡ ፡፡ ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (5623)፤ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2012) ላይ ዘግበውታል፡፡

2 ከመተኛት በፊት እሳትን ማጥፋት

ከዚህ በላይ በሰፈረው የጃቢር -የአላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሁ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “ስትተኙ መብራቶችን አጥፋ፡፡” ብለዋል፡፡

ኢብን ዑመር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “በምትተኙበት ወቅት እሳትን በቤታችሁ ውስጥ አትተው፡፡” ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (2015) ላይ ዘግበውታል፡፡

ስለዚህ እዚህ ላይ እንዲያበራ ክር ያለበት ኩራዝ ወይም ማሾ ለአብነት ተጠቀሰ እንጂ ከዚህ ጋር በማዛመድ ማንኛውም ለቃጠሎ ምክንያት የሚሆንን ነገር በዚህ ሥር በማካተት መጥፋት ይኖርበታል፡፡ ምክንያቱም ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንደነገሩን እሳት በርግጥ ለኛ ጠላት ነው፡፡

በዚህ መሰረትም፡- አንድ ሰው እሳቱ ምንም እንደማይለው ደህንነት የሚሰማው ከሆነና በዙሪያው እሱን የሚያባብስ ነገር የሌለ መሆኑን ካረጋገጠ በዚህ ጊዜ መተወ ምንም ችግር የለውም፡፡ ድንጋጌውም በመኖሩና ባለመኖሩ ላይ ነው፡፡

የአል-ጊቸን ሰላት ወቅት ሱንናዎች

3 ከመተኛት በፊት ወዳጅ ማድረግ

اللهم انى اسلمت وجهى اليك

በራእ ኢብን ማዲብ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “መኝታህ ላይ ለመጋደም ስትፈልግ ለሰላት እንደምታደርገው ወዳጅ አድርግ፡፡ ከዚያ በቀኝ ጎንህ ተጋደም፡፡ ከዚያ አልላሁምም አስለምቱ ወጅሂ ኢለይከ... የሚለው በል፡፡” አሉ፡፡ ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (247)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2710) ላይ ዘግበውታል፡፡

4 የሚተኛበትን ፍራሽ ከመተኛቱ በፊት ማራገፍ

بِاسْمِكَ رَبِّ وَضَعْتُ جَنْبِي

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “አንዳንችሁ ወደመኝታው ካመራ በውስጠኛው ሽርጡ ፍራሹን ያራግፍ፡፡ በእሱ ላይ ምን እንደተተወ አያውቅም፡፡ ከዚያም ቢስሚክልላሁምም ወደፊት ጀንቢ ይበል... ይበል፡፡” ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6320)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2714) ላይ ዘግበውታል፡፡

ከዚህ በላይ ከሠፈረው በውስጠኛው ሽርጡ ፍራሹን ማራገፍ ነቢያዊ ፈለግ እንደሆነ ግልጽ ይሆንልናል፡፡ በዚህም መሰረት ማራገፉ ሶስት ጊዜ ሲሆን የአላህን ስም ማውሳትም ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

በላጩ በውስጠኛው ልብስ ማራገፍ ነው፡፡ ከዑለሞች መካከል በማንኛውም ነገር ማራገፍ ይቻላል ያሉ ሲኖሩ ዋናው ቁም ነገሩ የፍራሹ መራገፍ ነው፡፡ ይህን ካሉት ዑለሞች መካከል ኢብን ጀብረይን -አላህ ይዘንላቸው- ሲሆኑ እሳቸውም፡ «በውስጥ ሽርጥ ማራገፍ መስፈርት አይደለም፡፡ ፍራሹን ሁሉ የሚያራግፈው ቢሆንም ወይም በጥምጣም ወይም ወ.ዘ.ተ በመሳሰሉት ቢያራግፈው የታሰበው ተፈጻሚ ሆኗል፡፡» ብለዋል፡፡ የእሳቸውን ፈታዋ በቁጥር (2693) ይመልከቱ፡፡

5 በቀኝ ጎን መተኛት

6 ቀኝ መዳፉን በቀኝ ጉንጨፍ ሥር ማስቀመጥ

اللَّهُمَّ انى اسَلَمْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ

ለነዚህ ለሁለቱ ማስረጃ የሚሆነው ሐዲሥ አል-በራእ ኢብን ማዲብ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-

የአል-ሚኸእ ሰላት ወቅት ሱጉናዎች

፣ “መኝታህ ላይ ለመጋደም ስትፈልግ ለሰላት እንደምታደርገው ወዲያ አድርግ፡፡ ከዚያ በቀኝ ጎንህ ተጋደም፡፡ ከዚያ አልላሁምም አስለምቱ ወጅሂ ኢሊይክ...የሚለው በል፡፡” አሉ፡፡ ብለዋል፡፡ ፡ ሐዲሡን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (247)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2710) ላይ ዘግበውታል፡፡

ሐዘይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት፣ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ምሽት ላይ ለመተኛት ወደመኝታ ሥፍራቸው ላይ ሲተኙ መዳፋቸውን ከጉንጫቸው ሥር ያደርጉ ነበር፡፡ » ሐዲሡን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6314) ላይ ዘግበውታል፡፡

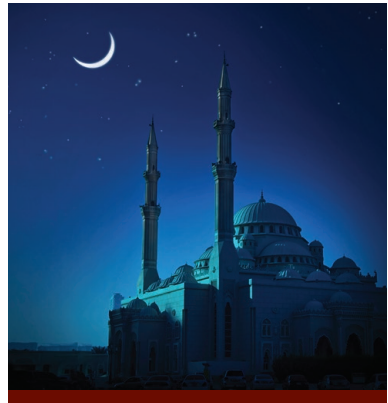
7 የመኝታ አዝካሮችን ማለት

ለመኝታ ከቁርአንና ነቢያዊ ፈለግ የተወሰዱ አዝካሮች አሉ፡፡

1 ከቁርአን ከተወሰዱ፡ -

1> አየቱ-ልኩርሲይን መቅራት

በመኝታ ወቅት አየቱ-ልኩርሲይን መቅራት ነቢያዊ ፈለግ ከመሆኑ በተጨማሪ ለሚለው ሰው እስኪያነጋ ድረስ ከሸይጣን መጠበቂያውም ነው፡፡

ለዚህ ማስረጃው፡- የአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ከዘካ ንብረት ላይ ከሚሰርቀው ጋር የነበራቸው ታሪክ ነው፡፡ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፣ “ምርኮኛህ ትናንተና ምን ሰራ?” አሉኝ፡፡ እኔም፡- የአላህ መልእክተኛ ሆይ! አላህ በርሱ ሊጠቅመኝ የሚችልበትን ቃላት ሊያስተምረኝ ወሰነ፡፡ እንዲሄድ አደረግኩት አልኳቸው፡፡ እሳቸውም፣ “ምንድን ነች እሷ?” አሉኝ፡፡ እኔም፡- «ወደመኝታህ ከመጣህ አየቱ-ልኩርሲይን

{اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ} አንቀጹን እስከምትጨርስ ድረስ ቅራ፡፡ ካንተ ላይ በርግጥ ከአላህ የሆነ ጠባቂ ፈጽሞ አይለይም፡፡ እስከምታነጋ ድረስም ሸይጣን አይቀርብህም፡፡ እነርሱ በመልካም ነገር ላይ ተነሳሽ የሆኑ ናቸው፡፡» አላኝ አልኳቸው፡፡ ነቢዩም -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፣ “እሱ በጣም ውሸታም ሆኖ ሳለ እውነቱን ነግሮሃል፡፡ አባ ሁረይራህ ሆይ! ለሶስት ቀናት ማንን ታናግር እንደነበር ታውቃለህን?” አሉኝ፡፡ እኔም፡- ፈጽሞ አላውቅም አልኳቸው፡፡ እሳቸውም፣ “ያ ሸይጣን ነው፡፡” አሉኝ፡፡ ብለዋል፡፡ ሐዲሡን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2311) በሐዲሡ ላይ ሃሳብ ሰጥተው ሲዘግቡት አን-ነሳኢይ በአስ-ሱነኑ-ልኩብራ መጽሐፋቸው በቁጥር (10795) ላይ ዘግበውታል፡፡

የአል-ሚንጎን ሰላት ወቅት ሱንናዎች

2> ከአል-በቀራህ ምዕራፍ የመጨረሻዎቹን ሁለት አንቀጾች መቅራት

አቢ መስወድ አል-አንሳሪይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፤ “በአንድ ምሽት እነዚህ ሁለት አንቀጾች ከአል-በቀራህ ምዕራፍ የቀራ ከሁሉ ነገር ይብቃቁታል፡፡” ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (4008)፤ ሙሰሊም ደግሞ በቁጥር (807) ላይ ዘግበውታል፡፡ ሁለቱ የአል-በቀራህ ምዕራፍ የመጨረሻ አንቀጾች በተለይ በመኝታ ላይ ከሚባሉት አዝካሮች መካከል የሚቀመጡ ሳይሆን በምሽት ላይ የሚቀሩ የቁርአን አንቀጾች ናቸው፡፡ እነዚህን ሁለት አንቀጾች ምሽት ላይ ያልቀራቸውና መኝታው ላይ ያስታወሳቸው ሰው በዚያ ወቅት ይቅራቸው፡፡

(ይብቃቁታል) በሚለው ቃል ትርጓሜ ላይ ዑለሞች በሃሳብ ተለያይተዋል፡፡ ይኸውም፡-

ከሌሊት ሰላት ይብቃቁታል ማለት ነው የተባለ ሲሆን ከሸይጣን ይከለክሉታል ማለት ነው ተብሏልም፡፡

እንደዚሁ ከስህተት ይከለክሉታል ተብሏል፡፡ ሁሉም እንደሚሆን አን-ነወዊይ -አላህ ይዘንላቸው- አስሩረዋል፡፡ ሸርሐ አን-ነወዊይ ሊሙሰሊም የአል-ፋቲሐና የአል-በቀራህ ምዕራፍ መደምደሚያዎች... በሚለው ምዕራፍ ሥር ሐዲሥ ቁጥር (808)ን ይመልከቱ፡፡

3> የአል-ኢኸላስንና የአል-ሙዐውዊዘተይን በመዳፎች ላይ መቅራት፤ በመዳፎቹ ላይም እትፍ እትፍ ማለት ከዚያ ሶስት ጊዜ በእነሱ (በመዳፎቹ) ሰውነትን ማበስ፡፡

ለዚህ ማስረጃው፡ -

ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው-፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በየምሽቱ ወደመኝታቸው ሲሄዱ ሁለቱን መዳፎቻቸውን ይሰበስቡና እትፍ እትፍ ይለባቸዋል፡፡ በውስጣቸውም፤

{قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} وَ {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ} وَ {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ}

“ቁል ሁው-ልላሁ አሐድ”ን፤ “ቁል አዑዉዘ ቢርብቢ-ልፈለቅ”ንና “ቁል አዑዉዘ ቢረብቢ-ንናስ”ን ይቀሩባቸዋል፡፡ ከዚያም የቻሉትን ያህል ሰውነታቸውን ያብሱባቸዋል፡፡ ከራሳቸው፤ ከፊታቸውና ከፊት ለፊት ካለው ሰውነታቸውም ማበስን ይጀምሩባቸዋል፡፡ ይህን ሶስት ጊዜ ይፈጽሙ ነበር፡፡” ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (5017) ላይ ዘግበውታል፡፡

ከዚህ ካሳለፍነው ሐዲሥ የምንቀስመው፡ - ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ይህን ነቢያዊ ፈለግ ተግባራዊ ያደርጉ እንደነበር ነው፡፡ ይህንንም «በየምሽቱ» ብለው ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በተናገሩት ሐዲሥ ላይ እናገኛለን፡፡ ይህን ነቢያዊ ፈለግ ይተገብሩ ነበር ማለት መዳፎቻቸውን ስብስበው ከዚያ የአል-ኢኸላስንና የአል-ሙአውዊዘተይን ምዕራፍች ካነበቡ በኋላ እትፍ እትፍ ይሉባቸዋል ከዚያ ከራሳቸውና ከፊታቸው በመጀመር የቻሉትን የሰውነታቸውን አካል ያብሱባቸዋል፡፡ ይህንንም ሶስት ጊዜ ይፈጽሙ ነበር፡፡

የአል-ዒሻሻ ሰላት ወቅት ሱንናዎች

4> የአል-ካፊሩዉንን ምዕራፍ ማንበብ

ዑርወህ ኢብን ነውፈል ከአባታቸው -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ለነውፈል፡ “{قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ} ቅራ:: በማጠናቀቂያዎ ላይም ተኛ:: በእርግጥ እሷ ከሺርክ ነጻነት ነች::” ብለዋቸዋል::» ብለዋል:: ሐዲሁን አሕመድ (21934)፣ አቡ ዳዉድ በቁጥር (5055)፣ አት-ቲርሚዚይ በቁጥር (3403) ላይ የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይም -አላህ ይዘንላቸው- የሐዲሁን በመልካም ደረጃ ላይ መገኘት አረጋግጠዋል::

2> ከነቢያዊ ፈለጎች የተሰወዱ ዱዓዎች በርካታ ናቸው:: ከእነርሱ መካከልም:-

1> بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمْوَتٌ وَأَحْيَا

“ቢስሚኪአላህ አሙቱ ወአሕያ:: /አላህ ሆይ! በስምህ እሞታለሁ፣ ሕያው እሆናለሁም::” ቡኸሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (6324) ላይ ከሐዲዬፈህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል::

2> اللَّهُمَّ خَلَقْتَ نَفْسِي وَأَنْتَ تَوَفَّاهَا، لَكَ مِمَاتُهَا وَمَحْيَاهَا، إِنَّ أَحْيَيْتَهَا فَاخْفِظْهَا، وَإِنْ أَمَتَّهَا فَاعْفُ رَ لَهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ

“አላህምመ አንተ ኸለቅተ ነፍሲ ወአንተ ተወፋሃ ለከ መማቱሃ መወሕያሃ ኢን አሕየይተሃ ፈሕፈዝሃ ወኢን አመትተሃ ፈግፊር ለሃ አልላሁምመ ኢንኒ አስአሉኩ-ልዓፊየህ::/አላህ ሆይ! ነፍሴን ፈጠርካት፣ አንተው ነህ የምትገድላት፣ መሞቻዎም፣ ሕያውነቷም ላንተ ነው:: ሕያው ካደረግካት ጠብቃት:: ከገደልካት ምሕረት አድርግላት:: አላህ ሆይ! በርግጥ ጤንነትን እጠይቅሃለሁ::” ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (2712) ላይ ዘግበውታል::

3> اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ وَرَبَّ الْأَرْضِ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ ، فَالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوَى ، وَمُنزِلِ النَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ ، اقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ

“አላህምመ ረብብ-ስሰማዋቲ ወረብብ-ልአርዲ ወረብብ-ልዐርሺ-ልዐዚይም ረብብና ወረብብ ኩልሊ ሸይእ ፋሊቁ-ልሐብቢ ወ-ንነዋ ሙንዚሊ-ትተውራቲ ወልኢንጂሊ ወልፉርቃን አዑዙ ቢከ ሚን ሸርሪ ኩልሊ አንተ አኸዙን ቢናሲየቲሂ አልላሁምመ አንተ-ልአውወሉ ፈለይሰ ቀብለከ ሸይኡን ወአንተ-ልአኸሩ ፈለይሰ በዐደከ ሸይኡን ወአንተ-ዝዛሂሩ ፈለይሰ ፈውቀከ ሸይእ ወአንተ-ልባጢኑ ፈለይሰ ዱዉኒከ ሸይእ ኢቅዲ ዐንና-ድደይነ አግኒና ሚነ-ልፈቅር:: /የሰማያት፣ የምድር፣ የላቀው ዐርሽ ጌታ፣ ጌታችንና የሁሉም ነገር ጌታ የሆንከው፣ አንተ ፍሬንና በቆልተን ፈልቃቂ፣ ተውራትን፣ ኢንጂልንና ቁርአንን የምታወርድ የሆንከው

የአል-ዒቫን ሰላት ወቅት ስገናዎች

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

አላህ ሆይ! አንተ አናቱን ያዥ የምትይዝ በሆንከው ባንተ ከሁሉም ነገር ተንኮል እጠበቃለሁ። አላህ ሆይ! አንተ የመጀመሪያው ነህ ካንተ በፊት ምንም ነገር የለም። አንተ ግልጹ ነህ ከበላይህ ምንም ነገር የለም። አንተ ስውሩ ነህ ካንተ ውጭ ምንም ነገር የለም። እዳችንን ክፈልገን። ከድህነትም አብቃቃን።” ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2713) ላይ ዘግበውታል።

4> بِاسْمِكَ رَبِّ وَضَعْتَ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنَّ أَمْسَكْتَ نَفْسِي فَأَرْحَمَهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَأَحْفَظْهَا بِمَا تَخَفُظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ

“ቢስሚክ ረብቢ ወደዕቱ ጀንቢ ወቢክ አርፈውህ ኢን አምሰክተ ነፍሲ ፈርሐምሃ ወኢን አርሰልተሃ ፈሐፈሐሃ ቢማ ተሐፈዙ ቢሂ ዒባደክ-ስሳሊሐይን። / ጌታዬ ሆይ! በስምህ ጎኔን አሳረፍኩ። ባንተም አነሳዋለሁ። ነፍሴን ከያዝክ እዘንላት። ከለቀቅካት መልካም ባሮችህን በምትጠብቅበት ጠብቃት።” ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6302)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2714) ላይ ዘግበውታል።

4> الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا، وَكَفَانَا وَأَوَانَا، فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُؤْوِي

“አልሐምዱሊልላሂ-ልለዚ አጥዐመና ወሰቃና ወከፋና ወአዋና ፈከም ሚምመን ካፊየ ለሁ ወላ መእዊ። /ለመገባን፣ ላጠጣን፣ ለጠበቀን፣ መጠጊያ ለሰጠን ለዚያ ለአላህ ምስጋና ይሁን። የሚጠብቀውም ሆነ መጠጊያ የሌለው ስንቱ ይኖር ይሆን።” ሙሉ ሐዲሁን አነስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው። «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ወደመኝታቸው ሲሄዱ፣ “አልሐምዱሊልላሂ...” ይሉ ነበር።» ብለዋል። ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2715) ላይ ዘግበውታል።

6> اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ

“አልላሁምመ ቂኒ ዐዛበክ የውመ ተብዐሁ ዒባደክ። /አላህ ሆይ! ባሮችህን በምትቀሰቅበት ቀን ካለው ቅጣትህ ጠብቀኝ።” ሐዲሁን አሕመድ በሐዲሥ ቁጥር (18660) የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይም ትክክለኛነቱን አረጋግጠዋል። ስሊሐ-ልጃሚዕ ቅጽ ፡ 2 ገጽ፡ 869።

7> ሰላሳ ሶስት ጊዜያት ተሰቢሕና ተሕሚድ (አላህም ከከንቱና ውድቅ ከሆኑ ንግግሮች ማጥራትና አላህን ማመስገን) እንዲሁም ሰላሳ አራት ጊዜ ተክቢር (አላህን ማላቅ)።

አንድ ሰው ለመተኛ ሲፈልግ ሰላሳ ሶስት ጊዜያት ተሰቢሕና ተሕሚድ (አላህም ከከንቱና ውድቅ ከሆኑ ንግግሮች ማጥራቱና አላህን ማመስገን) እንዲሁም ሰላሳ አራት ጊዜ ተክቢር (አላህን ማላቅ) ነቢያዊ ፈለግ ሲሆን ትሩፋቱም የላቀ ነው። ይኸውም ለሰውነት ብርታት ይሰጣል።

ለዚህም ማስረጃው፡ - ዐሊይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ፋጢመህ በመጅ ምክንያት እጅ ላይ የሚደርሰውን ጉዳት አቤት አለች። ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ወደምርኮኞች መጥተዋል። ወደእሳቸው ዘንድ አላገኘቻቸውም። ዓኢሻን አገኘች። ሁኔታውን ነገረቻት። ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሲመጡ ፈጢመህ ወደእሷ ዘንድ እንደመጣች ነገረቻቸው። ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ

የአል-ዒ-ሻሻ ሰላት ወቅት ሱንናዎች

ይሁን- መጡ። መኝታችንን ይዘናል። ለመሳት ዳዳን። ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- “በበታችሁ ላይ ሁኑ።” አሉን። የእግራቸውን ቅዝቃዜ ደረጃ ላይ እስኪሰማኝ ድረስ በመካከላችን ተቀመጡ። ከዚያም፣ “ከጠየቃችሁት የተሻለ ነገር ላስተምራቸሁን? መኝታችሁን ስትይዙ አላህን ሰላሳ አራት ጊዜ ታልቃላችሁ፤ ከከንቱና ውድቅ ከሆኑ ንግግሮች ሰላሳ ሶስት ጊዜ ታጠፋታልችሁ። ሰላሳ ሶስት ጊዜ ታመሰግኑታላችሁ። ይኸችሁ ከአግልጋይ ለናንተ የተሻለ ነው።” አሉ።። ብለዋል። ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሥ ቁጥር (3705)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2727) ላይ ዘግበውታል።

በሌላ ዘገባ ዐሊይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፤ «ከነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ከሰማሁት በኋላ ፈጽሞ አልተውኩትም።» ብለዋል። «በሰፊን ሌሊትም ቢሆን?» ተባሉ። እሳቸውም፣«በሰፊን ሌሊትም ቢሆን» አሉ። ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሥ ቁጥር (5362)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2727) ላይ ዘግበውታል።

8> اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَجْهِي إِلَيْكَ ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ ، رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ. لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، أَمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ، وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ

“አልላሁም መ ኢንኒ አስለምቱ ወጅሂ ኢለይክ ወፈውድቱ አምሪ ኢለይክ፣ ወአልጀእቱ ዘሀሪ ኢለይክ ረግበተን ወረሀበተን ኢለይክ ላመልጀአ ወላ መንጃ መንከ ኢልላ ኢለይክ አመንቱ ቢኪታቢክ-ልለዚ አመንቱ ቢኪታቢክ-ልለዚ አንዘልት ወቢነቢይዩክ-ልለዚ አርሰልት። /አላህ ሆይ! ፊቴን ወዳንተ አሳልፌ ሰጠሁ። ጉዳዩን ወዳንተ አቤት አልኩ። ጀርባዬን ወዳንተ አስጠጋሁ። በፍላጎትና በፍራቻ ወዳንተ መጣሁ። ወዳንተው ካልሆነ በስተቀር በርግጥ መጠሪያና ካንተ መሸሽያ የለም። በዚያ ባወረድከው መጽሐፍህና በላከው ነቢይህም አመንኩ።” ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሥ

◆ አላህን ማውሳት መጠበቂያ ምሽግ፣ ልብን ሕያው ማድረጊያ ምክንያት ናቸውና አላህን ከሚያወሱ ሰዎች መካከል አንዱ ሆኑ። የአላህ መልእክተኛ (የአላህ ሰላምና እዝነት በእሳቸው ላይ ይሁን)፣ ጌታውን የሚያወሳና ጌታውን የማያወሳ ሰው ምላሊያቸው ልክ ሕይወት እንዳለውና እንደሞተ ሰው ነው።። ብለዋል።

የአል-ሚቸን ሰላት ወቅት ሱንናዎች

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

ዘገባ ቁጥር (247)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2710) ላይ ዘግበውታል። በሐዲሁ መጨረሻ ላይ፣ “-በምድር ላይ የመጨረሻ ንግግር ሁሉም አድርገው። በዚያች ሌሊት ከሞትክ አንተ በኢስላም ላይ ሆን ሞተሃል።” ያሉ ሲሆን በሌላ የሙስሊም ዘገባ፣ “ካነጋህም በመልካም ነገር ላይ አንግተሃል።” ብለዋል የሚል ዘገባ ተዘግቧል።

በዚህ ሐዲሁ ላይ ሌላ ነቢያዊ ፈለግ እናገኛለን። ይኸውም፡- አንድ ሰው ይህን ዚክር ከመተኛቱ በፊት የሚናገረው የመጨረሻ ንግግር ሊያደርገው ይገባል። ምናልባት በዚያ ሌሊት ላይ ቢሞት ትልቅ ምንዳ ይታሰብለታል። በኢስላም ተፈጥሮ ላይ ሆነው ከሞቱት ጋር ይሆናል። በሌላ አነጋገር ቀጥተኛ በሆነው በኢብራሂም -የአላህ ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ፈለግ ላይ ሞቷል። ካነጋ ደግሞ በመልካም ሲሳዩና ስራው ላይ ሆኖ ይሞታል። ይህ አነጋገር ከዚህ በላይ ካለፉት ሁሉ የተሻለና ሁሉንም ነገሮች ያጠቃለለ ነው። -አላህ ይበልጥ ዐዋቂ ነው።።

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ لَكَ بِذُنُوبِي فَأَغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

በዚህ ላይ ትኩረት ሊደረግበት የሚገባው ነገር ቢሆን፡- ይህ አላህ የክብርና የልእልና ባለቤት የሆነው ጌታ የተመደቀበት የሆነ በእጅጉ የላቀ ዚክር ነው። የትልቅ ትሩፋት ሰብብም ነው። ቡኻሪና ሙስሊም ከሸድዳድ ኢብን አውስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በዘገቡት ሐዲሁ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፣ “የኢስቲግፋር የበላይ ማለት፡- አልላሁምም አንተ ርብሊ ላ ኢላህ ኢልላ አንተ ኸለቅተኒ ወአና ዐብዱክ ወአና ዐላ ዐህዲክ ወወዕዲክ ሙ-ስተጠዕቱ አው-ዙ ቢከ ሚን ሸርሪ ማ ሰንዕቱ አቡ-ወ-አ ለከ ቢኒዕመቲከ-ልለቲ ዐለይየ ወአቡ-አ ለከ ቢዘንቢ ፈግሬር ሊ ፈ ኢንነሁ ላየግሬሩ-ዝዙብ ኢልላ አንተ፣ /አላህ ሆይ! አንተ ጌታዬ ነህ ካንተ በስተቀር ሌላ አምላክ የለም። አንተ ፈጥረኸኛል። እኔ ባሪይህ ነን። እኔ በቻልኩት መጠን በቃል-ኪዳንህና በቀጠሮች ላይ ነኝ። ከፈጸምኩት ተንኮል ባንተ እጠበቃለሁ። በኔ ላይ ባንናጸፍኩው ጸገዎችህ ወዳንተ እመለሳለሁ። በወንጀሌም ወዳንተ እመለሳለሁ ወንጀሌን ማርልኝ። በእርግጥ ካንተ በስተቀር ወንጀሎችን የሚምር የለም።/ ማለትህ ነው። እውነት ነው ብሎ ያለ ከማምሸቱ በፊት በዚያ ቀኑ ከሞተ እሱ ከጀነት ሰዎች መካከል ነው። ሌሊት ላይ እውነት ነው ብሎ ያለ ሳያነጋ በፊት ከሞተ እሱ ከጀነት ሰዎች መካከል ነው።።” ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (6306) ላይ ዘግበውታል።

የ ተኛ ሰው በሚያየው ነገር ላይ ያሉ ነቢያዊ ፈለጎች

በአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ባስተላለፉትና ሙስሊም በዘገቡት ሐዲሁ ላይ እንደሰፈረው አንድ የተኛ ሰው የሚያየው ነገር ከሰላት ሁኔታዎች ውጭ አይሆንም። እነርሱም፡-

- 1 መልካም የሆነ ሕልም። እሱም ከአላህ የሆነ ብስራት ሲሆን ስነ-ስርአቶች አሉት። እነርሱን ወደፊት እንመለከታቸዋለን።

የአል-ዲቫን ሰላት ወቅት ሱንናዎች

2 የሚያሳዝን ሕልም፡- ይህ ከሸይጣን ሲሆን ማንኛውም የአላህ ባሪያ ስነ-ስርአቱን በትክክል ከፈጸመ ምንም ነገር አይጎዳውም፡፡ እነርሱን ወደፊት እንመለከታቸዋለን፡፡

3 ከመተኛቱ በፊት ሲያስበው የነበረውን በሕልሙ ያያል፡፡ ይህ ደግሞ ምንም ነገር አይደለም፡፡

◆ በዚህ ምዕራፍ ሥር ከመጡ ነቢያዊ ፈለጎች መካከል በበርካታ ሐዲሦች ላይ የመጣው፡-

አቢ ሰለሙህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፡- «በርግጥ የምታሳምመኝን ሕልም የማይ ነበርኩ፡፡ አባ ቀታዳህን አገኘሁና፡- የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “መልካም ሕልም ከአላህ ነው፡፡ አንዳችሁ የሚወደውን ሕልም ካየ ለሚወደው ሰው ካልሆነ በስተቀር አይናገር፡፡ የሚጠላው ሕልም ካየ በግራ ጎኑ ሶስት ጊዜ እትፍ እትፍ ይበል፡፡ ከሸይጣን ተንኮልና ካየው ሕልም ተንኮል በአላህ ይጠበቅ፡፡ ለአንድም ሰው አይናገር፡፡ ምንም አይጎዳውምና ነው፡፡” እስካሉ ድረስ የምታሳምመኝ የሆነችን ሕልም እመለከት ነበር፡፡» አልኩኝ» ብለዋል፡፡

አቢ ሰለሙህ እንዲህም ብለዋል፡ «ይህን ሐዲሥ እስከምሰማ ድረስ በእኔ ላይ ከተራራ የከበደ ሕልም አመለከት ነበር፡፡ ከዚያ ምንም ትኩረት አላደርግበትም፡፡» ሐዲሡን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (5747)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2261) ላይ ዘግበውታል፡፡ በሌላ ዘገባ ደግሞ፡ «መልካም ሕልም ከአላህ ነው፡፡ ሕልሞች ከሸይጣን ናቸው፡፡ አንዳችሁ የሚፈራው ሕልም ካየ በግራው በኩል እትፍ እትፍ ይበል፡፡ ከእሷ ተንኮል በአላህ ይጠበቅ፡፡ በእርግጥ እሷ ምንም አትጎዳውም፡፡” የሚል ተዘግቧል፡፡ ሐዲሡን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (3292)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2261) ላይ ዘግበውታል፡፡

ጃቢር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “ከሸይጣን ሶስት ጊዜ በአላህ ይጠበቅ፡፡ ከነበረበት ጎን ወደሌላኛው ይዙር፡፡” ብለዋል፡፡ ሐዲሡን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2262) ላይ ዘግበውታል፡፡

አቢ ሰዲይድ አል-ኸ-ድሪይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉትና ቡኸሪ ሐዲሡን እንደዘገቡት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “አንዳችሁ መልካም ሕልም ካየ እሷ ከአላህ ነች፡፡ በእሷ ሰበብ አላህን ያመስግን፡፡” ብለዋል፡፡ ሐዲሡን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (7045) ላይ ዘግበውታል፡፡

የአል-ጊቸን ሰላት ወቅት ሱንናዎች

በጊዜ የተወሰኑ ነቢያዊ ፈለጎች

ካለፉት ሐዲሦች ጥሩ ሕልም ያየ የሚከተለውን መተግበሩ ነቢያዊ ፈለግ እንደሆነ እንገነዘባለን፡፡ እነርሱም፡-

አንደኛ፡- በእሷ ሰባት አላህን ያመስግን፡፡

ሁለተኛ፡- ለሰዎች ስለእሷ ይናገር፡፡

የሚጠላውን ሕልም ያየ ሰው የሚከተለውን መተግበሩ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡-

አንደኛ፡- በግራው በኩል እትፍ እትፍ ይላል፡፡

ሁለተኛ፡- ሶስት ጊዜ ከሸይጣንና ካየው ነገር ተንኮል በአላህ መጠበቅ አለበት፡፡ ይህ ማለት ሶስት ጊዜ «አውዚ ቢልላሂ ሚኒ-ሸሸይጣኒ-ርረጂይም ወሚን ሸርሪሃ» ይላል፡፡

ሶስተኛ፡- ለማንም ሰው መናገር የለበትም፡፡ ይህ ከፈጸመም ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንደተናገሩት ምንም ጉዳት አታደርስበትም፡፡

አራተኛ፡- ከተኛበት ጎኑ ወደሌላኛው ይዛወራል፡፡ በጀርባው ተንጋሎ ከነበረ በጎኑ ይተኛል፡፡

አምስተኛ፡- ተነስቶ ሁለት ረከቦዎችን ይሰግዳል፡፡

ከዚህ በላይ ካሳለፍናቸው ሐዲሦች የምንቀስማቸው ቁም ነገሮች፡- የሙስሊም ሕልም ከኩባይነት አንዱ አካል ነው፡፡ ከሰዎች በሕልሙ ላይ እውነተኛ የሆነ ሰው ነቅቶም ቢሆን እውነተኛ የሆነ ሰው ነው፡፡ ይህ የእውነተኛነት ተጽእኖ ነው፡፡ በሙስሊም ላይ ያለው በረከት እንቅልፍ ላይ ሳለም ቀጣይ ነው፡፡

ሌሊት ላይ ከእንቅልፉ የነቃ ሰው ይህን ዚክር ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡-

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوْءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوْءُ لَكَ بِذُنُوبِي فَاعْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

ከዐ-ባደህ ኢብን አስ-ሳሚት -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፤ “ሌሊት ላይ ድንገት የነቃና ላ ኢሊህ አልለልላህ ወሕደሁ ላ ሸሪከ-ልላህ ለሁ-ልሙልኩ ወለሁ-ልሐምዱ ወሁወ ዐላ ኩልሊ ሸይኢን ቀዲይር አልሐምዱሊልላህ የሱብሐነ-ልላህ ወላ ኢላህ ኢልለልላህ ውልላሁ አክበር ወላ ሐውለ ወላ ቁውወተ ኢልላ ቢልላህ፡፡ /ከአላህ በስተቀር ሌላ አምላክ የለም፡፡ ብቻውን ነው፡፡ አጋር የለውም፡፡ ንግሥና ለሱ ነው፡፡ ምስጋናም ለእሱ ነው፡፡ እርሱ በሁሉም ነገር ላይ ቻይ ነው፡፡ ምስጋና ለአላህ ይሁን፡፡ ከከንቱና ውድቅ ንግግሮች አላህ በእጅጉ ጠራ፡፡ ከአላህ በስተቀር ሌላ አምላክ የለምም፡፡ አላህ ታላቅ ነውም፡፡ ብልሐትም ሆነ ሃይል በአላህ ካልሆነ በስተቀር በሌላ የለም፡፡/ ያለና ከዚያም አልላሁምም ኢግሬር ሊ፡፡ /አላህ ሆይ! ወንጀሌን ማርልኝ፡፡/ ወይም ዱዓእ ካደረገ ዱዓው ምላሽ ያገኛል፡፡ ወዱእ አድርጎ ከሰገደ ሰላቱ ተቀባይነትን ያገኛል፡፡” ሐዲሙን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1154) ላይ ዘግበውታል፡፡

የአል-ዲቫኢ ሰላት ወቅት ሱንናዎች

ኢብን ኣሚር -አላህ ይዘንላቸው፡፡ ««ሌሊት ላይ ድንገት የነቃ» ማለት ከእንቅልፉ የባነነ ማለት ነው፡፡» ብለዋል፡፡ ኢብን ኣሚር፡- አን-ኒሃዩ ፊ ገሪቢ-ልአሠር ገጽ ፡ 108፡፡

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ لَكَ بِذُنُوبِي فَاعْفُرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

በዚህ ሐዲሥ ውስጥ ሁለት የላቁ የሆኑ ብስራቶች አሉ፡፡ እነርሱም፡- ከእንቅልፉ ድንገት ነቅቶ፤ “ላ ኢላህ አልለልላህ ወሕደሁ ላ ሸሪከ-ልላህ ለሁ-ልሙልኩ ወለሁ-ልሐምዱ ወሁወ ዐላ ኩልሊ ሸይኢን ቀዲይር አልሐምዱሊልላህ የሱብላኑ-ልላህ ወላ ኢላህ ኢልለልላህ ውልላሁ አክበር ወላ ሐውለ ወላ ቁውወተ ኢልላ ቢልላህ፡፡ /ከአላህ በስተቀር ሌላ አምላክ የለም፡፡ ብቻውን ነው፡፡ አጋር የለውም፡፡ ንግሥና ለሱ ነው፡፡ ምስጋናም ለእሱ ነው፡፡ እርሱ በሁለም ነገር ላይ ቻይ ነው፡፡ ምስጋና ለአላህ ይሁን፡፡ ከከንቱና ውድቅ ንግግሮች አላህ በእጅጉ ጠራ፡፡ ከአላህ በስተቀር ሌላ አምላክ የለምም፡፡ አላህ ታላቅ ነውም፡፡ ብልሐትም ሆነ ሃይል በአላህ ካልሆነ በስተቀር በሌላ የለም፡፡” የሚለውን ዚክር ያለ ሰው ሁለት ብስራቶች አሉት፡፡

አንደኛው፡- “አልላሁምመ ኢግፊር ሊ /አላህ ሆይ! ወንጀሌን ማርልኝ፡፡/ ወይም ዱዓእ ካደረገ ዱዓው ምላሽ ያገኛል፡፡”

ሁለተኛ፡- ተነስቶ ዉዱእ አድርጎ ከሰገደ ሰላቱ ተቀባይነት አለው፡፡ እነዚህን ችሮታዎች ላጣቀመን አላህ ምስጋና ይገባው፡፡ ለተግባሩ አጋጣሚውን እንጠይቀዋለን፡፡

ይህ ነቢያዊ ፈለግ በጊዜ የተገደቡ ነቢያዊ ፈለጎችን መቋጫ ነው፡፡ ከእሱ በኋላ ያሉት ነቢያዊ ፈለጎች ለምሳሌ፡- መጽሐፉን የጀመርንበት ከእንቅልፍ መንቃት አንዱ ሲሆን በሥሩም የመጀመሪያው መፋቂያና “አል-ሐምዱሊልላህ-ልለዚ አህያና በዕደ ማ አማተና ወኢለይሂ-ንኑሻር፡፡/ ከገደለን በኋላ ሕያው ላደረገን ለዚያ ለአላህ ምስጋና ይገባው፡፡” የሚለው ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

የአል-ዒሻኝ ሰላት ወቅት ሱንናዎች

በጊዜ ያልተገደቡ ነቢያዊ ፈለጎች

ይህ እለታዊ የሆኑ ነቢያዊ ፈለጎች ሁለተኛው ክፍል ነው።
ይህ ዓይነቱ ነቢያዊ ፈለግ ርዕሱ በጣም ሰፊና በርካታ ነው።
ከእሱም ውስጥ በሁኔታዎች፣ በግለሰቦች፣ በቦታዎችና በጊዜያት
የሚለያዩ ነቢያዊ ፈለጎች ይገኛሉ።

በቀንና በምሽት ላይ የሚደጋገሙትን ነቢያዊ ፈለጎችን
ለማቅረብ ጥረት አደርጋለሁ። አላህን ስኬትና ዳር መድረስን
እጠይቀዋለሁ።

የዚህ ክፍል የመጀመሪያው ነቢያዊ ፈለግ፡ -

አንደኛ፡ - የአመጋገብ ሱንናዎች

1 በምግቡ መጀመሪያ ላይ የአላህን ስም ማውሳት

ዑመር ኢብን አቢ ሰለመህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፡፡ «በአላህ መልእክተኛ -የአላህ እንዘትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ቤት ውስጥ ልጅ ነበርኩኝ፡፡ እጄ መመገቢያ ትሪውን ይነካካ ነበር፡፡ እንዲህ አሉኝ፡ “አንተ ልጅ ሆይ! የአላህን ስም አውሳ፡፡ በቀኝህም ተመገብ፡፡ ከፊት ለፊትህም ተመገብ፡፡” ከዚያች ጊዜ አንስቶ አመጋገቤ እንደዚያ ከመሆን አልተወገድም፡፡» ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (5376)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2022) ላይ ዘግበውታል፡፡

ለአንድ ሙስሊም የተሻለው የአላህን ስም ማውሳትን አለመተዉ ነው፡፡ የአላህን ስም ማውሳቱን ከረሳና ካስታወስ፣ <ቢስሚልላህ አውወለሁ ወአኺረሁ፡፡ በመጀመሪያውም በመጨረሻው ላይ በአላህ ስም፡፡/ ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

بِسْمِ اللَّهِ أَوْلَهُ وَأَخْرَهُ

ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- “አንዳችሁ ሲመገብ የአላህን ስም ያውሳ፡፡ የአላህን ስም በመጀመሪያው ላይ ማውሳትን ከረሳ ቢስሚልላህ አውወለሁ ወአኺረሁ፡፡ በመጀመሪያውም በመጨረሻው ላይ በአላህ ስም፡፡/ ይበል፡፡” ማለታቸውን የዘገቡበት ሐዲሁ ነው፡፡ ሐዲሁን ኢቢ ዳዉድ በቁጥር (3767)፣ አት-ቲርሚዚይ በቁጥር (1858) የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይ ትክክለኛነቱን አረጋግጠዋል፡፡ ሰሊሙ-ልጃሚዕ ቅጽ ፡ 1 ገጽ፡ 282፡፡

የአመጋገብ ሱንናዎች

ሐዲሡ አንድ ሲመገብ ከሸይጣን ጋር እንዳይመሳሰል በቀኝ እጁ መመገብ እንዳለበት አረጋግጧል። አንድ ሙስሊም ሲመገብ የአላህ ስምን ካላወሰ በምግቡ ላይ ሸይጣን ይጋራዋል። በግራ እጁ ከተመገበ ወይም ከጠጣ በዚህ ድርጊቱ ሸይጣንን ተመሳስሏል። ምክንያቱም ሸይጣን የሚመገበውም የሚጠጣውም በግራው ስለሆነ ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡-

ሸይጣን ወደአንድ ቤት ውስጥ የመጣበት፣ በውስጡም የማደርና ከቤቱ ቤተሰቦች ጋር ምግብን የመጋራት ከፍተኛ ጉጉት አለው። ጃቢር ኢብን ዑብዱላህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “አንድ ሰው ወደቤቱ ሲገባ በምግባቱና በምግቡ ላይ የአላህን ስም ካወሰ ሸይጣን፡- ማደሪያና እራት የላችሁም ይላል። ሰውዬው ሲገባ በመግባቱ ላይ የአላህን ስም ካላወሰ ሸይጣን፡- ማደሪያ አገኛችሁ። ” በምግቡ ላይ የአላህን ስም ካላወሰ ሸይጣን፡- ማደሪያና እራት አገኛችሁ። ይላል።” ሲሉ መስማታቸውን አስተላልፈዋል። ሐዲሡን ሙስሊም በሐዲሥ ቁጥር (2018) ላይ ዘግበውታል።

2 ከፊት ለፊት መመገብ

ከዚህ በላይ በውስጥ ኢብን አቢ ሰለማህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በተላለፈው ሐዲሥ ላይ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “ከፊት ለፊትህ ብላ።” ማለታቸው ተዘግቧል።

3 የወደቀችውን ቁራሽ ማንሳትና በላዩዋ ላይ ያለውን ጎጂ ነገር ማስወገድና መመገብ

ጃቢር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፡- «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “በርግጥ ሸይጣን አንዳችሁን በሁሉም ሁኔታው ላይ ይመጣበታል። ምግቡ ላይም ሳይቀር ይመጣል። ከአንዳችሁ አንዳች ቁራሽ ብትወድቅ በላዩዋ ላይ ያለውን ጎጂ ነገር ያስወግድና ከዚያ ይብላት። ለሸይጣን ፈጽሞ አይተዋት። ከጨረሰ ጣቶቹን ይላስ። የምግቡ በረካት በየትኛው የምግቡ ክፍል ላይ እንዳለ አያውቅምና።” ሲሉ ሰምቻለሁ።» ብለዋል። ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2033) ላይ ዘግበውታል።

ይህን ሐዲሥ የሚያስተውል በርግጥ ሸይጣን አንድን ሰው በሁሉም ነገሮቹ ላይ ለመጋራት፣ በረካትን ከእሱ ላይ ለማስወገድ፣ በርካታ ሁኔታዎቹን ሊያበላሽበት ጉጉት እንዳለው ይረዳል። ሸይጣን ከአንድ ሰው ጋር ለመቆራረጥ ፍላጎት እንዳለው ከሚያረጋግጡልን መካከል፣ “በርግጥ ሸይጣን አንዳችሁን በሁሉም ሁኔታው ላይ ይመጣበታል።” የሚለው የነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሐዲሥ ነው። ከነዚህ ሁኔታዎች መካከል የተወሰኑትን ግልጽ የሚያደርጉ ማስረጃዎች አሉ። ከእነዚህ መካከል ከዚህ በፊት ያሳለፍነው በምግብና በማደሪያ ላይ የሰፈሩት ሐዲሦች አብነት ይጠቀሳሉ።

4 ጣቶችን መላስ

መላስ ማለት በምላስ ጫፍ ጣቶችን እያንዳንዳቸው መላስ ማለት ነው። ነቢያዊ ፈለጉ የሰውየውን ጣቶች እንደሚስቱ ዓይነት ሰው እንዲልስለት ማድረግ ነው። ከዚህ በተጨማሪ ጣቶችን ሳይላስ በፊት በመሐረብ ወይም በሶፍት አለማበሱ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡- ከዚህ በፊት ያሳለፍነው የጃቢር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሥ ነው።

ቡኻሪና ሙስሊም በዘገቡት ሐዲሥ ኢብን ዑብሳስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፤ “አንዳችሁ ከተመገብ እጁን ሳይልስ ወይም ሳያስልስ በሰፊት አያብስ፡፡” ብለዋል፡፡ ሐዲሥን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (5456)፤ ሙስሊም በቁጥር (2033) ላይ ዘግበውታል።

5 የመመገቢያ ትሪውን ማጽዳት

የመመገቢያ ትሪውን ማጽዳት ማለት በሚበላበት አካባቢ ያለውን ሥፍራ ንጹሕ አድርጎ ማጽዳት ማለት ነው። **ለምሳሌ፡-** ሰውዬው ሩዝ የሚበላ ከነበር ነቢያዊ ፈለጉ ከፊት ለፊቱ አንዳች ነገር አለመተወ፤ የተቀረውን ማበሱና መብላቱ ነው። ምናልባትም የምግቡ በረከት ያለው በዚህ በቀረውና በማይተወው ላይ ይሆናል።

ለዚህም ማስረጃው፡- አነስ -አላህን መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው-፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ትሪውን እንድናጸዳ አዘዙን።» ብለዋል። ሐዲሥን ሙስሊም በሐዲሥ ቁጥር (2034) ላይ ዘግበውታል፡፡ በሌላ የሙስሊም ዘገባ አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፤ “አንዳችሁ ትሪውን ያጽዱ፡፡” ብለዋል። ሙስሊም በሐዲሥ ቁጥር (2035) ላይ ዘግበውታል።

ሸይኻችን ኢብን ዑዳይሚን -አላህ ይዘንላቸው-፤ «ትርጉሙ ምግብ የቀረበትን ሥፍራ እየተከታተልክ በጣቶችህ በማስወገድ ጣትህን መላስ ነው። የሚሳዘነው የዲን ትምህርት ተማሪዎችንም ቢሆኑ ይህ እንደዚሁ ነው።» ሸርሐ ሪያዱ-ሰሳሊሊን ቅጽ ፡ 1 ገጽ ፡ 892።

6 በሶስት ጣቶች መብላት

በሶስት ጣቶች መብላት ነቢያዊ ፈለግ ነው። ይሁን እንጂ በሶስት ጣቶች መብላት የሚለው እንደቴምር ዓይነት የመሰለን ነገር ነው መብላት ተደርጎ ይወሰዳል።

ለዚህ ማስረጃው፡- ከዕብ ኢብን ማሊክ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፤ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በሶስት ጣቶች ይበሉ ነበር። እጃቸውን ሳያብሱ በፊት ይልሱ ነበር።» ብለዋል። ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2032) ላይ ዘግበውታል።

7 ከእቃው ውጭ ሶስት ጊዜ መተንፈስ

በእቃ ውስጥ ላይ ያለን ውሃ በሶስት ጊዜ መጠጣትና በእያንዳንዱ መጠጣት በኋላ መተንፈስ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡- አነስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፤ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በመጠጥ ላይ ሶስት ጊዜ ይተነፍሱና፤ “በርግጥ እሱ አርኪ፣ ፈዋሽና እጅግ ጣፋጭ የሆነ ነው።” ይሉ ነበር።» ብለዋል። አነስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው እንዲሁ፤ «በመጠጥ ላይ ሶስት ጊዜ እተነፍሳለሁ።» ብለዋል። ሐዲሁን ቡኻሪ በሀዲሥ ዘገባ ቁጥር (5631)፣ ሙስሊም በቁጥር (2028) ላይ ዘግበውታል።

መተንፈስ ማለት ሲጠጡ ከእቃው ውጭ ይተነፍሱ ነበር ማለት ነው። በውሃው ላይ መተንፈስ የተጠላ ተግባር ነው። አቢ ቀታደህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ቡኻሪና ሙስሊም በዘገቡት ሐዲሥ ላይ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ፤ “አንዳቸው ከጠጣ በእቃው ውስጥ አይተንፍስ።” ብለዋል። ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (5630)፣ ሙስሊም በቁጥር (267) ላይ ዘግበውታል።

8 ከምግብ በኋላ -በእጅጉ የላቀውን- አላህን ማመስገን

ለዚህ ነቢያዊ ፈለግ ማስረጃው፡-

አነስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “በርግጥ አላህ አንድ ባሪያው አንዲት ነገር በልቶ በእሷ ላይ ማመስገኑን ከእሱ ይወዳል፡፡ ወይም አንዳች ነገር ጠጥቶ በእሷ ላይ ማመስገኑን ከእሱ ይወዳል፡፡” ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሁ ቁጥር (2743) ላይ ዘግበውታል፡፡

አላህን ለማመስገን የተለያዩ የምስጋና ዓይነቶች አሉ፡፡ ከእነሱ መካከል፡-

1> الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ غَيْرَ مُكْفِيٍّ ، وَلَا مُوَدِّعٍ ، وَلَا مُسْتَعْنَىٰ عَنْهُ رَبَّنَا

“አልሐምዱሊልላሂ ከሢይረን ጠይቁበን ሙባረከን ፊይሂ ገይረ መከፊይዩን ወላ ሙወደዑን ወላ ሙስተግነን ዐንሁ ረብበና፡፡” ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሁ ቁጥር (5458) ላይ ከአቢ ኡማመህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል፡፡

2> الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَفَّأَنَا وَأَرْوَأَنَا غَيْرَ مُكْفِيٍّ ، وَلَا مُكْفُورٍ

“አልሐምዱሊልላሂ-ልለዚ ከፋና ወአርዋና ገይረ መከፊይዩን ወላ መከፋ-ወር፡፡” ቡኻሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (5459) ላይ ዘግበውታል፡፡

9 በምግብ ላይ መሰብሰብ

በምግብ ላይ መሰብሰብና አለመለያየት ከነቢያዊ ፈለጎች አንዱ ነው፡፡

ለዚህ ማስረጃው፡- ጃቢር ኢብን ዑብዳላህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፡- «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “የአንድ ሰው ምግብ ለሁለት ሰዎች ይበቃል፡፡ የሁለት ሰዎች ምግብ ለአራት ሰዎች ይበቃል፡፡ የአራት ሰዎች ምግብ ለስምንት ሰዎች ይበቃል፡፡” ሲሉ ሰምቻለሁ፡፡” ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (2059) ላይ ዘግበውታል፡፡

የአመጋገብ ሱንናዎች

10 አንድ ሰው ምግብ ደስ ካለው ማወደስ

አንድ ሰው የሚመገበው ምግብ ደስ ካለው በእርግጥ በውሰጡ ባለው እንደሚያወድሰው ጥርጥር የለውም። ይህ ተግባር ደግሞ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡- ጃቢር ኢብን ዑብይዳህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ነበዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ቤተሰባቸውን ዳቦ ማባያ ነገር ጠየቁ። እነሱም፡- ሕክምጣጤ በስተቀር ምንም ነገር የለንም አሏቸው። እንዲመጣ አደረጉ። ዳቦውን ይበሉበት ጀመሩና፤ “ግሩም ማባያ ኮምጣጤ ነው። ግሩም ማባያ ኮምጣጤ ነው።።” አሉ።። ብለዋል። ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2025) ላይ ዘግበውታል። እነሱ ዘመን የነበረው ኮምጣጤ አሁን በኛ ዘመን እንዳለው ኮምጣጤ አይደለም። አይቆመጥም። ለማባያነት ያገለግላል።

ሸይኻችን ኢብን ዑዳይሚን -አላህ ይዘንላቸው-፤ «ይህ እንዲሁ ከነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- አስተምህሮዎች መካከል አንዱ ነው። በርግጥ እሳቸው አንዳች ምግብ ደስ ካላቸው ያወድሱት ነበር። ለምሳሌ ዳቦን ስታመሰግን ፡- እነ እከሌ የጋገሩት ዳቦ ምነኛ ግሩም ዳቦ ነው! ወይም የመሳሰለውን ትላለህ። ይህ እንዲሁ ከአላህ መልእክተኛ-የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ፈለጎች መካከል ነው።» ብለዋል። ሸርሐ ሪያዱ-ሰሳሊሒን ቅጽ ፡ 2 ገጽ ፡ 1057።

ነባራዊ ሁኔታችንን ላየ በርካታ የነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ፈለጎችን እንደምንቃረን ይታዘባል። ሰዎች ነቢያዊ ፈለጎን መተው ብቻ አይደለም ጭራሽ ተቃርነውታልም። ከነዚህ መካከል ምግብ ማነወር አንዱ ነው። አንዳንድ ጊዜም ያንቋሽሻሉ። ይህ የነቢዩን -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- አስተምህሮዎችን መቃረን ነው። ቡኻሪና ሙስሊም ከአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደዘገቡት፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ፈጽሞ አንድም ጊዜ ምግብን አነውረው አያውቁም። ከወደዱት ይመገቡታል። ያለዚያ ይተዉታል።» ብለዋል። ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (3563)፤ ሙስሊም በቁጥር (2064) ላይ ዘግበውታል።

11 ለምግብ ባለቤት ዱዓእ ማድረግ

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهْمُ فِي مَا رَزَقْتَهُمْ ، وَاعْفِرْ لَهُمْ ، وَارْحَمْهُمْ

ለዚህ ማስረጃው፡- ዑብይዳህ ኢብን ቡስር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው-፤ « የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- አባቴ ዘንድ አረፉ። ምግብና ሸርባ አቀረብንላቸው። ከእሱም በሉ። ከዚያ ይበሉት የነበረው ቴምር መጣላቸው። ፍሬዎቹን በጣቶቻቸው መካከል ይወረውሩና የአመልካችና የመካከል ጣቶቻቸውን ይሰበስቡ ነበር። ከዚያ የሚጠጣ ነገር መጣላቸውና ጠጡ። ከዚያ በቀኛቸው ላለው ሰጡት። ከዚያም አባቴ የፈረሳቸውን ልጓም ይዞ፤ አላህን ይለምኑልን። አለ። እሳቸውም፤ “አልላሁምመ ባሪክ ለሁም ፊማ ረዘቅተሁም። ወግፊር ለሁም። ወርሐምሁም።/አላህ ሆይ! በለገስካቸው ሲሳይ ላይ ባርክላቸው። ወንጀሎቻቸውን ማርላቸውም። እዘንላቸውም።/” አሉ።» ብለዋል። ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2042) ላይ ዘግበውታል።

የአመገብ ሉጎናዎች

12 የሚጠጣ ሰው ከግራው ይልቅ በቀኝ በኩል ያለውን ሰው ማጠጣቱ የተወደደ ተግባር ስለመሆኑ

ይህ ማለት አንድ ሰው አንዳች ነገር ከጠጣ በኋላ የሚጠጣውን ነገር በቀኝ በኩል ላለው ሰው ማስተላለፉ ነቢያዊ ፈለግ ነው ማለት ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡- አነስ ኢብን ማሊክ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፤ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ወደቤታችን መጡ። የሚጠጣ ነገር እንዲመጣላቸው ጠየቁ። ፍየላችንን አለ-በንላቸው። ከዚያ ከዚህ ምንጩ ውሃ ሰጠዋቸው። የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፤ አቡ በክር በግራቸው፤ ዑመር በፊት ለፊታቸው እንዲሁም አንድ ገጠሬ ሰው በቀኛቸው በኩል ነበሩ። የአላህ መልእክተኛ የሚጠጡትን ጠጥተው ከጨረሱ በኋላ ዑመር እያመላከቷቸው፤ የአላህ መልእክተኛ ሆይ! ይህ አቡ በክር ናቸው። አሉ። የአላህ መልእክተኛ ለገጠሬው ሰጡት። አቡ በክርንና ዑመርን ተዉ። ፡ ከዚያም የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፤ «የቀኝ ጓዶች፤ የቀን ጓዶች፤ የቀኝ ጓዶች።» አሉ። አነስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ፤«እሷ ሱንና ነች። እሷ ሱንና ነች። እሷ ሱንና ነች።» አሉ። ቡኻሪ በቁጥር (2571)፤ ሙስሊም በቁጥር (2029) ላይ ዘግበውታል።

13 ሰዎችን የሚያጠጣ ሰው መጨረሻ ላይ የሚጠጣ ስለመሆኑ

ሰዎችን የሚያጠጣ ሰው መጨረሻ ላይ መጠጣቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡- ረዘም ባለው የአቢ ቀታዳህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሥ ውስጥ፤ «...የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ከአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እና ከእኔ ውጭ ማንም ሳይቀር የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-እየቀዱ እኔ አጠጣ ነበር። ከዚያ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ቀዱና፤ «ጠጣ» አሉኝ። እኔም፤ የአላህ መልእክተኛ ሆይ! እርስዎ እስኪጠጡ ድረስ አልጠጣም። አልኳቸው። እሳቸውም፤ «እኔ ሰዎችን አጠጠርና በመጨረሻቸው ጠጠር ነኝ።» አሉ። እኔም ጠጣሁ። የአላህ መልእክተኛም ጠጡ።...» ብለዋል። ሙስሊም በቁጥር (681) ላይ ዘግበውታል።

ፋይዳ፡- አንድ ሰው ወተት የጠጣ ከሆነ ወተት በመጠጣቱ በውሃ መጉመጥመጡ ነቢያዊ ፈለግ ነው። ይህም አፉ ውስጥ ያለው የወተቱ ቅባት እንዲለቅ ነው። ለዚህም ማስረጃው፡- ኢብን ዑብሳስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ወተት ጠጡ። ውሃ እንዲመጣላቸው አዘዙ። ከዚያም ተጉመጠመጡና፤ «በርግጥ እሱ ቅባት ነው።» ቡኻሪ በቁጥር (211)፤ ሙስሊም በቁጥር (358) ላይ ዘግበውታል።

የአመጋገብ ሱንናዎች

14 በሚመሸበት ወቅት እቃዎችን መክደንና የአላህ ስምን ማውሳት

ሲመሽ ክፍት የሆኑ እቃዎችን መክደን፣ ማጠጫዎችን ማጋደም ግጣም ካለቸውም መዝጋትና በዚህ ጊዜም የአላህን ስም ማውሳት ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ለዚህ ማሰረጃው፡- ጃቢር ኢብን ዑብዲላህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት፤ « የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ “እቃን ክደኑ፡፡ ማጠጫዎችንም ግጠሙ፡፡ በአመት ውስጥ በሽታ የሚወርድበት ሌሊት አለ፡፡ ክዳን በሌለበት እቃ ወይም ግጣም በሌለበት ማጠጫ በኩል ከዚያ በሽታ ላይ አንዳች በሽታ ሳያወርደበት አያልፍም፡፡” ሲሉ ሰምቻለሁ፡፡» ብለዋል፡፡ ሙስሊም በቁጥር (2014) ላይ የዘገቡት ሲሆን ቡኻሪ ከጃቢር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በዘገቡት ሐዲሥ ላይ እንዲሁ፤ “አኮሌያችሁንም ግጠሙ፡፡ የአላህን ስምንም አውሱ፡፡ እቃዎቻችሁንም ሽፍኑ፡፡ የአላህንም ስም አውሱ፡፡ አንዳች ነገር በእሷ ላይ ብታጋድሙም፡፡” ብለዋል፡፡ ቡኻሪ በቁጥር (5623) ላይ ዘግበውታል፡፡

ሁለተኛ፡- በሰላምታ፣ በመገናኘትና አብሮ በመቀመጥ ውስጥ ያሉ ሱንናዎች

1 ሰላምታ ማቅረብ ከነቢያዊ ፈለጎች ነው፡፡

ማስረጃዎቹ በጣም በርካታ ናቸው፡፡ ከእነርሱ መካከል፡- አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “አንድ ሙስሊም በሙስሊም ላይ ያለው መብት ስድስት ነው፡፡” አሉ፡፡ የአላህ መልእክተኛ ሆይ! እነርሱ ምን ምን ናቸው? ተባሉ፡፡ እሳቸውም፡ “ስታገኘው ሰላም በለው፡፡ ከጠራህ ምላ ስጠው፡፡ ምክር ከጠየቀህ ምክር ለግሰው፡፡ አነጥሶ አላህን ካመሰገነ አላህ ይማርህ በለው፡፡ ከታመመ ጎብኘው፡፡ ከሞተ ተከተለው፡፡” አሉ፡፡ ሙስሊም በቁጥር (2162) ላይ ዘግበውታል፡፡

በሰላምታ፣ በመገናኘትና አብሮ በመቀመጥ ውስጥ ያሉ ሱንናዎች

ሰላምታን መመለስ (ምላሽ መስጠት) ግዴታ ነው፡፡ ለዚህም ማሰረጃው፡-

አላህ እንዲህ ብሏል፡ “በሰላምታም በተከበራችሁም ጊዜ ከርሷ ይበልጥ ባማረ (ሰላምታ) አክብሩ ወይም (እርሷን) መልሷት አላህ በነገሩ ሁሉ ላይ ተቆጣጣሪ ነውና፡፡” (አን-ነሳአ ፡ 86)።

ግዴታ የመሆኑ መነሻ የሚከለክለው አንዳች ከልካይ ካልከለከለው ነው። ከዑለሞች መካከል አንዱ ብቻ ካልሆኑ በስተቀር ይህን ሃሳብ በጋራ ሃሳብነት ሁሉም አስተላልፈውታል። ከእነዚህ ዑለሞች መካከል፡- ኢብን ሐዝም፣ ኢብን ዑብዱልበር ፣ ሸይኽ ተቂይዩ-ድዲንና ሌሎችም ይገኛሉ። አዳቡ-ሸሸርዒየህ ቅጽ ፡ 1 ገጽ ፡ 356። የአር-ሪሳላህ ድርጅት እትም።

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

በላጩ የሰላምታና የምላሽ ቃል እንዲሁም መሉ የሆነው የሰላምታ ቃል፡- “አስሰላሙ ዐለይኩም ወረሕመቱ-ልላሂ ወበረካቱሁ፡፡” ነው፡፡ ይህ መልካሙና ሙሉው ሰላምታና፡፡

ኢብን አል-ቀይዩም -አላህ ይዘንላቸው- እንዲህ ብለዋል፡ « -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- አስተምህሯቸው ሰላምታን «ወበረካቱሁ» እስከሚለው ድረስ ማጠናቀቅ ነው።» ዛዩ-ልሚዓድ ቅጽ ፡ 2 ገጽ ፡ 417።

ሰላምታን ማሰራጨት፡- ነቢያዊ ፈለግ ሲሆን ትልቅ ትሩፋት ስላለውም ይበረታታል። አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “ነፍሴ በእጁ በሆነችው እምላለሁ! እስክታምኑ ድረስ ጀነት አትገቡም፡፡ እስከምትዋደዱ ድረስ አታምኑም፡፡ ከፈጸማችሁት የምትዋደዱበትን አንዳች ነገር ላመላክታችሁን? በመካከላችሁ ሰላምታን አሰራጩ፡፡”

2 ችግር እስካስገደደ ድረስ ሰላምታን ሶስት ጊዜ መደጋገም፡፡

ለመጀመሪያ ጊዜ ሰላምታ ሲያቀርብለት ሙስሊም የሆነው ሰው መስማቱን ከተጠራጠረ ሁለት ጊዜ መደጋገም የተወደደ ነው። ካልሰማም ሶስት ጊዜ። ብዙ ሰዎች የተሰበሰቡበት ቦታ ሲገባም እንዲሁ ነው። ለምሳሌ አንድ ትልቅ ስብሰባ መካከል ሲገባ ሰዎቹ በርካታ ከሆኑ ለመጀመሪያ ጊዜ ሰላምታ ሲያቀርብ በመጀመሪያው ረድፍ ካሉት በስተቀር ሌሎች አይሰሙትም። ስለዚህ በስብሰባው ውስጥ ያሉትን ሁሉ ለማጠቃለል ሶስት ጊዜ መደጋገም ያስፈልጋል።

ለዚህ ማሰረጃው፡- አነስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- አንዳች ቃል ከተናገሩ ሰዎችን ከእሳቸው እስኪረዱቸው ድረስ ሶስት ጊዜ ይደጋግሙት ነበር። ወደሰዎች ስብስብ ሲመጡ ሰላም ይሏቸዋል። ሶስት ጊዜም ሰላም ይሏቸዋል።» ብለዋል። ቡኻሪ በቁጥር (95) ላይ ዘግጠውታል።

ከአነስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሥ ችግር እስካስገደደ ድረስ አንድ ቃል መረዳትን እስኪያገኝ ድረስ ሶስት ጊዜ እንደሚደጋገምው ሰላምታን ሶስት ጊዜ የመደጋገምን ነቢያዊ ፈለግነት ጭብጥ መውሰድ እንችላለን።

በሰላምታ፣ በመገናኛትና አብሮ በመቀመጥ ውስጥ ያሉ ስጉኖች

3 በምታውቀውም ሆነ በማታውቀው ሰው ላይ ሰላምታን ማዳረስ፡፡

ዑብዱላህ ኢብን ዐምር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፤ «አንድ ሰው የአላህ መልእክተኛን -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ከኢስላም የትኛው ነው በላጩ?» አላቸው፡፡ እሳቸውም፡ «ምግብ ማብላትህ፣ በምታውቀውና በማታውቀው ሰው ላይ ሰላምታ ማቅረብ ነው፡፡» አሉት፡፡» ብለዋል፡፡ ቡኻሪ በቁጥር (12)፣ ሙስሊም በቁጥር (39) ላይ ዘግበውታል፡፡

4 ሰላምታን መጀመር ነቢያዊ ፈለግ የሚሆነው መጀመሩ በነቢያዊ ፈለግ ላይ በሰፈረው ሁኔታ ሲጀመር ነው

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፣ «ጋላቢ የሆነ በእግረኛ ላይ ፣ እግረኛ የሆነ በተቀመጠ ሰው ላይ፣ ጥቂቶች በብዙዎች ላይሰላምታን ያቅርብ፡፡» ብለዋል፡፡ ቡኻሪ በቁጥር (2633)፣ ሙስሊም በቁጥር (2160) ላይ የዘገቡት ሲሆን በቡኻሪ ሌላ ዘገባ ላይ ደግሞ፡ «ትንሽ ልጅ ለትልቅ ሰው፣ አላፊ በተቀማጭ፣ «ጥቂቶች በብዙዎች ላይ ሰላምታን ያቅርቡ፡፡» የሚል ተዘግቧል፡፡ ቡኻሪ በቁጥር (6234) ላይ ዘግበውታል፡፡

ሰላምታን በቅድሚያ ማቅረብ እዚህ ላይ ለመቃረን ሳይሆን ይህንንም መተግበር ምንም ችግር የለውም፡፡ ይሁን እንጂ ተቃራኒው ማለትም ትልቁ ለትንሹ፣ እግረኛው በጋላቢው ወ.ዘ.ተ በመሳሰሉት ሁኔታ መተግበር ቅድሚያ የሚሰጠው ተግባር ነው፡፡

5 ለሕጻናት ሰላምታ ማቅረብ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

አነስ ኢብን ማሊክ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፤ «ከአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ጋር እየሄድኩ ነበር፡፡ በሕጻናት አጠገብን አለፍን፡፡ እሳቸው ሰላምታ አቀረቡላቸው፡፡» ብለዋል፡፡ ቡኻሪ በቁጥር (6247)፣ ሙስሊም በቁጥር (2168) ላይ ዘግበውታል፡፡

ይህ ለሕጻናት ሰላምታ ማቅረብ ነፍስ መተናነስን እንድትለምድ ሃላፊነት ማሸከምና ሕጻናት ይህን እሴት እንዲላመዱና ሕያው እንዲያደርጉ ለማስቻል የሚረዳ ነው፡፡

በሰላምታ፣ በመገናኛትና አብሮ በመቀመጥ ውስጥ ያሉ ሱንናዎች

6 ወደቤት ሲገቡ ሰላምታ ማቅረብ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ይህ ተግባር በሁሉም የሰላምታ ዓይነቶች ላይ ይካተታል፡ ለይህም ግለሰቡ ጥርሱን ከፋቀ በኋላ ነው። ምክንያቱም ወደቤት ሲገቡ ጥርሱን መፋቅ (መፋቂያ መጠቀም) ነቢያዊ ፈለግ ነው። ይህ መፋቂያ ነቢያዊ ፈለግ መሆኑን የሚያረጋግጠው አራተኛው ስፍራ ነው። ሙስሊም በዘገቡት ሐዲሥ ላይ ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፤ « ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ቤታቸው ሲገቡ ጥርሳቸውን መፋቅ ይጀምራሉ።» ብለዋል። ሙስሊም በቁጥር (253) ላይ ዘግበውታል። ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ቤታቸው ሲገቡ ጥርሳቸውን በመፋቅ ይጀምሩ ነበር፡ ፡ ከዚያ ለቤተሰቦቻቸው ሰላምታ ያቀርቡ ነበር። የተወሰኑ ዐለምቶች፤ «ወደቤት ስትገባ ሰላምታ ማቅረብህና የትኛውም ቤት አንድም ሰው ባይኖርም ሰላምታ ማቅረብህ ነቢያዊ ፈለግ ነው።» ብለዋል። ይህም አላህ እንዲህ በማለቱ ነው፤ «**ቤቶችንም በገባችሁ ጊዜ ከአላህ ዘንድ የኾነችን የተባረከች መልካም ሰላምታ በነፍሶቻችሁ ላይ ሰላም በሉ፤ እንደዚህ አላህ አንቀጾችን ለናንተ ያብራራል፤ ልታውቁ ይከጅላልና።**» (አን-ኑር ፡ 60)።

ኢብን ሐጆር -አላህ ይዘንላቸው፤ «በራስ ላይ ሰላምታን ማቅረብ ሰላምታን በማሰራጨት ሥር ይጠቃለላል። ይህም አንድም ሰው በሌለበት ሥፍራ የገባም ቢሆን ማለት ነው። ይህም አላህ እጅግ የላቀው ጌታ፤ «**ቤቶችንም በገባችሁ ጊዜ ከአላህ ዘንድ የኾነችን የተባረከች መልካም ሰላምታ በነፍሶቻችሁ ላይ ሰላም በሉ፤**» (አን-ኑር ፡ 60) ስላለ ነው።» ብለዋል። አል-ፈትሕ ሰላምታን በማሰራጨት ምዕራፍ ሥር ሐዲሥ ቁጥር (6235) ን ይመልከቱ።

ፋይዳ፡- ከዚህ በላይ ከሰፈረው ወደቤት ሲገባ ሰስት ተግባራትን መፈጸም ነቢያዊ ተግባር ነው። እነርሱም፡-

- 1) የመጀመሪያው፡- ሌሊት ቢሆንም -እጅግ የላቀውን- አላህን ስም ማውሳት
- ጃቢር ኢብን ዐብዲላህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ ይውደድላቸው- ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ «**አንድ ሰው ወደቤቱ ሲገባ በምግባቱና በምግቡ ላይ የአላህን ስም ካወሳ ሸይጣን፡- ማደሪያና እራት የላችሁም ይላል፡ ፡ ሰውዬው ሲገባ በመግባቱ ላይ የአላህን ስም ካላወሳ ሸይጣን፡- ማደሪያ አገኛችሁ።**» በምግቡ ላይ የአላህን ስም ካላወሳ ሸይጣን፡- ማደሪያና እራት አገኛችሁ። ይላል።» ሲሉ መስማታቸውን አስተላልፈዋል። ሐዲሥን መስሊም በሐዲሥ ቁጥር (2018) ላይ ዘግበውታል።

በሰላምታ፣ በመገናኘትና አብሮ በመቀመጥ ውስጥ ያሉ ሉንድዎች

- 2> ሁለተኛው:- ከዚህ በላይ በዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ባወሩት ሐዲሥ መሰረት ጥርስን መፋቅ (መፋቂያ መጠቀም)።
- 3> ሶስተኛው:- ለቤተሰቡ ሰላምታ ማቅረብ።

7 ሰዎች ተኝተው ሳለ አንድ ሰው ወደሰዎች ሲገባና ሰላምታ ሲያቀርብ ድምጹን ዝግ ማድረግ ነቢያዊ ፈለግ ነው። :

ምክንያቱም አል-ሚቅዳድ ኢብን አል-አስወድ -አላህ መልካም ስራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ባስተላለፉት ሐዲሥ ላይ እንደሰፈረው ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ ነበር ይፈጽሙ የነበሩት። አል-ሚቅዳድ በዚህ ሐዲሥ ላይ፣ «... ወተት እናሳልብና ሁሉም የየድርሻውን ይጠጣል። ለነቢዩም -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- የድርሻቸውን እንሰጣቸው ነበር። ከሌሊቱ ባንድ ወቅት ላይ ይመጡና የነቃ ሰው የሚሰማውንና የተኛ ሰውን የማያነቃ ሰላምታን ሰላም ይሉ ነበር።» ብለዋል። ሙስሊም በቁጥር (2055) ላይ ዘግበውታል።

8 ሰላምታን ማድረስ ነቢያዊ ፈለግ ነው። :

አንድ ሰው፣ «እከሌን ሰላም በልልኝ።» እንደሚለው ዓይነት ሰላምታን ማድረስ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ለዚህ ማስረጃው:- ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፣ “በርግጥ ጅብሪል ባንቺ ላይ ሰላምታ ያቀርባል።።” አሏቸው። እሳቸውም፣ «በእሱ ላይ የአላህ ሰላምታና እዝነት ይሁን» አልኳቸው።» ብለዋል። ቡኻሪ በቁጥር (3217)፣ ሙስሊም በቁጥር (2447) ላይ ዘግበውታል።

ከዚህ የዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው-ሐዲሥ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- የጅብሪልን -የአላህ ሰላምታ በእሱ ላይ ይሁን- ሰላምታን ለዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳደረሱላቸው ሰላምታን ወደባለቤቱ ማድረስ ነቢያዊ ፈለግ እንደሆነ እንረዳለን።

9 በአንድ ስብሰባ ሥፍራ ላይና በመለያየት ወቅት ሰላምታ ማቅረብ እንዲሁ ነቢያዊ ፈለግ የሆነ ተግባር ነው። :

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፣ “አንዳችሁ ስብሰባን ሲያጠናቅቅ ሰላምታ ያቅርብ። ለመነሳት ሲፈልግ ሰላምታ ያቅርብ። የመጀመሪያዋ ከመጨረሻዋ ይበልጥ መብት ያላት አይደለችም።።” ብለዋል። አሕመድ በቁጥር (9664)፣ አቡ ዳዉድ በቁጥር (5208)፣ አት-ቲርሚዚይ በቁጥር (2706) የዘገቡት ሲሆን አል-አልባንም ትክክለኛቱን አረጋግጠዋል። ስሑሉ-ልጃሚዕ ቅጽ ፡ 1 ገጽ ፡ 132።

በሰላምታ፣ በመገናኘትና አብሮ በመቀመጥ ውስጥ ያሉ ሱንናዎች

10 ሲገናኙ ከሰላምታ ጋር መጨባበጥ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ይህ የሰላምታ ተግባር ነው። ለዚህም ማስረጃው፡- ቀታዳህ -አላህ መላክም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው። «ለአነስ መጨባበጥ በነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላም በእሳቸው ላይ ይሁን- ሰላሞች ውስጥ ነበርን?» በማለት ጠየቅኳቸው። እሳቸውም፡ «አዎን።» አሉኝ።» ብለዋል። ቡኸሪ በቁጥር (6263) ላይ ዘግበውታል።

11 ሲገናኙ ፈገግ ማለትና መልካም ገጽታ ማሳየት ነቢያዊ ፈለግ ነው።

አቢ ዘር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው። «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላም በእሳቸው ላይ ይሁን። “ከመልካም ነገር አንዳች ነገር አታሳንስ። ወንድምህን በመልካም ገጽታ መገናኘትን ቢሆን።” አሉኝ።» ብለዋል። ሙስሊም በቁጥር (2626) ላይ ዘግበውታል። አት-ቲርሚዚይ ከአቢ ዘር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላም በእሳቸው ላይ ይሁን። “በወንድምህ ፊት ፈገግ ማለትህ ላንተ ሰደቃህ ነው።” ብለዋል። አት-ቲርሚዚይ በቁጥር (1956) ላይ ሲዘገቡት አል-አልባኒም ትክክለኛቱን አረጋግጠዋል። አስ-ሰሐሐህ 572 ።

12 መልካም ንግግር ሰደቃህ (ምጽዋት) በመሆኑ መተግበሩ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

በመገናኘት ወቅትም ሆነ አብረው በሚቀመጡበት ወቅት ወይም በማንኛውም አጋጣሚ መልካም ንግግር ነቢያዊ ፈለግ ነው። ምክንያቱም ሰደቃህ (ምጽዋት) ነውና።

ለዚህ ማስረጃው፡- አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላም በእሳቸው ላይ ይሁን። “መልካም ንግግር ሰደቃህ (ምጽዋት) ነው።” ብለዋል። ቡኸሪ በቁጥር (2989)፣ ሙስሊም በቁጥር (1009) ላይ ዘግበውታል።

በበርካታ ሰዎች አንደበት ላይ አብዛኛውን ጊዜ መልካም ንግግር አይጠፋም። ይሁን እንጂ ምንዳን ቢያስቡ ኖሮ በበርካታ ምንዳዎችን ከመጎጸፋቸው ባሸገር እጅግ በበርካታ ምጽዋትን (ሰደቃዎችን) ባካባቱ ነበር።

ሽይኸችን ኢብን ዑዳይሚን -አላህ ይዘንላቸው። «መልካም ንግግር ማለት ለአንድ ሰው፣ ለአንዴት ነፃ? ጤናህ እንዴት ነው? ወንድሞችህ እንዴት ናቸው?»

በሰላምታ፣ በመገናኘትና አብሮ በመቀመጥ ውስጥ ያሉ ሌሎች ፈለጎች

ቤተሰቦችችህ እንዴት ናቸው? እና ወ.ዘ.ተ ማለትህ ነው። ምክንያቱም እነዚህ ቃላት ወዳጅህ ደስታን ያሰርጻሉ። እያንዳንዱ መልካም ቃል አላህ ዘንድ ምጽዋትህ (ሰደቃህ)፣ ምንዳህና ሽልማትህ ነው።» ብለዋል። ሸርሐ ሪያዱ-ሰሳሊሊን ቅጽ ፡ 2 ገጽ ፡ 996 በመገናኘት ወቅት መልካም ንግግርና መልካም ገጽታ የተወደደ ሰአለመሆኑ ምዕራፍ።

13 በስብሰባ ሥፍራ -በእጅጉ የላቀውን- የአላህን ስም ማውሳት ስለመወደዱ። :

የመሰብሰብን ትሩፋቶች የሚያመለክቱ በርካታ ሐዲሃች ተዘግበዋል። ከእነዚህ ሐዲሃች መካከልም አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይወደዱላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፣ “ለአላህ እሱ የሚወሳበትን ስፍራ የሚፈልጉ የሆኑ፣ የተከበሩና ተጓዥ የሆኑ መላእክት አሉት። ዚክር ያለበትን ስብሰባ ካገኙ ዚክር ከሚያደርጉት ሰዎች ጋር አብረው ይቀመጣሉ። አንዳቸው አንዳቸውን በክንፎቻቸው ያቅፋሉ። በመካከላቸው በምድራዊ ሰማይ መካከል ያለውን ስፍራ እስከሚሞሉ ድረስ በክንፎቻቸው ያካብቧቸዋል።” ቡኻሪ በቁጥር (6408)፣ ሙስሊም በቁጥር (2689) ላይ ዘግበውታል።

14 ስብሰባን (በስብሰባ ማካካሻ) ማጠናቀቅ ነቢያዊ ፈለግ ነው። :

سُبْحَاتِكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይወደዱላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፣ “አንድ ባልቱ የበዛበት ስብሰባ ውስጥ ተቀምጦ (ታድሞ) ከዚያ መቀመጫው ሳይነሳ በፊት፡- ሱብላኒክ-ልላሁምመ ወቢሐምዲክ አሽሀዱ አን ላ ኢላህ ኢልላ አመተ አስተግፊሩክ ወአቱቡ ኢለይክ። / በምስጋናም ከከንቱና ወድቅ ከሆነው ንግግር በእጅጉ የጠራህ የሆነው አላህ ሆይ! ከአንተ በስተቀር ሌላ አምላክ እንደሌለ እመስክራለሁ፣ ምሕረት እጠይቃለሁ። ወዳንተም በንስሐ እመለሳለሁ።/ ካለ በዚያ መቀመጫው ሳለ ምሕረት ተደርጎለታል።” አት-ቲርሚዘይ በቁጥር (3433) የዘገቡት ሲሆን ኢብን ሐጅር -አላህ ይዘንላቸው- በአል-ፊትክ የመጨረሻው ማብራሪያ ላይ፣ «የሰገባ ሰነዱ ጠንካራ ነው።» ብለዋል። አል-አልባኒይ ትክክለኛነቱን አረጋግጠዋል። ሰሐሐ-ልጃሚዕ ቅጽ ፡ 2 ገጽ ፡ 1065።

በሰላምታ፣ በመገናኘትና አብሮ በመቀመጥ ውስጥ ያሉ ሱንናዎች

ሶስተኛ፡- በአለባበስና የመዋብ ያሉ ሱንናዎች

ጫማ ሲጫሙ በቀኝ መጀመር ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

አንድ ሙስሊም ጫማዎቹን ለመጫማት ሲፈልግ በቀኝ መጫማት መጀመሩ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡ በተቃራኒው ሲያወልቅ በግራው ማውለቅ መጀመሩ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

ለዚህም ማስረጃው፡- አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡፡ “አንዳችሁ ከተጫማ በቀኙ ይጀምር፡

: ሲያወልቅ ደግሞ ግራው ያውልቅ፡፡ ቀኝ እጁ በመጫማት ላይ ቀዳሚ ይሁን፡፡ በማውለቅ ላይ ደግሞ መጨረሻ ይሁን፡፡” ብለዋል፡፡ ቡኸሪ በቁጥር (5856) ላይ ዘግበውታል፡፡

በእነዚህ ሁለት ሐዲዎች ውስጥ ሶስት ነቢያዊ ፈለጎችን እናገኛለን፡፡ እነርሱም፡-

1 ሰጫሙ በቀኝ መጀመር

2 ሲያወልቁ በግራ መጀመር

3 የሁለቱንም እግር ጫማ መልበስ ወይም አንድ ጫማ ብቻ ተጫምተው እንዳይሄዱ ሁለቱንም ጫማዎች ማውለቅ፡፡ ይህም በሌላ ዘገባ ላይ፣ “አንዳችሁ በአንድ ጫማ አይሂድ፡፡” በሚል ሐዲሥ መከልከሉ ተዘግቧል፡፡

2 ነጫጭ የሆኑ ልብሶችን መልበስ ነቢያዊ ፈለግ ነው

የዚህ ርዕስ መልእክት አንድ ሰው ካሉት በተለያዩ ቀለማት የተቀለሙ ልብሶች መካከል (ነጭ) ልብስ መልበሱ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው የሚል ነው፡፡ ኢብን ዐብባስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፣ “ከልብሶቻችሁ ነጭን ልብስ ልበሱ፡፡ በእርግጥ መልካሙ ልብሳችሁ ነው፡፡ በእርሱም ሙታኖቻችሁን ከፍቱ፡፡” ብለዋል፡፡ አሕመድ በቁጥር (2219)፣ አቡ ዳዉድ በቁጥር (3878)፣ አት-ቴርሚዚይ በቁጥር (994) የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይ ትክክለኛነቱን ዘግበውታል፡፡ ሰሊሙን ልጃሚዕ ቅጽ ፡ 1 ገጽ ፡ 267፡፡

ሽይካችን ኢብን ዐሠይሚን -አላህ ይዘንላቸው- እንዲህ ብለዋል፣ «ይህ ሐዲሥ እንደቀሚሶች፣ ሸርጦች፣ ሱሪዎች ያሉትን ነጭ ልብሶችን ያጠቃለለ ነው፡፡ ሁሉም ግን ነጭ ሊሆኑ ይገባል፡፡ ይህ በጣም ተመራጭ ነው፡፡ ይሁን እንጂ አንድ ሰው ካሉት ልብሶች መካከል ሌላ ቀለም ያላቸውን ልብሶች ቢለብስ ምንም ችግር የለውም፡፡ የሚሊብሳቸው ልብሶች ግን ለሴቶች ተብለው የተለዩ አለመሆናቸው በመስፈርተነት የተቀመጠ ነው፡፡» ሸርሐ ረያዱ-ስሳሊሒን ቅጽ ፡ 2 ገጽ ፡ 1087፡፡

3 ሽቶ መቀባት ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

አነስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደዳቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፣ “ከምድራዊው ዓለም በእኔ ዘንድ ሰቶች፣ ሽቶ እጅግ የተወደዱ ተደርገውልኛል፡፡ የዓይን ማረፊያዬ በሰላት ውስጥ እንዲሁ ተደርጎልኛ፡፡” ብለዋል፡፡ አሕመድ በቁጥር (12293)፣ አን-ነሳኢይ በቁጥር (3940) የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይ በሰሊሙን አን-ነሳኢይ ውስጥ ሐዲሥን «ሐሰኑን ሰሊሙ» ብለዋል፡፡

በአለበስና የመቀባት ውስጥ ያሉ ሱንናዎች

ነገር ግን፣ “ከምድራዊው ዓለማችሁ በእኔ ዘንድ ሶስት ነገሮች የተወደዱ ተደርገውልኛል።” የሚለው ዘገባ የሐዲሁ ደረጃ ደካማ ነው።

ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ከእሳቸው ላይ መጥፎ ጠረን መኖርን ይጠሉ ነበር። ቡኸሪ ከዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በዘገቡት ረዥም ሐዲሁ ውስጥ ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው-፤ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ከእሳቸው ላይ ሽታን ማግኘት ይበረታባቸው ነበር።» ብለዋል። «ሽታን ማግኘት ይበረታባቸው ነበር።» ማለት ጥሩ ያልሆነ ሽታን ማግኘት ማለት ነው። ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (6972) ላይ ዘግበውታል።

4 ሽታን መመለስ ይጠላል

አነስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው-፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሽታን አይመልሱም ነበር።» ብለዋል። ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (2582) ላይ ዘግበውታል።

5 ጸጉርን በሚያበጥሩበት ወቅት በቀኝ መጀመር ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ጸጉርን በሚያበጥሩበት ወቅት በቀኝ ጎን መጀመርና ከዚያም በግራ መቀጠል ነቢያዊ ፈለግ ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡ -

ዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው-፤ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ጸጉራቸውን በሚያበጥሩበት፣ ወዲያ በሚደርጉበትና በሁሉም ነገሮቻቸው በቀኝ መጀመር ያስድሱታቸው ነበር።» ብለዋል። ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (168)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (268) ላይ ዘግበውታል።

በአለበትና የመግባ ውስጥ ሁሉም ሁኔታዎች

አራተኛ፡- በማነጠስና በማፋሽግ ውስጥ ያሉ ሱንናዎች

የማነጠስ ነቢያዊ ፈለጎች

1 አንድ የሚያነጥስ ሰው ካስነጠሰው በኋላ “አልሐምዱሊልላህ” ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

الْحَمْدُ لِلَّهِ / يَرْحَمُكَ اللَّهُ / يَهْدِيكَ اللَّهُ ، وَيُصَلِّحُ بِأَلْسِنَتِكُمْ

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ-የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡፡ “አንዳችሁ ካነጠሰ (አልሐምዱሊልላህ) ይበል፡፡ ወንድሙ ወይም ባልንጀራው፣ የርሐሙክልላህ፡፡ /አላህ ይማርህ፡፡/ ይበለው፡፡ አላህ ይማርህ ካለው፣ ያነጠሰው ሰው የህዲይኩሙ-ልላሁ ወዩስሊሑ ባለኩም፡፡ /አላህ ቀጥተኛውን መንገድ ይምራችሁ፡፡ ሁኔታችሁንም ያስተካክልላችሁ፡፡” ይበል፡፡ ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6224) ላይ ዘግበውታል፡፡

አንዳንድ ጊዜ ካነጠሰ በኋላ የሚለውን ዚክር መለያየቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡ ስለዚህም አንዳንድ ጊዜ፣ «አልሐምዱ-ሊልላህ ዐላ ኩልሊ ሓል፡፡/ በሁሉም ሁኔታ ላይ ለአላህ ምስጋና ይገባው፡፡/ ይላል፡፡ በአቢ ዳዉድ ዘገባ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡፡ “አንዳችሁ ካነጠሰ አልሐምዱሊልላህ ዐላ ኩልሊ ሓል ይበል” ብለዋል፡፡ አቢ ዳዉድ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (5031) ላይ የዘገቡት ሲሆን ኢብን አል-ቀይዩም -አላህ ይዘንላቸው- ዛዱል-ሚዳድ በተሰኘው መጽሐፋቸው ቅጽ፡ 2 ገጽ ፡ 436 ላይ የሐዲሁ የዘገባ ሰነድ ትክክል ነው ብለዋል፡፡

በማነጠስና በማፋሽግ ውስጥ ያሉ ሱንናዎች

የሚሰማው ሰው፣ “የየርሐሙከ-ልላህ፡፡ /አላህ ይማርህ፡፡/” ይለዋል፡፡ ያነጠሰው ሰውም እንዲህ ላለው ሰው፣ “የህዲይኩሙ-ልላህ ወዩስሊሑ ባለኩም፡፡ /አላህ ቀጥተኛውን መንገድ ይምራችሁ፡፡ ሁኔታችሁንም ያስተካክልላችሁ፡፡/” ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡ ይህን ሁሉ ከዚህ በላይ ያሳለፍነው የአቡ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው ሐዲሥ አመልክቷል፡፡

2 አንድ ሰው አነጥሶት አላህን ካላመሰገነ አላህ ይማርህ አለማለት ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

ያስነጠሰው ሰው አላህን ካልመሰገነ አላህ ይማርህ ማለት ነቢያዊ ፈለግ አይደለም፡፡ በአንጻሩ አላህ ይማርህ አለማለቱ ነው ነቢያዊ ፈለግ፡፡ አነስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው እንዳስተላለፉት፣ «ሁለት ሰዎች ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- አነጠሱ፡፡ አንደኛውን አላህ ይማርህ ሲሉት ሌላኛውን አላሉትም፡፡ አንደኛው ሰውዬ፣ የአላህ መልእክተኛ ሆይ! ይህን ሰው አላህ ይማርህ አሉት፤ እኔን ግን አላህ ይማርህ አላሉኝም፡፡ አላቸው፡፡ እሳቸውም፣ “ይኸኛው አላህን አመሰገነ፣ አንተ ግን አላህን አላመሰገንክም፡፡” አሉ፡፡» ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ቡኸረ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6225) ላይ ዘግበውታል፡፡ ይህ እንዲህ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- የፈጸሙት ተግባር ነው፡፡ የተናገሩትን ቃል ደግሞ ሙስሊም ከአቢ ሙሳ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው የዘገቡት ሐዲሥ ነው፡፡ በዚህ ሐዲሥ ላይ አቢ ሙሳ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው፣ « የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፣ “ከእናንተ መካከል አንዳችሁ ካነጠሰና አላህን ካመሰገነ አላህ ይማርህ በሉት፡፡ አላህን ካላመሰገነ አላህ ይማርህ አትበሉት፡፡” ሲሉ ሰምቻለሁ፡፡» ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2992) ላይ ዘግበውታል፡፡

ነገር ግን ልክ አባት ልጁን ወይም መምህር ተማሪውን እንደሚያስተምረው ወ.ዘ.ተ ዓይነት የማያውቀውን ሰው ይህን ነቢያዊ ፈለግ ለማስተማር ከሆነ «አልሐምዱሊልላህ፡፡» በል ይለዋል፡፡

እንደዚሁ ሰውየው ጉንፋን የያዘው ከሆነ ከሶስተኛው ማስነጠስ በኋላ አላህ ይማርህ አይባልም፡፡ ሶስት ጊዜ ካስነጠሰ ግን አላህ ይማርህ ይባላል፡፡ ከዚያ በኋላ ግን አይባልም፡፡

ለዚህ ማስረጃው፡- አቡ ዳዉድ ሱነን በተሰኘው መጽሐፋቸው ላይ ከአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው እንደዘገቡት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፣ “ወንድምህን ሶስት ጊዜ አላህ ይማርህ በለው፡፡ ከዚያ በላይ ከጨመረ እሱ ጉንፋን ነው፡፡” ብለዋል፡፡ ሐዲሁን አቡ ዳዉድ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (5034) ላይ የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይ ሐዲሁን መውቁፍና መርፉኑ ነው ብለዋል፡፡ ስሊሑ አቡ ዳዉድ ቅጽ ፡ 4 ገጽ ፡ 308፡፡

ይህን ሐዲሥ ሙስሊም በትክክለኛ የሐዲሥ ዘገባቸው ከሰለመተ ኢብን አል-አክወዕ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው እንደዘገቡት፣ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ዘንድ አንድ ሰው ሲያነጥስ፣ “አላህ ይማርህ፡፡” አሉት፡፡ እንደገና አነጠሰ የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፣ “ሰውየው ጉንፋን የያዘው ነው፡፡” ሲሏቸው ሰምተዋል የሚለው ሐዲሥ ይደግፈዋል፡፡ ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2993) ላይ ዘግበውታል፡፡

በማስነጠስና በማፋሰስ ግድግዳ ያሉ ሱንጥዎች

ከዚህ በላይ ከሰፈረው አንድ ያስነጠሰው ሰው በሁለት ሁኔታዎች አላህ ይማርህ አይባልም። እነርሱም፡-

1 -በእጅጉ የላቀውን- አላህን ካላመሰገነ፤

2 ከሶስት በላይ ካስነጠሰ። ምክንያቱም ይህ ሰው ጉንፋን ይዞታልና ነው።

የማፈሻ ግንኙነት ነቢያዊ ፈለጎች፡ -

ከማፈሻ ግንኙነት ነቢያዊ ፈለጎች መካከል ማፈሻ ጉን መደበቅ ወይም በእጅ መመለስ ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡ -

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ “የሚያነጥሱ ሰዎችን አላህ ይወዳል። ማፈሻ ግንም ይጠላል። አንድ ሰው አነጥሶት አላህን ካመሰገነ ሲያስነጥስ በሰሙት በእያንዳንዱ መሰረም ላይ አላህ ይማርህ የማለት ግደታ አለባቸው። ማፈሻ ግን በርግጥ እሱ ከሸይጣን ነው። በተቻለው አቅም ይመልሰው። ሰውየው፤ «ሃ...ህ» ካለ ሸይጣን በእሱ ይስቃል።” ብለዋል። ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (2663) ላይ ዘግበውታል።

ሙስሊም ከአቢ ሰዲድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው-በዘገቡት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ “አንዳችሁ ካፋገ አፋን በእጁ ይያዝ። በርግጥ ሸይጣን ይገባልና ነው።” ብለዋል። ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (2995) ላይ ዘግበውታል። ማፈሻ ግን መደበቅ አፍን በመዘጋት ይህም አፍ እንዳይከፈት በማድረግ ወይም ከንፈርን በጥርሶች አጥብቆ በመያዝ ወይም እጅን አፍ ላይ በማድረግ ወ.ዘ.ተ በመሳሰሉት ሊፈጸም ይችላል።

ለሚያፋሽ ሰው ሲያፋሽ ድምጹን ማድረግ የለበትም። ለምሳሌ፤ «ህ...ሃ...አህ» ወይም «አአአአ...ህ» ወ.ዘ.ተ እንደመሳሰሉት ዓይነቶችን ድምጽ በማውጣት ማፈሻ የለበትም። ይህ ሸይጣን በእሱ ላይ እንዲሰቅበት የሚያደርገው ጥሪ ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡ -

አቢ ሁረያራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ “ማፈሻ ግን ከሸይጣን ነው። አንዳችሁ ካፈሽገ በተቻለው አቅም ይመልሰው። «ሃ...ህ» ካለ ሸይጣን ይስቃል።” ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (3298)፤ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2994) ላይ ዘግበውታል።

በማነጠስና በማፈሻ ግንኙነት ግንኙነት

ማሳሰቢያ፡- አንዳንድ ሰዎች ከፋሽኑ በኋላ ከሽይጣን በአላህ መጠበቅ ልማዳቸው አድርገውታል። ነገር ግን ይህ ምንም ዓይነት ማስረጃ የሌለውና የነቢዩን -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ፈለግን መቃረንን የሚያስከትል ተግባር ነው። ምክንያቱም እነዚህ ዓይነቶቹ ሰዎች እዚህ በታ ላይ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ያላሉትን ዚክር በራሳቸው ፈጥረው አምጥተዋልና ነው።

አምስተኛ፡- ሌሎች እለታዊ ስንናዎች

ወደመጻዳጃ ቤት ሲገቡና ሲወጡ በሐዲሥ የተዘገቡ ዜክሮችን ማለት፡፡

ወደመጻዳጃ ቤት የሚገባ ሰው በትክክለኛ የሐዲሥ ዘገባዎች የሠፈሩት ቃላት ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡፡

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخُبَائِثِ

ከአነስ-አላህመልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው እንደተወራው፡ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ወደመጻዳጃ ቤት ሲገቡ፡ “አልላሁምመ ኢንኒ አዑዙ ቢከ ሚነልኹቡሢ ወልኸባኢሢ፡፡ /አላህ ሆይ! እርኩስ ከሆኑ ወንድ፡ እርኩስ ከሆኑ እንስት ሸይጣኖች ባንተ እጠበቃለሁ፡፡/” ይሉ ነበር፡፡» ብለዋል፡፡ ሐዲሡን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6322)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (375) ላይ ዘግበውታል፡፡

ሌሎች ስንናዎች

«ኹቡሥ» ማለት ወንድ ሸይጣኖች ማለት ሲሆን «ኸባኢሥ» ደግሞ እንስት (ሴት) ሸይጣኖች ማለት ነው። ስለዚህ ጥበቃ የሚያስፈልገው ከወንድ ሸይጣኖችና ከሴት (እንስት) ሸይጣኖችም ነው።

ቃሉ «ኹብሥ» ተብሎ ከተነበበ ትርጉሙ እርኩስና መጥፎ ከሆኑ መናፍስት እንዲሁም ከተንኮልና ከተንኮለኞች ጥበቃን መጠየቅ ማለት ይሆናል። ስለዚህ በዚህ መልኩ ማለቱ ሁሉንም የሚያጠቃል በመሆኑ ተመራጭ ነው።

◆ ከመጻፍ ሴት የሚወጣ ሰው ሲወጣ የሚከተለውን ማለቱ ነቢያዊ ፈለግ ነው፡-

عَفْرَانِك

ሙስኒድ በተሰኘው የአሕመድ የሐዲሥ መድብል ላይ እንዲሁም በአቢ ዳዉድና አት-ቴርሚዚይ የሐዲሥ ዘገባ ላይ እንደሰፈረውና አል-አልባኒይ ትክክለኛቱን ባረጋገጡት የዓኢሻህ -አላህ መልአክም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሥ ዓኢሻ፣ «የአላህ መልአክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ከመጻፍ ሴት ሲወጡ፣ “ጉፍራነክ። /ጌታዬ ሆይ! ምሕረትህን ለግሰኝ።” ይሉ ነበር። አሕመድ ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (25220)፣ አቡ ዳዉድ በቁጥር (30) እንዲሁም አት-ቴርሚዚ በቁጥር (7) የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይ የሐዲሥን ትክክለኛነት አረጋግጠዋል። ተሕቂይቁ ሚሸካቱ-ል-መሳቢይሕ ቅጽ ፡ 1 ገጽ፡ 116።

◆ ኑዛዜን መጻፍ ነቢያዊ ፈለግ ነው

ማንኛውም ሙስሊም በሕመም ላይ ሳለም ሆነ በጤንነት ላይ እያለ ኑዛዜውን መጻፍ ነቢያዊ ፈለግ ነው። የአላህ መልአክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፣ “ማንኛውም-ኑዛዜ ሊያደርገው የሚፈልገው አንዳች ነገር ኖሮት በእሱ ዘንድ ኑዛዜው ተጽፎ ካልሆነ በስተቀር ሁለት ሌሊቶችን ማሳደር የሙስሊም መብት አይደለም።” ብለዋል። ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2783)፣ ሙስሊም በቁጥር (1626) ላይ ከኢብን ዑመር -አላህ መልአክም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል። በዚህ ሐዲሥ ውስጥ ሁለት ሌሊቶችን መጥቀሳቸው ጊዜውን ለመገደብ ሳይሆን፣ የተፈለገው ሃሳብ ኑዛዜው ሳይጻፍ ጥቂት ቀናት እንዳያልፏት ነው። ምክንያቱም ይህ ሰው መቼ ይሙት ስለማይታወቅ ነው። ይህ ሁሉም ሊተገብረው የሚገባ ነቢያዊ ፈለግ ነው።

እንደዘካት፣ ሐጅና ማካካሻ ዓይነት በእሱ ላይ ያሉ የአላህ ሐቆችን ወይም እንደእዳና አደራን መመለስ ዓይነት በእሱ ላይ ያሉ የሰው ልጅ ሐቆች ካሉ እንዲፈጸምለት ኑዛዜ መተው ነቢያዊ ፈለግ ሳይሆን ግዴታ ነው። ምክንያቱም ይህ ሁኔታ ግዴታ የሆኑ ሐቆችን ከመወጣት ጋር የተያያዘ በመሆኑ ነው። ዋና መሰረታዊ መመሪያ ቃሉ ደግሞ [ግዴታ የሆነ ተግባር ከእሱ በስተቀር የማይሟላ ከሆነ ይህ ሁኔታ በራሱ ግዴታ ነው።] የሚለው ነው።

በግብይት ላይ ልስላሴንና መልካምነት መላበስ

ይህም በግብይት ወቅት ሻጭም ሆነ ገዥ መልካምነትንና ልስላሴን መላበስ ይኖርባቸዋል። ዋጋ በመስማማት ላይ አንዱ በሌላው ላይ መበርታትና መከራከር የለበትም። ይልቁንም መልካም መሆን አለባቸው።

ለዚህ ማስረጃው፡-

ጃቢር ኢብን ዑብዱላህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ «ሲሸጥ፣ ሲገዛና ሲድዳኝ መልካም የሆነን ሰው አላህ አዘነለት፡፡» ብለዋል። ሐዲሁን ቡሻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2076) ላይ ዘግበውታል።

የራሱን ሐቅ ሲጠይቅ እንደዚሁ ነው። የራሱን መብት ከሌላው ሲጠይቁ ገር በሆነ ሁኔታና በለሰለሰ አኳኋን ማድረግ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል ነው። ምንክያቱም ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ «ሲድዳኝም» ብለዋልና ነው።

ከእያንዳንዱ ወዳድ በኋላ ሁለት ረከባህ ሰላት መስገድ

ይህ ተግባር በቀን ውስጥ ታላላቅ ምንዳዎች ከሚመዘገቡባቸው ነቢያዊ ፈለግ ከሆኑ ተግባራት መካከል አንዱ ነው። ይህ ታላቅ ምንዳም ጀነት መግባት ነው። አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸው ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በፈጅር ሰላት ወቅት፤ «ቢላል ሆይ! በኢስላም ውስጥ ከተሰራሃቸው ሥራዎች መካከል በጣም የላቀውን ሥራ ንገረኝ፡፡ እኔ በእርግጥ የጫማዎችህን ኮቴ ድምጽ ጀነት ፊት ሰምቻለሁ፡፡» አሉ። ቢላልም፤ «ሌሊት ወይም ቀን ላይ ወዳድ ካደረግኩ በኋላ በዚያ ወዳድ እንድሰግድ የተጻፈልኝ ይህል ከመስገዬ በስተቀር በእኔ ዘንድ የላቀ ሥራ አልሠራሁም፡፡ አላቸው፡፡» ብለዋል። ሐዲሁን ቡሻሪ በሐዲሥ ቁጥር (1149)፣ ሙስሊም ደግሞ በቀር (2458) ላይ ዘግበውታል።

ሌሎች ሰነድዎች

ሰላትን መጠባበቅ

ሰላትን መጠባበቅ በቀን ውስጥ ታላላቅ ምንዳዎች ከሚመዘገቡባቸው ነቢያዊ ፈለግ ከሆኑ ተግባራት መካከል አንዱ ነው።

ለዚህም ማስረጃው፡-

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “አንዳቸው ሰላት እስካሰረችው ድረስና ከሰላት በስተቀር ወደቤተሰቡ እንዳይመለስ ሌላ ነገር ከሌለ ሰላት ውስጥ ነው።” ብለዋል። ሐዲሁን ቡኻሪ ሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (659)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (649) ዘግበውታል። ይህ ሰው ሰላትን በመጠባበቁ ምክንያት የሰላትን ምንዳ ያገኛል።

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “አንዳቸው ወዲያ እስካላበላሸና በመስገጃው ላይ እስካለ ድረስ መላእክቶች፣ <አላህ ሆይ! ወንጀሉን ማርለት፡፡ አላህ ሆይ! እዘንለት፡፡> በማለት ዱዓ ያደርጉላታል። አንዳቸው ሰላት እስካሰረችው ድረስና ከሰላት በስተቀር ወደቤተሰቡ እንዳይመለስ ሌላ ነገር ከሌለ ሰላት ውስጥ ነው።” ብለዋል። ሐዲሁን ቡኻሪ ሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (659)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (649) ላይ ዘግበውታል። በሙስሊም ሌላ ዘገባ፣ “በዚያ ላይ እስካልተጎዳ፣ በዚያ ላይም ወዲያ እስካለበላሸ ድረስ፡፡” ብለዋል። ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (649) ላይ ዘግበውታል።

ይህ ማለት ምንዳው በተቀመጠበት ሥፍራ ላይ እንዳች ጎጂ ነገር አለማጋጠምና ወዲያ ለአመፍታት (አለመበላሸት) በሚሉት መሥፈርቶች የተሳሰረ ነው።

መፋቂያ

መፋቂያ በጊዜ ካልተገደበና በማንኛውም ጊዜ ሊተገበሩ ከሚችሉ ነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው። ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡- “በመፋቂያ ላይ አበዛሁባችሁ።” እስከሚሉ ድረስ በእሱ ላይ በብዛት ያነሳሱ ነበር። ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሁ ቁጥር (888) ከአነስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል። ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- “መፋቂያ ለአፍ ንጽሕናን መጠበቂያ ለኔታ ማስደሰቻ ነው።” ብለዋል። ሐዲሁን አን-ነሳኤ በሐዲሁ ዘገባ ቁጥር (5) ከዓኢሻህ -አላህ መልካም ሥራዎቻችሁን ይውደድላቸው- የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይም የሐዲሁን ትክክለኛነት አረጋግጠዋል። አል-ኢርዋእ ቅጽ ፡ 1 ገጽ ፡ 105።

በጊዜ ያልተገደቡ ነቢያዊ ፈለጎች

የመፋቂያ ነቢያዊ ፈለግነት የሚበረታው ከዚህ በላይ በሳለፍናቸውና ሌሊት እንደመነሳት፣ ወዲያ በሚደረግበት ወቅት፣ በእያንዳንዱ ሰላት ወቅትና ወደቤት በሚገባበት ወቅት በመሳሰሉት በቀንና በምሽት በሚደጋገሙ ሥፍራዎች ላይ ነው። -አላህ ይበልጥ ዐዋቂ ነው።-

ለእያንዳንዱ ሰላት ወዲያን ማደስ

አንድ ሙስሊም ከእያንዳንዱ ሰላት ወዲያ ማድረጉ ነቢያ ፈለጎችን እንደመከተል ይቆጠርለታል። ለምሳሌ ለመግራብ ሰላት ወዲያ ካደረገና በዚህ ወዲያ የመግራብ ሰላት ከሰገደ በኋላ ወዲያ ያለው ቢሆንም የሚሻጸ ሰላት ከደረሰ ወዲያ ማድረጉ ነቢያዊ ፈለግን እንደመተግበር ይታሰብለታል። ነቢያዊ ፈለግ ለእያንዳንዱ ሰላት አዲስ ወዲያ ማድረጉ ነው።

ለዚህ ማስረጃው፡-

ቡኸሪ እንደዘገተ፣ «ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በእያንዳንዱ ሰላት ወዲያ ያደርጉ ነበር።» ብለዋል። ሐዲሁን ቡኸሪ በቁጥር (214) ዘግበውታል።

እንደዚህም ማንኛውም ሙስሊም ቀኑን ሙሉ ንጹሕ መሆኑ ከነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው። ሠውባን -አላህ መልካም ሥራዎቻቸው ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፣ “ሙእሚን ካልሆነ በስተቀር ንጽሕናን አይጠብቅም።” ብለዋል። ሐዲሁን አሕመድ በቁጥር (22434)፣ ኢብን ማጀህ በቁጥር (277)፣ አድ-ዳሪሚይ በቁጥር (655) የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይ ትክክለኛነቱን አረጋግጠዋል። ሰሐሐ-ልጃሚዕ ቅጽ ፡ 1 ገጽ ፡ 225።

ዱዓእ

አንድ ሙስሊም ዱዓእ ለማድረግ ሲፈልግ ሊፈጸማቸው የሚገቡ ነቢያዊ ፈለጎች፡ ፡ ከነቢያዊ ፈለጎቹ መካከል፡-

1) ንጹሕ ሆኖ ዱዓእ ማድረግ ይኖርበታል፡፡

አቡ ሙሳ አል-አሽዐሪይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ወደአውጣስ ጦር ሲልኳቸው ከአጎታቸው ከአቢ ዓሚር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ጋር የነበራቸውን ታሪክ እንዳስተላለፉት አቢ ዓሚር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ተገደሉ። ከመሞታቸው በፊት ለነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሰላምታ እንዲያደርሱላቸውና ዱዓእ እንዲያደርጉላቸው አቢ ሙሳ አል-አሽዐሪይን አደራ አሏቸው። አቡ ሙሳም -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው-፣ «የኛንና የአቢ ዓሚርን ዜና ነገርኳቸው። «አላህ ወንጀሎቹን እንዲምርልኝ እንዲጠይቁልኝ ንገራቸው።» ብሎኛል ብዬ ነገርኳቸው። የአላህ መልእክተኛም ውሃ

እንዲመጣላቸው አደረጉ። ከውሃውም ወዳኝ አደረጉ። ከዚያ የብብታቸውን ንጣት እስከማይ ድረስ እጆቻቸውን አነሱና። “አላህ ሆይ! ለዑብይድ ወንጀሎቼን ማርለት። ለዓሚር አባት።” አሉ። አያይዘውም፤ “አላህ ሆይ! በትንሳኤ እለት ከበርካታ ፍጡራንህ በላይ አድርገው።” አሉ። ብለዋል። ሐዲሁን ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (4323)፣ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2498) ላይ ዘግበውታል።

2> ወደቁብላህ አቅጣጫ መዞር

ዑብይድህ ኢብን ዑብባስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት፤ «ዑመር ኢብን አል-ኸጣብ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዲህ አሉኝ፤ «በበድር ጦርነት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላማታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ወደአጋሪያን ተመለከቱ። በሺህ የሚቆጠሩ ናቸው። ሰሐቦቻቸው ደግሞ ሶስት መቶ አስራ ዘጠኝ ናቸው። የአላህ ነቢይ ወደቁብላ ዞሩ፤ ከዚያም እጆቻቸውን አንስተው፤ “አላህ ሆይ! ቃል የገባህልኝን ፈጽምልኝ። አላህ ሆይ! ቃል የገባህልኝን ስጠኝ። አላህ ሆይ! ከኢስላም የሆኑ እነዚህ ቁጥራቸው ጥቂት የሆነ ታጋዮች ቢጠፉ በምድር ላይ አትመለክም።» በማለት ጌታቸውን ተለማመጡ። እጆቻቸውን አንስተው፤ ወደቁብላህ ዞረው ከትከሻቸው ላይ ያለው ጭርቃቸው እስኪወድቅና አቡ በክር ከእሳቸው ጋር በመሆን «የአላህ ነቢይ ሆይ! ጌታህን መጠየቅህ ይብቃህ። እሱ ቃል የገባልዎን ይፈጽምልዎታል።...» እስከሚሏቸው ድረስ ጌታቸውን ከመማጸን አልታከቱም።» ብለዋል። ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1763) ላይ ዘግበውታል።

3> እጅን ማንሳት

ከዚህ በላይ ባላለፍነው የኢብን ዑብባስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሥ ውስጥ፤ «የአላህ ነቢይ ወደቁብላ ዞሩ፤ ከዚያም እጆቻቸውን አነሱ።» የሚለው የሚገኝ ሲሆን ከዚህ ሌላ ይህን ነቢያዊ ፈለግ በተመለከተ በርካታ ሐዲሃች ተዘግበዋል።

4> ዱዓእን -በእጅጉ የላቀውንና የተከበረውን- አላህን በማወደስና በመልእክተኛው -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ላይ ሰለዋት በማድረግ መጀመር።

አት-ቲርሚዚይ ከፉዳለህ ኢብን ዑብይድ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት፤«ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ተቀምጠው ሳለ አንድ ሰው መጣና ሰገደ። በሰላቱ ውስጥም፤ «አልላምመ ኢግፊር ሊ ወርሐምኒ። /አላህ ሆይ! ወንጀሎቼን ማርልኝ፤ እዘንልኝም።/ አለ። የአላህ መልእክተኛም -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- “አንተ የምትሰግድ ሰው ሆይ! ቸኮልክ። ስትሰግድ ከተቀመጥክ አላህን እሱ የምስጋና ባለቤት ሆኖ ሳለ አመስግን። በእኔ ላይም ሰለዋት አድርግ። ከዚያ ለምነው።» አሉ።» ብለዋል። ሐዲሁን አት-ቲርሚዚይ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (3476) የዘገቡት ሲሆን አል-አልባኒይ ትክክለኛነቱን አረጋግጠዋል። ስሊሁ-ልጃሚዕ ቅጽ ፡ 178 ፡ 172።

5 > -በእጅጉ የላቀውን- አላህን መልካም በሆኑት ስሞቹ መለመን

ሰውየው መልካም ከሆኑት የአላህ ስሞች መካከል ከዱዓው ጋር የሚስማማና የሚጣጣም ይመርጣል። -ውድቅና ከንቱ ከሆኑ ንግግሮች በእጅጉ የጠራውን- አላህ ሲሳይ ከጠየቀ፣ «ሲሳይ ሰጪ የሆንከው ጌታ ሆይ!» በማለት ይላል። -በእጅጉ የላቀውን- አላህ እዝነት የሚጠይቀው ከሆነ፣ «እጅግ በጣም አዛኝ እጅግ ፍሕፍሕ የሆንከው ጌታ ሆይ!» ይላል። -በእጅጉ የላቀውንና የተከበረውን- አላህ ክብር የሚጠይቅ ከሆነ፣ «እጅግ የተከበርከው ጌታ ሆይ!» ይላል። -በእጅጉ የላቀውንና የተከበረውን- አላህ ምሕረት የሚጠይቅ ከሆነ፣ «እጅግ መሐሪ የሆንከው ጌታ ሆይ!» ይላል። ጤናን የሚጠይቀው ከሆነ፣ «አዳኝ የሆንከው ጌታ በሆይ!» ይላል።

እንደዚሁ በእጅጉ የላቀው አላህ፣ “ለአላህም መልካም ስሞች አሉት፤ (ስትጸልዩ) በርሷም ጥሩት፤” (አል-አዕራፍ : 180) ባለው መሠረት፣ ከዱዓቸው ጋር በሚስማማው ዱዓ እያደርጉ ነበር።

6 > ደዓእን መደጋገምና በእሱም ላይ መለማመጥ

በዚህ ላይ ከዚህ በላይ ያሳለፍነው የኢብን ዑባደን -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ሐዲሥ ማስረጃ ይሆናል። በዚህ ሐዲሥ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ፣ “አልላሁምመ አንጂዝ ሊ ማ ወዐድተኒ፣ አልላሁምመ አቲ ማ ወዐድተኒ፡፡ / አላህ ሆይ! ቃል የገባህልኝ ፈጽሞልኝ። አላህ ሆይ! ቃል የገባህልኝን ስጠኝ።” ሲሉ ከትከሻቸው ላይ ያለው ጭርቃቸው እስኪወድቅና አቡ በክር ከእሳቸው ጋር በመሆን «የአላህ ነቢይ ሆይ! ጌታህን መጠየቅህ ይብቃህ።» እስከሚሏቸው ድረስ ጌታቸውን ከመማጸን አልታከቱም ብለዋል። ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1763) ላይ ዘግበውታል።

እንደዚሁ ቡኻሪና ሙስሊም ከአቢ -ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- በዘገቡት ሐዲሥ ላይ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ለዱሥ ጎሣ ባደረጉት ዱዓ እላይ፣ “አላህ ሆይ! የዱስ ጎሳዎችን ቀጥተኛውን መንገድ ምራቸው፡፡ አምጣቸውም፡፡ አላህ ሆይ! የዱስ ጎሳዎችን ቀጥተኛውን መንገድ ምራቸው፡፡ አምጣቸውም፡፡” ብለዋል። ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2937)፣ ሙስሊም በቁጥር (2524) ላይ ዘግበውታል።

እንደዚሁ በሙስሊ ትክክለኛ የሐዲሥ ዘገባ፣ “ጉዞ በሚያሰረዝም፣ ፀጉሩ የተቆጣጠረና አቧራ የለበሰ ሆኖ እጁን ወደሰማይ ዘርግቶ ጌታዬ! ጌታዬ! ይላል፡፡” የሚል ተዘግቧል። ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (1015) ላይ የዘገቡት ሲሆን ይህ በመደጋገም መለመን ነው።

ሌሎች ሱንናዎች

ነቢያዊ ፈለጉ ሶስት ሶስት ጊዜ ዱዓኦ እማድረጉ ነው። ኢብን መስዑድ-አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው ባስተላለፉትና ቡኻሪና ሙስሊም በዘገቡት ሐዲሥ፣ «ዱዓኦ ሲያደርጉ ሶስት ሶስት ጊዜ ያደርጉ ነበር። ከጠየቁም ሶስት ሶስት ጊዜ ይጠይቁ ነበር። ካሉ በኋላ ሶስት ሶስት ጊዜ፣ «አልላሁም መዐለይክ ቢቁረይሽ፣ /አላህ ሆይ! በቁረይሽ ላይ ይሁንብህ።/» አሉ።» የሚል ይገኝበታል። ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (240)፣ ሙስሊም በቁጥር (1794) ላይ ዘግበውታል።

7 > ዱዓኦን ድብቅ ማድረግ

ይህም እጅጉን የላቀው አላህ እንዲህ ስላለ ነው። «ጌታችሁን ተዋርዳችሁ ÷ በድብቅም ለምኑት፤» (አል-አዕራፍ : 55)። ዱዓኦን መደበኛ ለአላህ ቅን ወደመሆን በእጅጉ የቀረበ ነው። ለዚህም ነው አላህ ዘከራያን -የአላህ ስላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- እንዲህ በማለት ያወደሳቸው፣ «ጌታውን የምስጢርን ጥሪ በተጣራ ጊዜ ÷» (መርየም : 3)። ቅንነትን በመጠየቅ እንደሆነ በአንዳንድ የተፍሲር ኢማሞች ዘንድ ሰፍሯል።

◆ **ፋይዳ፡-** ምናልባት አንዳንድ ሰዎች፣ ዱዓዬ ውስጥ ምንድን ነው የምለው? ብለው ሊጠይቁ ይችላሉ።

መልስ፡- ምድራዊውንም ሆነ የወዲያኛው ዓለም ጉዳዮችን ጠይቁ። ጥቅል ይዘት ባላቸው ቃላት በዱዓችሁ ውስጥ ተበራቱ። እነዚህ ዱዓዎች በቁርአንና በሐዲሥ ላይ የተጠቀሱ ናቸው። በውስጣቸው ለምድራዊውም ሆነ ለወዲያኛው ዓለም ጠቃሚ የሆኑ ዱዓዎች አሏቸው። ለነቢዩ -የአላህ እዝነትና ስላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- የቀረበውን ይህን ጥያቄ እስኪ አስተውሉ። ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ስላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ለአንድ ሰው በምድራዊውና በወዲያኛው ዓለም ሊጠቅሙት በሚችሉ ታላቅ የሆኑ ቃላት ነበር ምላሻቸውን የሰጡት። እነዚህ ቃላት ምነኛ የላቁ ስጦታዎች ናቸው። ታዲያ እናንተም አጥብቃችሁ ልትይዟቸውና ልታስተነትኗቸው ይገባል።

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ، وَارْحَمْنِي ، وَعَافِنِي ، وَارْزُقْنِي

አቢ ማሊክ አል-አቨጅዲይ ከአባታቸው -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት፣ « አንድ ሰው ወደየአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ስላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- መጣና፡- የአላህ መልእክተኛ ሆይ! አላህን ስጠይቅ ምን ልበል? በማለት ሲጠይቃቸው እሳቸውም፣ «አልላሁም መ ኢግሬር ሊ ወርሐምኒ ወህዲኒ ወዓሬኒ ወርዙቅኒ : : /አላህ ሆይ! ወንጀሌን ማርልኝ፣ እዘንልኝ፣ ቀጥተኛውን መንገድ ምራኝ፣ ይቅር በለኝ፣ ሲሳይም ስሰጠኝ።/ አሉና ከአውራ ጣታቸው በስተቀር ሌሎች ጣቶቻቸውን ሰበሰቡና፣ «እነዚህ ቃላት በምድራዊ ሕይወትህና በወዲያኛው ዓለም ሕይወትህ የሚጠቅሙህን ነገሮችን ሁሉ በእርግጥ ይሰበስቡልሃል : : » ሲሉ ሰምቻለሁ።» ብለዋል። ሙስሊም ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2697) ላይ ዘግበውታል።

እሳቸው ባስተላለፉት ሌላ ዘገባ ደግሞ፣ «አንድ ሰው ኢስላምን ከተቀበለ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሰላትን ያስትምሩት ነበር። ከዚያም በእነዚህ ቃላት ዱዓእ እንዲያደርግ ያዙታል፣ “አልላሁምመ ኢግሬር ሊ ወርሐምኒ ወህዲኒ ወዓፊኒ ወርዙቅኒ። ፡ /አላህ ሆይ! ወንጀሌን ማርልኝ፣ እዘንልኝ፣ ቀጥተኛውን መንገድ ምራኝ፣ ይቅር በለኝ፣ ሲሳይም ስሰጠኝ።/” ሙስሊም ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2697) ላይ ዘግበውታል።

◆ **ሌላኛው ፋይዳ፡-** ማንኛውም ሰው በስውር ልቦው ለወንድሙ ዱዓእ ማድረግ ነቢያዊ ፈለግ የሆነ ተግባር ከመሆኑም ባሻገር በአላህ ፈቃድ ተቀባይነትን የሚያገኝ ነው። ዱዓእ ለሚያደርገው ሰው የላቀ ትሩፋት አለው። ሙስሊም ትክክለኛ በሆነው የሐዲሥ ዘገባ ከአቢ ደርዳኔ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደዘገቡት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፣ “አንድ ሙስሊም የሆነ ሰው በስውር ልቦናው ለወንድሙ የሚያደርገው ዱዓእ ተቀባይነት ያለው ነው። በየራሱ ጫፍ ላይ ተወክለ መልእክ አለ። ለወንድሙ በመልካም ዱዓእ ባደረገ ጊዜ በእሱ ላይ የተወከለው መልእክ፡- አሚን ላንተም በአምሳያው። ይላል።” ብለዋል።፤ ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2733) ላይ ዘግበውታል።

◆ በዚህ በራስ መጠመዶችና ዝንጋቴዎች በበዙበት ዘመን ልብቻህ ከነፍስህ ጋር ከሰዎች ገለል ብለህ ነፍስህን ቁጭ ብለህ ስራን ለመተሳሰብ መፈለገህና ጌታህን ማውሳትህ ምን ያህል የላቀ ተግባር ነው።

ሌሎች ሰነድዎች

በእጅጉ የላቀውን አላህ ማውሳት እለታዊ ከሆኑ ነቢያዊ ፈለጎች መካከል አንዱ ነው።

የላቀው፡- የአላህ ንግግር የሆነውን ቁርአንን ማንበብ ነው። እሱን በመቅራት አምልኮታዊ ተግባር የቀደምት መልካም ትውልዶች ዓይኖች በርካታ ሌሊቶችን ካለ እንቅልፍ አሳልፈዋል። መኝታዎቻቸውንም ረስተዋል። አላህ እንዲህ ብሏል፤ “ከሌሊቱ ጥቂትን ብቻ ይተኙ ነበር። በሌሊት መጨረሻዎችም እነሱ ምሕረትን ይጠይቃሉ።” (አዝ-ዛሪያት ፡ 17 – 18)። እነዚህ ትውልዶች ሌሊታቸውን ቁርአን በመቅራትና ሌሎች በአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ሐዲሥ የተዘገቡ አዝካሮችን በማለት ከንጋቱ ጋር ያገናኙ ነበር። አላህ ምስጋና ይገባው በባለቤቶቹ ምን ያህል ያማረ ሌሊት ነው! እኛስ አላህ ይሁንን። ስንትና ስንት ሌሊቶችን ዘንግተን ከስረናል። ሌሊቶቻችንን ምሽቶቻችንን በከንቱ በማሳለፋችንና በእነሱ ላይም በማጓደላችን ከስረናል። ምናልባት ከእኛ መካከል ጌታችን ያዘነለት ካልሆነ በስተቀር አምላካችንን መውንጀላችንን ለእሱ አሳልፈን ሰጥተናል።

ሐምማድ ኢብን የዚድ እንዳስተላለፉትና ዐጣእ ኢብን አስ-ሳኢብ እንዳወሩት አባ ዐብዱርረሕማን እንዲህ ብለዋል፤ “ቁርአንን አስር አንቀጽ ከተማሩ በኋላ በእነሱ ሳይተገቡና ወደሌሎች አስር አንቀጾች ከማይሻገሩት ሕዝቦች ተምረናል።ቁርአንን ከተግባር ጋር እንማር ነበር። ከእኛ በኋላ ቁርአንን እንደውሃ መጠጣት የሚጠጡና ሥሮቻቸውን ላይ የማይደርስ የሆኑ ሕዝቦች ይወርሱታል።” ሰየር አዕላሙ-ንኑባላእ ቅጽ፡ 4 ገጽ ፡ 269።

ዚክር በውስጡ ለልቦና ሕይወት አለው

በተለይ በአሁኑ ፍጫዎች በበዙበት ዘመን አብዛኛዎቻችን የልቦናችንን መዛግና አላህን ከማስታወስ መዘናጋት አስመልክተን ስሞታ እናቀርባለን። ልቦና ሕይወት የሚኖረው አላህን በማውሳት (በዚክር) ነው። ከአቡ ሙሳ አል-አሸዐሪይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደተላለፈው ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፤ “ጌታውን የሚያወሳና የማያወሳ ምሳሌ እንደሕያውና ሙት ነው።” ብለዋል። ቡኻሪ ዘግበውታል። በሙስሊም የሐዲሥ ዘገባ ደግሞ ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን-፤ “በውስጡ አላህ የሚወሳበት ቤትና የማይወሳበት ቤት ምሳሌ እንደሕያውና ሙት ነው።” ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6407)፤ ሙስሊም በቁጥር (779) ላይ ዘግበውታል።

◆ -በእጅጉ የላቀውና የተከበረው- አላህ እሱን በማውሳት ላይ በበርካታ ሥፍራዎች ላይ አደራ ብሏል፡፡ ከአብነት ያህልም፡-

1 -በእጅጉ የላቀው- አላህ ባሪያዎ እሱን ማስታወስን እንዲያበዙ አደራ ብሏቸዋል፡፡ አላህ እንዲህ ብሏል፤ “እናንተ ያመናችሁ ሆይ! አላህን ብዙ ማውሳትን አውሱት፡፡ በቀኑ መጀመሪያና መጨረሻም አጥሩት፡፡” (አል-አሕዛብ ፡ 41 – 42)፡፡

2 -በእጅጉ የላቀው- አላህ እሱን የሚያወሱ ወንዶችንና ሴቶችን በምሕረት፣ በላቀ ምንዳና ሽልማት ቃል ገብቶላቸዋል፡፡ አላህ እንዲህ ብሏል፤ “አላህን በብዙ አውሺዎች ወንዶችና አውሺዎች ሴቶችም አላህ ለነረትሱ ምሕረትንና ታላቅ ምንዳን አዘጋጅቶላቸዋል፡፡” (አል-አሕዛብ ፡ 35)፡፡

3 አላህ -በእጅጉ የላቀውና የተከበረው- ከመናፍቃን መገለጫ ባሕሪያት አስጠንቅቆናል፡፡ መናፍቃን -በእጅጉ የላቀውና የተከበረው- አላህን ያስታውሳሉ፡፡ ነገር ግን እስኪ ምን ያህል እንደሚያስተውሉት ከእኔ ጋር አስተውል፡፡ አላህ እንዲህ ብሏል፤ “መናፍቃን አላህን ያታላሉ፤ እርሱም አታላያቸው ነው፤ (ይቀጣቸዋል)፤ ወደሰላትም በቆሙ ጊዜ ታካቾች ሰዎችን የ፣የሚያሳዩ ኾነው ይቆማሉ፤ አላህንም ጥቂትን እንጂ አያወሱም፡፡” (አን-ኒሳአ ፡ 142)

4 -እጅጉን የተከበረውና የላቀው- አላህ በሃብትና በልጆች እሱን ከማስታወስ እንዳንዘናጋ አስጠንቅቆናል፡፡ አላህ እንዲህ ብሏል፤ “እናንተ ያመናችሁ ሆይ! ገንዘቦቻችሁና ልጆቻችሁ አላህን ከማስታወስ አያጣሉዎችሁ፤ ይህንንም የሚሠሩ ሰዎች እነዚያ ከሳሪዎቹ ናቸው፡፡” (አል-ሙናፊቁን ፡ 9)

5 እስኪ ይህን ታላቅ ትሩፋት፣ ታላቅ ክብር ከእኔ ጋር አስተውል፡፡ -በእጅጉ የላቀው አላህ- እንዲህ ብሏል፤ “አስታውሱኝ አስታውሳችኋለሁ” በሐዲሥ አል-ቁድሲይ ላይ ደግሞ እንዲህ ብሏል፤ “እኔ ባሪያዬ በእኔ ላይ እንደጠረጠረኝ ነኝ፡፡ ካወሳኝ እኔ ከእሱ ጋር ነኝ፡፡ በራሱ ካስታወሰኝ በራሴ አስታውሰዋለሁ፡፡ ከሰዎች ጋር ካስታወሰኝ ከእነሱ ከተሻሉት ጋር ሆኜ አስታውሰዋለሁ፡፡” ሐዲሥን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (7405)፣ ሙስሊም በቁጥር (2675) ከአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ዘግበውታል፡፡

ዚክርን አስመልክቶ ከነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- በሐዲሥ የተዘገቡ በርካታ ናቸው፡፡ ከእነርሱም መካከል፡-

1 لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡፡ “አንድ መቶ ጊዜ ላ ኢላህ ኢልለልላህ ወሕደሁ ላ ሸሪክ ለሁ ለሁልሙልኩ ወለሁልሐምዱ ወሁው ዐላ ኩልሊ ሸይኢን ቀዲይር አስር ጫንቃዎችን ነጻ ከማውጣት ጋር ምንዳው ሲስተካከልለት አንድ መቶ ምንዳዎች ይጻፉለታል፤ አንድ መቶ ሐጢአቶችም ይሰረዩለታል፤ ይህች ቃልም በዚያ ቀን እስኪያመስ ድረስ ከሸይጣን ጥበቃ ትሆንለታለች፡፡ እሱ ከሰራው ሥራ የተሻለ ሥራ ሰርቶ ማንም አይመጣም እሱ የሰራውን ዓይነት ሥራ አብዝቶ ሰርቶ ከሚመጣ ሰው በስተቀር፡፡ በቀን ውስጥ አንድ መቶ ጊዜ ሱብሐነ-ልላህ ወልሐምዱሊልላህ ያለ ሐጢአቶቹ የባሕር አረፋ ያህል ቢሆኑም ይሰረዩለታል፡፡” ብለዋል፡፡ ቡኸሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (3293)፤ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2691) ላይ ዘግበውታል፡፡

2 لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

አቢ አዩብ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት ነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፡፡ “አስር ጊዜ በመደጋገም ላ ኢላህ ኢልለልላህ ወሕደሁ ላ ሸሪክ ለሁ ለሁልሙልኩ ወለሁልሐምዱ ወሁው ዐላ ኩልሊ ሸይኢን ቀዲይር ያለ ከኢማዒል ልጆች አራት ነፍሶችን ነጻ እንዳደረገ ነው፡፡” ብለዋል፡፡ ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6404)፤ ሙስሊም ደግሞ በቁጥር (2693) ላይ ሐዲሁን ዘግበውታል፡፡

ሰዕድ ኢብን አቢ ወቅቃስ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት፡ «ከአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ዘንድ ነበርን፡፡ እንዲህም አሉን፡፡ “አንዳችሁ በየእለቱ አንድ ሺህ ምንዳዎችን ማግኘት ይሳነዋል?” አሉ፡፡ አብረውን ከተቀመጡት ሰዎች መካከል አንዱ ጠያቂ፤ አንዳችን እንዴት ሆኖ ነው አንድ ሺህ ምንዳዎችን ሊያገኝ የሚችለውን፤ በማለት ጠየቃቸው፡፡ እሳቸውም፡ “አንድ መቶ ተስቢሐችን ያደርጋል፡፡ አንድ ሺህ ምንዳዎችም ይጻፉለታል ወይም አንድ ሺህ ሐጢአቶች ይሰረዩለታል፡፡” አሉ፡፡» ብለዋል፡፡ ሐዲሁን ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2698) ላይ ዘግበውታል፡፡

4 سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ “በቀን ውስጥ መቶ ጊዜ ሱብሐ-ልላህ ወቢሐምዲሂ ያለ ሐጢአቱ የባሕር አረፋ ያህል ቢሆኑም ይሰረዩለታል፡፡” ብለዋል፡፡ ቡኻሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6405)፤ ሙስሊም በቁጥር (2692) ሐዲሥን የዘገቡት ሲሆን በሌላ የሙስሊም ዘገባ፤ “ሲያነጋና ሲያመሽ መቶ ጊዜ፤ ሱብሐ-ልላሂ ወቢሐምዲሂ ያለ በትንሳኤ እለት ከእሱ የተሻለ ሥራ ሰርቶ የሚመጣ ሰው አይኖርም እርሱ ያለውን ካለ ወይም በእሱ ላይም ጨምሮ የመጣ ሰው ካልሆነ በስተቀር፡፡” ብለዋል፡፡ ሙስሊም ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2692) ላይ ዘግበውታል፡፡

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

የዚክርን ዓይነቶችና ትፋፋቶች የሚወሱ ሐዲሦች በርግጥ በቁጥር እጅግ በርካታ ናቸው፡፡ ከዚህ በላይ የተጠቀሰው ዚክርን አስመልክቶ ከተዘገቡት ሐዲሦች ሁሉ ይበልጥ ትክክለኛውና ተቀባይነት ያለው ነው፡፡ ዚክርን አስመልክቶ ከዚህ ሐዲሥ ሌላ በርካታ ሐዲሦች ተዘግበዋል፡፡ አቢ ሙሳ አል-አሸዐሪይ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት፤ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ “ከጀነት ሃብቶች መካከል ከሆኑት ላመላክትህን?” አሉኝ፡፡ እኔም፡- እንዴታ! አልኳቸው፡፡ እሳቸውም፤ “ላ ሐውለ ወላ ቁውወተ አልላ ቢላልህ፡፡ /በልሐትም፤ ብርታትም በአላህ ካልሆነ በስተቀር በሌላ የለም፡፡/” በል አሉኝ፡፡» ብለዋል፡፡ ቡኻሪ ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (4202)፤ ሙስሊም በቁጥር (2704) ላይ ዘግበውታል፡፡

سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ

አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፤ “ሱብሐ-ልላሂ ወልሐምዲሊልላሂ ወላ ኢላህ ኢልለልላሁ ወልላሁ አክበር ማለቴ በኔ ዘንድ ጸሐይ ከወጣችበት ቀን ይበለት እጅጉን ተወዳጅ ነው፡፡” ብለዋል፡፡ ሙስሊም ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2695) ላይ ዘግበውታል፡፡

ኢስቲግፋር (ከአላህ ምሕረት መጠየቅ) እንዲሁ የዚክር ዓይነቶች ነው፡፡ ከዚህ በላይ በሙስሊም ከአል-አገርር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- የተዘገበው ሐዲሥ ተጠቅሷል፡፡ እንዲሁም፤ “በልቀልቢ፤ በርግጥ በቀን ውስጥ መቶ ጊዜ አላህን ምሕረት እጠይቃለሁ፡፡” ብለዋል፡፡ ሙስሊም ሐዲሥን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2702) ላይ ዘግበውታል፡፡

ይህ የነቢዩ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን- ተግባር ነው። በአንደበታቸውም በኢስቲግፋር (ምህረትን ከአላህ በመጠየቅ) ላይ አነሳስተዋል። በሙስሊም ትክክለኛ የሐዲሥ ዘገባ ከአል-አገርር -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- እንደተላለፈው የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፣ “ሰዎች ሆይ! ወደአላህ በንሰሃ ተመለሱ። ፡ በቀን ውስጥ በርግጥ እኔ መቶ ጊዜ ወደርሱ በንሰሃ እመለሳለሁ። ፡” ብለዋል። ሙስሊም በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (2702) ላይ ዘግበውታል።

ቡኸሪ ከአቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው በዘገቡት ሐዲሥ አቢ ሁረይራህ፣ «የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፣ “በአላህ እምላለሁ! በቀን ውስጥ በርግጥ ከሰባ ጊዜ በላይ አላህን ምሕረት እጠይቃለሁለ፣ ወደርሱም በንሰሃ እመለሳለሁ። ፡” ሲሉ ሰምቻለሁ።» ብለዋል። ቡኸሪ ሐዲሁን በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6307) የዘገቡት ሲሆን ማንኛውም የአላህ ባሪያ ከአላህ ምሕረትን ከመጠየቅ መዘናጋት አይገባውም።

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ

የዚክር ነቢያዊ ፈለግን -እንዲሁም ሁሉንም እለታዊ የሆኑ ነቢያዊ ፈለጎችን- በቡኸሪና በሙስሊም ዘግበውታል። ዚክሩም አቢ ሁረይራህ -አላህ መልካም ሥራዎቻቸውን ይውደድላቸው- ያስተላለፉት ሲሆን የአላህ መልእክተኛ -የአላህ እዝነትና ሰላምታ በእሳቸው ላይ ይሁን፣ “በምላስ ላይ ቀላል፣ በሚዛን ላይ ከባድ፣ እጅግ በጣም አዛኝ በኾነው ጌታ ዘንድ እጅግ ተወዳጅ የሆኑ ሁለት ቃላት፡- ሰብሐነ-ልላሂ ወቢሐምዲሂ፣ ሰብሐነ-ልላሂ-ልዐዚይም ናቸው።” ብለዋል። ሐዲሁን ቡኸሪ በሐዲሥ ዘገባ ቁጥር (6406)፣ ሙስሊም በቁጥር (2694) ፣ላይ ዘግበውታል።

በጸጋዎቹ መልካም የሆኑ ነገሮች የሚሟሉ ለሆኑት አላህ ምስጋና ይሁን

Amharic

መቅደሞች

ክልል-ፈጅር ሰላት ወቅት በፊት ያሉ ስጋናዎች

የአል-ፈጅር ሰላት ስጋናዎች

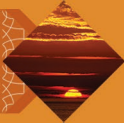
የአዝ-ዙሀር ሰላት ወቅት ስጋናዎች

የአል-ዐስር ሰላት ወቅት ስጋናዎች

የአል-መግሪብ ሰላት ወቅት ስጋናዎች

የአል-ዲሻእ ሰላት ወቅት ስጋናዎች

የአመጋገብ ስጋናዎች

በሰላምታ፣ በመገናኘትና ኡብሮ በመቀመጥ ውስጥ ያሉ ስጋናዎች

በአለባበስና የመዋብ ውስጥ ያሉ ስጋናዎች

በማኑጠስና በማፋሽግ ውስጥ ያሉ ስጋናዎች

ሌሎች ስጋናዎች

የነቢዩ

-በእሳቸው ላይ የአላህ ሰላምና እዝነት ይሁን-

ፈለጎችና እለታዊ አዝካሮች

اللغة الأماهرية
AMHARIC
LANGUAGE

جميع لغات المشروع
ALL LANGUAGES